TECHE
UDINE

MANOSCRITTI

FONDO JOPPI

Manoscritto n. J_MSS_0105

I manoscritti che compongono compongono il fondo, assieme alle migliaia di testi a stampa - compresi rari incunaboli e cinquecentine - il Fondo Joppi, sono quasi esclusivamente di interesse friulano. La raccolta si è formata nell'arco di una sessantina di anni grazie alle ricerche di Vincenzo ed Antonio Joppi.

Collocazione:

Biblioteca Civica "Vincenzo Joppi", Udine - Inventario dei manoscritti del Fondo Joppi
https://www.techeudine.it/fondo-joppi
https://www.sbhu.it/

MSSo

Statuta
Capituli
Aquile=
jensis.

10[illegible]

105 - *Statuta Capituli Almae R.[dae] Eccl.[ae] Aquilejensis.* — È una copia fatta ad uso di « Hieronymi Claricini eiusdem S.[tae] Eccl.[ae] Canonicj. Precede la « Tabula Statutorum ».

Un vol. in-8° di carte scritte 75, rileg. in pelle: scrittura del sec. XVI di mano ignota. Vi sono pure scritture del sec. XVII.

STATVTA R. di
CAPITVLI ALMAE ECCLE
AQVILEIEN.
Hieron. Clavicini eiusdem
S.tae Ecclae Canonici

TABULA STATUTORUM.

Interpretatio quorundam dubior. ex sntia arbitr. c. 1.
De nº canonicor. non augen. ultra xxiiij. c. 2.
Comissio aplica super moderatione, et reductione ad minore numer. pbendar. c. 2.
Circa divisione possessionu, quæ obedientiæ nucupant. c.
Forma iuramenti super nō alienan. præben. c. 4.
De optione pbēdar., et con alienantes aliquid de eis. c. 4.
Q. oes can.ci et mans.ij discat, et dicant off.m c. 5.
De Septimanario. c. 5.
De Chorarijs. c. 5.
De horis Divinis. c. 6.
De stando in choro cu silentio. c. 6.
Q. D. Dec. ad facien. septimanas sit exemptus. c. 6.
Q. Mansionaria vacans nō det, nisi caplo citato. c. 6.
Q. nullus assumat mans. nisi fuerit examinatus. c. 6.
Q. nullus exeat choru sine licetia, et quo ad sept.ios c. 7.
Q. pntes incept. iij. psalmi in matutinis, lucrt. c. 7.
Q. nullus mans. recedat a choro, cu Divinu off.m cobrat. c. 7.
Q. oi lucro careat, q nō intfuerit incept. epla in missa. c. 7.
Non lucret. q non interfuerit inceptioni ~~tertij~~ psalmi in agen. pro mortuis. c. 8.
Quid lucret, et qn. p interessentes in Missa. c. 8.
Q. capellani celebrar. debeat missas ad eos tāgentes. c. 8.
Qn. surgere, et stare debeant in Divinis officijs. c. 8.

Q teneant ire ad oẽs horas, et ibi permanere. c. 8.
De honorantijs Nat. Dni. c. 9.
De honorantijs festi Corporis XPI. c. 9.
Reformat. et modific. statuti superioris. c. 9.
De honoran. festi B. MARIAE Virg. in nat. c. 9.
Quo tẽpe rsider debeat, q pticipar volũt dn. ni. dsarijs. c. 10.
De residen. icipien. à festo oiũ SS. usq. ad SS. ressur. c. 10.
Super residentia septẽ mensiũ. c. 11.
Qui exeunt Patriã perdant. c. 11.
Quo ad residentiã mans. et q ad sigillũ. c. 11.
De absentia mansionarior., et priuatione eor.dem, si non venerint. c. 12.
Q nõ det interessentiã alicui, nisi vocatis oĩbus interessen., r q. i cõcess. nõ hẽat vocẽ nõ rsidentes. c. 12.
De diebus quindecĩ post octauã resurrect. Dnj. c. 13.
De viginti diebus tempore hiemali. c. 13.
De absentia mansionarior. tempor. æstiuo. c. 14.
De residentia dan. infirmant. c. 14.
Q nullus deput. Patriæ hẽat residentiã c. 15.
Q nullus mansionarius celebret in Ecclesia ab inceptu sextæ usq. ad elleuat. missa cõuetuat. c. 15.
De candelis distribuen. in festo purificat. c. 15.
Q nullus canonicus habeat de oblat. hebdomade s. nisi fecerit residentiam per mensẽ. c. 16.
Q nemo scribat, vel deleat aliquid de tabula per

per chor. sine mandato capituli. c. 16.
Q vicarij in sacris nō lucrent p° āno p integr. c. 16.
Q canonicus, siue vic. p° āno nō lucret, n p dimid. c. 16.
et q oēs teānt rsticor post octauā rsurrect. c. 16.
De missa conuentuali celebran. c. 17.
De ministrat debent Epis, et suffraganois i Diuinis c. 17.
Q fiant sex eleemosinæ c. 17.
Q nullus assumat ad off.m qd rexit p° pcedent tēpr. c. 18.
Q canon dat ad off.m D. Pathe hēat ppnte excep manual c. 19.
Q q fuerit i off.is D. Pathæ nō pcipiat qtid.as distributiones. c. 19.
Quantū panis, et vini hēr dbat dfferentes casrū et carnea. c. 21.
Qn dapifer debeat redder rōnes exactor. c. 21.
De cursu panis, et vinj. c. 21.
De clauigero, et dapifero, q nō cōsētiat onerari in rōnibus Capli super Capitulo. c. 22.
Q bis in ebdomada fiat generale Caplm. c. 22.
Penes quos rmaner dbant claues sacrarij, et Thesauri. c. 23.
De cōcordan libris officialiū. c. 23.
Qn calculari debeant rōnes Capli. c. 23.
Q nullus officialis rcedat d Agleia, n alio rlicito loco suj. c. 23.
De officio Vice Dni, et ad quid teneat. c. 24.
De onere V. Dominj. c. 24.
Q nullus minoris ætat an. XXV. et impotens, et qui nō fecerit residentiā p duos menses ante electionē eligi debeat ad officiū Vice Dnatus. c. 25.

Q. v. dñs ultra añu sui officij non habeat rsidentiam pro exigen afflictibus, & quartesijs. c. 25.
Quis imbussulari debeat ad offm. v. dñatus. dapiferatus, et camparia. c. 25.
Q oia offa. exceri possit p subistm. p offi. v. dñat. c. 26.
Q eligat v. dñs p Duletinos excluso offo. Gastis c. 26.
De mo, et ordine creandor officialiu. c. 26.
Q no addat noia, nisi pus cosumat alijs imbussis. c. 28.
Q no possint heri uno ano duo officia. c. 28.
De officio punctatoris. c. 28.
De mo crean Campariu, et Dapifer. c. 28.
Q dimidat media M. in electione officialiu. c. 29.
De iuramento clavigeri. c. 30.
De cellario comuni. c. 30.
De iuramento canipary. c. 30.
Q domus clericor rpari possit de pecunijs officiat. c. 31.
De aptan domibus clericor. c. 31.
De visitan domibus clericor. c. 31.
Q rijciat a lucro rsiden q no obedierit i rpan domu. c. 32.
Q no possit dimitti domus, nec optari alia, nisi reparata fuerit dimissa. c. 32.
De optan domibus clericor. c. 32.
Q can. i minorib voce heant i elect officiat. c. 32.
Q no habeat voce in elect officialium, qui p ms tres ante rsidentiam non fecerint. c. 32.

De portan almutijs per canonicos nros. c. 33
Q[uod] can.ci vicarij, et mansionarij almutias q[ua]ri[...] d[e]fer. c. 33.
Circa calculationem ronu officialiu. c. 33
Q[uod] ronator merita no faciat solus. c. 33.
Q[uando] caseus diuidi debeat. c. 33.
Q[uod] det panis, et vinu portan afflictus. c. 34.
Q[uod] litigantes [...] siue cora iud.o Monasterij beat [...] c. 34.
Q[uod] vocari debeant residentes ad conferren benef.a [...] c. 34.
Q[uod] reuocatio deliberat.m fieri no debeat, nisi vocatis
qui prius interfuerint. c. 34.
Q[uod] mansionarij potiant priuilegio optandi prebendas, quo canonici. c. 35.
Q[uod] oratores capli missi ad congregat, seu parlam.to
teneat exponer solu intetione capli, r referre. c. 35
Q[uod] q[ui]libet cl[eric]a recedes a Pria, fraudan rsiden, qu[...] c. 35
Q[uod] nullus de quartesarijs, et alijs redditibus coductis a caplo quicq sibi retineat, sed de manibus
officiali recipiat q[ui]s portione suam. c. 35.
Q[uod] officialis denunciet in præmissis, et co.a p[re]missa
delinquentes infra triduu. c. 36.
Q[uod] officiales exigant, et non alij. c. 36.
Bulla fel. Record. D. Marci Barbo olim Patriar. Aquileien Ecclesiæ super re p[re]dca. c. 37.
Quo offales distribuer debeant redditus, r cætera. c. 38.
De diuisionibus denarior, et pena inuitator c. 39.

ad capl̄m, et nō venientiū. c. 39.
Q pecuniæ pro pallio illico exbursent. c. 39.
Q pecuniæ pallij nō exponant, nisi in ornatū. c. 39.
Q pecuniæ pallij per tres canonicos exponant. c. 39.
Q sequestrent fructus præbendæ litigiosæ. c. 40.
Q præbenda litigiosa nō vendat litiganti, quæ pro āno spectat Capitulo. c. 40.
Q præbenda primi anj non vendat litiganti pro ea, et cca opti domor, et locatio possessionum. c. 40.
Q locatio nō fiat, nisi iux constitutionem Pauli PP. ij. c. 41.
Q V. Dns p se ipsū custodiat, aut p aliū can. festa villar. c. 41.
Q nō possit licentia alicui exeundi Patriam nisi p capitulū. c. 41.
Q nō vocet capl̄m ex ciuit. Aquil. tēpore rsidentiæ. c. 42.
Q nihil exponat sine licentia Capli, et q non habeant vocē, qui nō residerunt. c. 42.
Q In Iurisdict. capli in Aquileia à Pala di +. supra versus Caplum, nō vendat vinū ad minutū, qd nō sit clericor, aut villar Capli. c. 42.
Q In villis Capli nō exigat por Dec. et Iuratos, siue consiliū pro qualibet vice nisi den octo, et ab inde infra. c. 42.
Q nulli can.co dent lræ ad massarios, nisi completo āno à die datæ possess. neq; post ānum, si fuerit in lite. c. 43.

Q. Massarij nõ teneant' iter̄ conducere vinū de cędulis Aquileiā, nõ investiti p̄ sus DD. et cler. q̄bus debent. c. 43.
De nõ faciēn, neq; tractan aliquā p̄te, n̄ citi Cap̄lo ḡnali. c. 43.
Sn̄tia arbitraria inter D. Dec.m et Capitulū. c. 44.
Cui cędere debeant vadimonia condemnator̄. c. 45.
Cui cędere debeant investitur' livellor̄, et census. c. 45.
Cui cędere debeant honorantiæ investiturar̄. c. 45.
Cui spectar' debeat administratio bonor̄ Capituli. c. 45.
Q. condemnatio solvat' infra octo dies. c. 46.
Q. cōdēnat̄ ornatui applicari debent, nō tam dispensari. c. 46.
Q. pro dotat̄ altarior̄ pulsent oēs cāpanḡ i die obitus cor̄. c. 46.
Q. nullus habeat ministrari facere p̄ben̄ Imperat̄ nisi fuerit legitime confirmatus. c. 46.
Super sigillo Cap̄li, et qn̄ sigillari debeat. c. 46.
Quo tempore fructus p̄ben̄ vacan̄ icātari debent. c. 47.
Q. nullus eligat' ad p̄ben̄ nõ vacante. c. 48.
Q. Can.cus missus ad aliquē locū non habeat emolumēta honorantiar̄. c. 48.
Decanus nõ Canonicus quantū lucretur. c. 49.
Q. secreta Cap̄li manifestari non debeant. c. 49.
Q. statuta mutari nõ possint, nisi de cōsensu ōium. c. 49.
Q. in tractan Cap̄laribus negotijs, viva voce, nõ balottis, aut secreto dicat quisq; opinionē suā. c. 49.
Q. ponant' edicta quando celebrari debeat cap̄lm utimi tempore æstivo. c. 50.

Q in oi caplo, saltē unū de statutis istis legat. c. 50.
Q de cætero nō fiat aliq̄ r̄staurio Quartesarijs. c. 50.
Q quicūq̄ ex clericis emerit aliq̄ quartesiū, soluat
pciū in terminis, seu tēr venditionis. c. 51.
Q de cætero honoret anniversariū D. Poponis Patriā. c. 51.
Q Canonici in minoribus vocem nō hēant i spūalib. c. 51.
Quo ad vinū nō venden, ⁊ tabernas nō facien. c. 51.
De delegatione vocis sup ptractan rebus in caplo. c. 52.
Statutū R.mi Q. D. Marci Barbo Patriarchæ à sed
Aplica cōfirmatū, q̄ nullus can.s minor anis xviij.
habeat vocem in caplo. c. 53.
Confirmatio annexionū, et incorporationū, et
facultas data sup pbris institutis. c. 55.
Confirmatio Iurisdictū, et statutoꝝ. c. 57.
Super confirmatū puilegioꝝ et iurisdictū. c. 54.
Dedicatio Aqleien Eccliæ p R.mum D. Patriam Popone
et indulgentiæ concessæ. c. 57.
Pulcherrima, et antiqua Epla. Sanctiss. Leonis
PP. R.mo. Rodaldo Patriæ de Aqll Ecclæ dignit. c. 58.
Cōmutatio dieꝝ placitoꝝ In dies. xx. vindemiaꝝ. c. 60.
Bulla R.mi. D. Patriæ Aquileien super negotij caplanis
balottis, seu suffragijs, nō aūt voce tractandis. c. 61.
Ne diuisiones impediant. c. 64.
Edictū pro reformationibus facien. c. 65.
Pro V. Dnatu noua deliberatio c. 66.

Pro V. Dnatu antiqua deliberatio MCCCCLXXXiij. ij. maij. c. 68.
Alia deliberatio circa V. Dnatu. MDXXIX. XXi. Junij. c. 69.
Reformatio camerae s. Aquileien Ecclae. c. 70.
Bulla Patriarchalis pluriu reformationu s. ipsius Ecclae. c. 72.

Cum sedulus ille Paterfamilias ad excolendam uineam suam ab exor-
dio usq; ad finem mundi innumeros quotidie cultores uocare non
desinat, inter ultimos me Popponem, licet inutilem, et indignum
operarium, in hac s.tae Aquilei. ecclie dignatus est aduocare. Et
quia idem Paterfamilias benignus, et misericors retributor in mer-
cedis retributione nouissimos primis nouit misericorditer coaequare,
licet ad undecimam horam uocatus operator accesserim inter ulti-
mos tamen sperans me aliquam portionem accepturum, in eadem
uinea domini, prout potui, studui laborare. Videns itaq; ego
praedictus Poppo eiusdem s.tae Aquilei. ecclie Patriarcha eandem Aquil.
urbem q. famosissimam, paganorum saeuitia olim aedificijs, et muni-
tionibus destructam, et maxime ecclesiam decore destitutam,
inspirante Deo, omnium bonorum auctore, hanc ecclesiam fabricaui,
et eo auxiliante, eam in honorem s.tae Dei Genitricis, et per-
petuae Virginis Mariae, sanctorumq; Martyrum Hermachorae, et
Fortunati una cum pluribus episcopis consecraui. In qua

ex diversis locis, et maxime ex Romana ecclesia plurimas
sanctorum Reliquias summo, et ardenti studio congregavi, et studio-
sissime collocavi. ob eorum igitur reverentiam, et amorem Jesu Xpi,
qui est Caput, et sponsus ecclesiae. qui eam dilexit, et se ipsum tra-
didit pro ea, in hac eadem S.ta Aquilejensi ecclesia quinquaginta fratres
ad serviendum Deo, et sanctis suis ordinavi. quibus, et ex consilio,
et voluntate Clericorum ejusdem ecclesiae honorabilis Viri Vualgeri,
nec non, et consilio duorum Romanorum Pontificum Joannis, et Dodo:
nis, simulque ceterorum Coepiscoporum. S. Rotberti Concordien. Joannis
Polen. Vodalrici Paduan. Azonis Civitatis novae, Adalgerij Tergestini;
Rotarij Tarvisini; Aistulphi Savanini; Hermanni Bellunen. Vuodalrici
Brixiani; Sigizonis Feltrensis, Hebmugeri Ceneten. Vuodalrici
Tridentini; quaedam ex bonis ejusdem ecclesiae, quasi de sinu matris
accipiens ipsis fratribus, seu filijs educandis concessi, et, ad ea
quae ab Antecessoribus meis illis tradita fuerant, adauxi, ut
his adminiculis consolati Deo, et S.tis ejus hic constitutis fideliter
serviant, ac pro statu Regni, et Sacerdotij, pariterque pro vivis,
atque defunctis Dei misericordiam exorare valeant, juxta Aposto:
licam .H. sententiam, justum, et rationabile est, ut qui Ecclesiae ser:
viunt, de ecclesia et vivant. Haec autem sunt: quae ad praedictorum
fratrum praebendam dedi, et ordinavi. imprimis Villam de Maleretto
cum omnibus finibus, et pertinentijs suis. f. cum Villa Salanorum, quae
similiter dicitur Sacleriorum, et Palmam, et Ronchi, et Ronchiettes
cum Agris, vineis, pratis, pascuis, cultis, et incultis, silvis, et venatio:

nibus

usque ad Sylvam S.ti Laurentij, et usque ad Villam: quæ dicitur Aro:
nianum, et usque Salinas, et usque Liciris, et ad Villam S.ti Stephani, et
usque clausuram. Similiter et Villam de Castellone, et de Marsiano cum
finibus, et pertinentijs suis à Villa S.ti Andreæ, usque ad Villam,
quæ dicitur Gonarium, et usque ad Sylvam cum omnibus redditibus
suis, cum Aquis, Vineis, pomis, pascuis, cultis, et incultis, cum paludibus,
et Sylvis, cum Venationibus, cum Aquis, Aquarumque decursibus, cum
molendinis, et Piscationibus eis inde, usque confirmo. Villam etiam
de Maniaro, et Villam de Carlinis, et Villam S.ti Georgij cum omnibus
redditibus suis, una cum omnibus finibus, et pertinentijs suis, cum
campis, Vineis, pomis, pascuis, cultis, et incultis, cum Aquis, Aquarumque
decursibus, ac molendinis, insulis à mari; et à flumine quod dicitur
Cornium usque ad aquam, quæ dicitur Strumacti, cum paludibus, et pisca:
tionibus, cum Sylvis, et Venationibus mihi, et Successoribus meis
omni utilitate sublata, eis perpetuo habendas concessi. Volo
insuper eis in omnibus supradictis beneficijs eccl.iarum baptismalium cum
capellis sibi pertinentibus, et, ut Præpositus eorum eis Sacer:
us mittere valeat, ipsas ecclesias ad eorum utilitatem ordinet,
et habeat, similiter in foro Aquen. viginti Stationes, et in Porta
Pini viginti eis concedo, et, ad eorum servitium, vel utilitatem
dispono. Eorum itaque orationibus me committens, ut pro salute
mea, tam Animæ, quam Corporis, et, ut pro vivis, atque defunctis
Dei misericordiam fideliter deprecentur, eos sub testimonio

et praecepto Christi devote commendo. Successores quoque meos in Xpo
suppliciter peto, et moneo, ut, quod ego tam pro commun, quam pro mea salute
ordinavi, Dei timoris pariter, et amoris, et suae memores salutis minime
infringant. Sed scientes pro maleficiis poenas, pro beneficiis praemia
suscepturos omni tempore ratum, et stabile esse permittant. Rogo insuper
eos, ut locum istum, et fratres sic misericorditer tractent, sicut Deum,
et sanctos eius cupiunt habere propitios. Quod, si aliter quam disposui
de omnibus praenominatis rebus, quod nec spero, nec cupio, facere vo-
luerint, habeant sanctam Mariam, et omnes sanctos a me hic positos
accusatores in die judicij, et eum, qui est sanctus sanctorum, Christum
judicem. Si vero alia qualibet persona hoc a me factum infringe-
re, vel perturbare, et aliquo ingenio, aut violentia mutare praesump-
tuose temptaverint, sub anathemate positi Corporis, et animae
duplicem poenam percipiant, Corporis quidem, ut Psalmista ait,
veniat mors super illos, et descendant in infernum viventes.
Animae vero, ut in die judicij perpetua damnatione cum Anania, et
juda traditore Domini sine fine damnentur. Quod, ut verius
credatur, et diligentius observetur, hanc paginam per manum
Bertaldi Notarij scribi praecepi, atque sigilli mei impressione
muniri feci. Actum in eadem ecclesia Anno Dominicae jncar-
nationis Mill^mo. tricesimo primo, jnd^ne XIIII. tertio jdus julij, Re-
sidente Dno Joanne Aplico in Urbe Roma, Regnante vero
Conrado jmperatore Augusto jmperij sui Anno quinto. Pont.
aut. eiusdem D. Papae Anno XII. Residentibus aut. duobus

Atto Pontificibus cum caeteris praedictis epis, et clericis, Advocato Vual-
perto Aduocato cum reliquis Laicis huius ecclie   peracta consecra-
tione, expleto Missarum solemnijs. Ego praedictus Popo S.tae Aquileg. ecclie
Patr. gaudens, et exultans, et Deo gratias agens: qui, non meis meritis,
sed secundum magnam misericordiam in bonis adimplevit desiderium
meum, coram cunctis Astantibus hanc cartulam ordinationis meae
S.tae Dei Genitrici Mariae, Sanctisq. Martyribus Xpi Hermachorae,
et Fortunato obtuli; et propria manu subscribens omnes astantes epos
cum Vualperto Aduocato, et quibusdam Laicis subscribere invitavi, et
sic praedictis fratribus perpetuo habenda, et possidenda propria manu
donavi. ✠. Ego Popo S.tae Aquileg. ecclie Patr. propria manu sub-
scripsi: ✠ Ego Joes S. R. Ecc. Car.lis epus subscripsi: ✠. Ego Do-
do similiter S.tae ecclie Ro. Car.lis epus subscripsi: ✠. Ego Aistulfus
S.tae ecclie Parentinae epus subscripsi ✠. Ego Vuodalricus Dei gratia
Brixianae ecclie epus subscripsi ✠. Ego Azo epus Civitatis novae
subscripsi: ✠. Vuodalricus Pennensis ecclie epus subscripsi: ✠. Ego
Nortpinus S. Tarvisianae ecclie epus subscripsi: ✠. Ego Vuodal-
ricus Tridentinus epus subscripsi ✠. Ego Heremannus Bellunensis
epus subscripsi: ✠. Ego Rigizo Feltrensis epus subscripsi: ✠. Ego
Helmingerus Cenetensis epus subscripsi: ✠. Ego Joes Polensis epus
subscripsi: ✠. Ego Adalgerus Tergestinus epus subscripsi ✠. Si-
gnum manus Vualperti Aduocati ✠. Signum manus Joes Niclai et
Bernalli filij eius. ✠. Signum manus Heremanni; et Reginzonis

fris eius. B. Signum manus Guinelli, et Zopoli X. Signum manus Aldini [illegible]. Signum manus Sinualdi; [illegible]. Signum manus Laurentii Δ. Signum manus Petronii. Signum manus Onualdi. Signum manus Aronis. Signum manus Gopponis. Signum manus Rodaldi. Signum manus Tessini. Signum manus Ingilfredi ✦. Signum manus Adae.

Signum manus Bertaldi Notarij: qui hanc cartulam ex iussu D. Popponis S.mi Patriarchae conscripsi, atque compleui Anno M. XXXI. indict. XIIII. iij. idus julij. Ego Poppo huius ecclesiae Aquileiensis Patriarcha una cum duobus Romanis episcopis Cardinalibus, et duodecim Coepis, Presidente Dno Joanne Papa XIX. et imperante Conrado Augusto consecraui hoc templum in honorem S.tae Mariae Genitricis Dei, et beatorum Hermacorae, et Fortunati; ob cuius solemnitatem idem Romanus Pontifex de gratia Apostolica concessit indulgentiam centum annorum, et centum dierum omnibus uere paenitentibus, et confessis dictam Aquileiensem ecclesiam uisitantibus causa deuotionis, et in festo dictorum Martyrum Hermacorae, et Fortunati, et per octauas eorum singulis diebus decem octo annorum, et totidem quadragenarum. Item dicti Cardinales Auctoritate Apostolica ob reuerentiam S.ti Quirini Martyris, cuius corpus portauerunt de Urbe, et condiderunt a parte dextera in Altari paruo iuxta maius Altare, et ob reuerentiam beati Marci Papae, et Confessoris, cuius corpus de Urbe portauerunt, et collocauerunt a sinistris in Altari paruo iuxta dictum maius Altare, concesserunt indulgentiam decem annorum, et decem quadragenarum in supradictis solemnitatibus, et octauis in

in festiuitatibus commendem.

AD HONOREM
omnipotentis DEI, Beatiss. virginis mris
Mariæ, sanctiss. Petri, et Paulj Apostolor, beatiss. Martyr Hermachoræ, et Fortunatj, atque
oium sanctor, et sanctar DEI, amē.

INCIPIVNT STATVTA
Ven. Capitulj almæ Aquileien Ecclesiæ in Dno
IESV CHRISTO
Foeliciter.

INTERPRETATIO
quorumdam dubior ex sntia arbitraria
CAP. I.

IN NOIE DOMINI AMEN. Anno eiusdem Millesimo ducentesimo quinquagesimoquarto, indictione duodecima, die septimo exeunte Maio, In Capitulo Canonicor Ciuitaten, psntibus DD. Bonencontro Præposito de Carnea, Perregrino de Manzano, Wolcono, Hermano, et Henrico de Qualis canonicis Ciuitaten, Martino Ral Mansionario, et alijs. DD. Vernerius, Volricus, et Conradus infrasti adrequisitioñe D. Alcheri Roman

et magri Henrici de Pulcinia procurator. Capli
Aquileien p̄ntiu in scriptis quæda dubia infrascri-
pta taliter interpretati fuerunt.. NOS Ver-
nerius de Cucanea, Volricus Cadubrinus, et Conra-
dus de Brazacho requisiti à syndicis, et procurato-
ribus Capli Aquileien super quibusdā dubijs, quæ
continent in arbitrio à nobis nouiter lato inter D.
Asquinum Decanum Aquileien ex parte vna, et
Caplm eiusdem Ecclesiæ ex altera scripto per fu-
lianū notj. de Ruzolio sub anno DOMINI.
M CCLIIII. Indict. XII. die XIIIJ. intrāte Maio.
sic interpretamur dubietates easdem.

Q. V. Decanus debeat remunerari de bonis Decanatus
si Dec. fecerit morā extra ciuitatē Aquileiæ ultra
duos mēses, et non fuerit missus à Capitulo pro aliqb.
negocijs pertractandis.

Item q̄ debeat Dec. habere in absentia, cum specialiter
mittitur à Caplo pro aliquibus negocijs Capli ptractan
duplicitatē præbendar.

Item super hoc saluo nobis iure interpretandi dicim,
q̄ iurisdictio nrā interptandi extendit tm usq; ad
prox. festum Penthecostes; et ad illud verbum quo-
ties, dicimus, q̄ vbicumq; fuerit interpretatu, et nobis
uidebitur expedire per totum arbitrium semel tm
possumus interptari, et super maior Canonicus in-

telligat institutione, et non ordine.

De his vero, quæ dantur in aniuersarijs dicimus interpretando, q Dec. non plus debeat habere, q alter canonicus, quamuis in alijs duplicitate habeat pbendam, quia illa sunt potius donationes defunctorum personales, q reales; cum eadem tm existentibus in officio consueuerint assignari.

item interpretamur, q de retentis duplicitatem usq ad diem prolati arbitrij, Dec. nihil debeat habere. sed post diem tm prolatj arbitrij. super duobus articulis, sc. de aniuersarijs, et retentis discordat Volricus Cadubrin DD. Vernerio, et Conrado prædictis.

DE NVMERO CANONICORum NON augendo ultra numerum XXIIIJ. CAP. ij.

NOS Asquinus Dec. cum caplo Aquileien, vz Venerabilibus episcopis Bonaccursio Emonien, et Conrado Iustinopolitano, Artico de Castellerio, Volrico Dec. Ciuitaten, Vernerio de Cucanea, Magro Henrico de Pulcinico, mo Valtero, Alberico cantore, Razio de Osopio, Bonafide, Rodulpho de Morutio, mo Vielmo, Scholastico, Corado de Brazaco, Ricoldo pposito Concordien, Voldarico de Cucanea, Ferarino, Leonardo de Faugnaco, Berardo Præposito S. Foelicis, et Hermano de vimo Canonicis Aquileien statuimus, et Iuramento interposito firmiter

promittimus servare indulgentiá diminutiónis num
canonicoꝝ usq; ad. xxiiij. factam in ecclá Aquileien
per ven prem D. G. Patriarchá Aquileieñ authorita-
te sedis Apostolicæ, nec contrafacere, vel venire aliquo
mō, vel ingenio aliquo eligen, vel recipien in canonicū,
et in frem cōiter, vel divisim, vel alicuj assignando
pbendá aliqua, seu locum in choro, et Caplo, atq; stallum
in pjudicium numeri supradicti canonicoꝝ, Immo nos
prædictam indulgentiam diminutiónis numeri cano-
nicoꝝ usq; ad. xxiiij. factam, pro posse, bona fide, quá-
tū de iure poterimus defendemus. Si quis aūt Canoni-
coꝝ con hoc fecerit, vel attemptare psumpserit, p anum
sit à prabenda Aquileien suspensus: ad cuius rei certitu-
dinē, et stabilitatē, firmitatemq;, pn̄s statutū fecimus nri
sigilli pendentis munimine roborarj. Actum in Capitulo
Aquileieñ currente ān̄o Dnj. M. CCLX. die sexto intrā-
te martio, tertia indictione.

COMISSIO APOSTOLICA SUPER moderatione, et reductione ad minorē numeꝝ prabend.

CAP. III.

ALEXANDER EPISCOPUS SERVUS servoꝝ DEI dilecto filio electo Aquileien, salutē et Aplicam benedicionem. Sicut à te, ac dilectis filijs Capitulo Aquileieñ nobis insinuit, Intimantibus, q Aqui-

leien̄ eccla. est adeo multitudine canonicor̄ onerata, q̄ ijsdem de facultatibus eius, cum sint tenues, et exiles, vt pote prabenda Canonicj cuiuslibet, praeter q̄tidianas distributiones, vix trium Marchar̄ argeti valorē annuū excedant, nequeunt comodo substentarj. Quare fuit ex parte tua, et dcj Capli nobis humiliter supplicatū, ut super hoc vtilitatj, et decorj eiusdē eccla̅ pīna prouidere solicitudine curaremus. Attendentes igit', q̄ multitudo in illis ecclesijs, in quibus vix paucis sufficiunt facultates, est potius onerj, q̄ honorj, discretionj tuæ per Aplica scripta mandamus, quatenus eiusdē Capli obtento assensu moderoris in prefata eccla huiusmodj Canonicor̄ multitudinem secūdum q̄ ipsius pensatis dilligenter facultatibus videris moderari prabendas cedentiū uel decedētium Canonicor̄ conuerti faciens in coēs vsus Capli memorati, et nō p̄mittens loco eor̄ surogarj aut alicui conferri prabendā, donec eccla p̄dcæ collegiū, uel numerus, quem ibidem moderatus fueris, sit reductum. Non obstante si aliq̄ a m̄to sedis aplicæ, aut legator̄ eiusdē, seu motu propo Capli eiusdem eccla̅ inibi sint recepti, vel ut recipiant insistant, et si aliquibus est ab ipsa sede indultum, q̄ interdici, suspendi, et excomunicarj non possint per līas Aplicas non facientes plenā

et expressam, ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentione, contradictores per censuram Ecclesiasticam compescendo. Datum Neapoli quinto nonas Martij, Pontificatus nostri anno primo.

CIRCA DIVISIONEM POSSESSIonum, quæ obedientiæ nuncupant. CAP. IIIJ.

NOS A. Dec. siue V. Dec. et Capitulum S. Aquileien. ecclesiæ de pari consensu, et vnanimi voluntate, quieti nostræ in quantum possumus prouidere volentes, ac nostros releuare deffectus, et nostræ indemnitati circumspectione, qua conuenit prouidere quasdam possessiones, quæ obedientiæ nuncupantur, duximus proportionabiliter diuidendas, prouida consideratione pensantes, quod quicquid in communi negligenter per incuriam est omissum ambobus Dominorum per singulorum industriam repararetur. Proinde quasdam statuta super diuisione huiusmodi duximus ordinanda, quæ quilibet canonicus obseruare firmiter iuramento præstito teneatur antequam præbenda, vel prouentus assignetur eidem; et tandiu ab eadem præbenda sit suspensus, quandiu per se, vel per procuratorem idoneum ad hoc specialiter constitutum, eadem statuta postquam requisitus fuerit à Capitulo iurare contempserit, nisi infra mensem postquam eis id per nuncium Capituli denunciatum extiterit

rit huiusmodi p̄stiterint iuramentū. si qui autem p̄dcor̄ ad praestan̄ huiusmodi iuramentū illegitimae aetatis extiterint, fideiussoriam, & iuratoriam cautionē per idoneas personas praestare secundū, q̄ Cap̄lo videbitur, quousq; ad legitimā aetatem peruenerint, teneant, quo ab ipsis p̄stito, fideiussōes à sacramento, et securitate sint penitus absoluti.

FORMA IVRAMENTI SVP non alienandis praebendis. CAP. V.

IN PRIMIS Iurabit quilibet indemnitatē Cap̄li Aquileien̄, atq; prebendae suae, et alior̄ non procuran̄ damnū alior̄, non grauan̄ massarios, uel colonos Cap̄li, qui sunt in coui, vel in diuiso hospitando, angarizan̄, vel alia seruitia exigen̄ per se, uel per nuncios suos. Item q̄ nemo vēdat uel inphēudet, donet, uel alienet quouis mō alienationis partem, particulam, siue totam possessionē praebendae pertinentis ad ipsū, sine consensu Cap̄li, sed nec prouentus eiusdem alicui potēti militi, sine seruo nō suo liceat obligare, uel vender, nec possessiones p̄bendar̄ in parte, uel in toto alicui viro potenti militi, burgensi potenti uel quo de caetero ualeant aliqua rōne locari. Iurabit et, quilibet canonicus p̄bendā suam non deteriorar

sed eam in bono statu seruare, et meliorare potius bona fide. Valeat pterea can.s quilibet cum antiste et consensu Capli integra sorte contingente eidem cum quocumq; voluerit can.co permutare, si tn pte, si tn parte permutauerit nullu generet piud.m successori.

DE OPTIONE PREBENDARV, et contra alienantes aliquid de eis. CAP. VI.

STATVIMVS, q Dec.s et antiquior institutione Canonicus possit sua pdifuncti, vel priuati de iur, uel cedentis semel, et non plus comutare, seu optare pben, si eandem infra quindecim dies duxerit acceptan; et ita de singulis successiue, qui prebenda voluerit permutare, seu optare, dum preben suam non deteriorauerit, uel destruxerit culpa sua. Defuncto vero can.co integra prebenda sua exterior, et plena possessio ad Captm deuoluat, obligatione, uenditione, seu testamento condito per eundem aliquo mo non obstantibus. Quam quidem preben exigere, et soluer ubi videbitur de iure, officialis Capli iuramento firmiter tenentur. Si uero aliquis immemor suæ salutis iusiurandi religione calcata aliquid de sua pbenda alienare præsumpserit, ab his, quæ alienauit sine consensu Capli, absq; spe restitutionis perpetuo, et à tota pbenda triennio sit suspensus; et nos exnunc

irritamus, reuocamus, et in cassu, irritumq; reducimus, nulliusq; valoris esse pronunciamus, ac ad alienationis p aliquē extiterit attemptatū ad reuocatione alienator, præstituri comiter, et diuisi bona fide opera efficacem. Capitulum pterea tenebitur bona fide pdcas pbeñ, et quilibet de Caplo in ipsis defendere, et manutenere in iure suo qñcumq; opportunum fuerit, et extiterint requisitj.

Q̄ oēs canonici et mans. discant, et dicant officium. CAP. vij.

MCCCCXCIJ. die secunda aprilis. Absurdum esse, et indignum iudicantes, vt ignorantes off.m diuinum, tam can.ci q; Mansionarij in S. Aleicil Eccla residentes, et titulati percipiant quotidianos fructus, et introitus pbendar suar; cum debitu huiusmodi nō scientes, neq; dicentes pdcum officium diuinum, tam diurnū, q; nocturnū, teneantur ad restitutione oium fructuū perceptor. Statuimus, et ordinamus, q de catero quilibet canonicus et mans quotidie dicat officium pdcum; et qui ipsū ignorat et noscit dicere, discat a doctis, et exinde pfati DD. assignent oibus, et singulis, tam canonicis, q; Masionarijs, qui nesciunt ordinare officium, terminum ipsum addiscendi vsq; ad festum oium sanctor,

prox futz sub poena amissionis oium distributionu quotidianar, et interessentiæ à dco festo in antea lucrandor, donec examinatus dilligenter, pro sufficienti doctus ad dicen pdcum officium iudicatus, et acceptatus fuerit.

DE SEPTIMANARIO. CAP. viij.

STATVIMVS, qd presbiter septimanarius quilibet, diebus dnicis, et festiuis primas vesperas, et secundas, ac matutinum in medio chori cum capa incipere teneat, et capla in eminentiori parte chori, ubi lectiones, et orationes dicunt, in quo loco clauiscllarius continue ponere officiale procuret, et in matutinis candelam, in alijs vero diebus dcas vesperas, et matutinu ac laudes incipiat similiter in medio chori, in quibs diebus dca capla dicat in dco loco, vbi lectiones leguntur, in quo, tis lectis, clauiscll' ponere officiale no tardet.

DE CHORARIIS. CAP. IX.

ITEM statuimus, q chorarij hoc idem facere studeat oibus pdcis diebus festiuis, scilz tenere capas in primis vesperis, secundis, matutino, et missa, à principio usq ad fine, et esse in choro usq ad Bndicamus, qd et in festis solemnibus, et mediocribus dicere, et cantare procurent. Cæter, si aliquj ex pdcis super præmissis

exequen, siue aliquo pmissor negligentes fuerit, siue remissi, et correpti non emendauerint, p Dec.m seu V. Dec.m et Caplm, ac Dnos, qui intererunt off. pena quattuor den plectant illico exhibenda camerarijs ornatus, alr, q cadant a lucro residentia donec, et quousq satisfecerint.

DE HORIS DIVINIS. CAP. X.

CVM in aduentu Dnj, septuag.o et quadragesia, in Dnicis diebus prima magna dicat, et quibuslibet alijs diebus quadrag.me non festiuis missa, et vigilia cum noue lectionibus pro defunctis; statuimus, vt dca prima quibuslibet suprastis temporibus, et diebus statim post mattutinu dicatur: in quibus nisi tempestiue ante die pulsent superior, siue Scholasticus, ad quos spectat facere dicj, Tu aute Dne, paruas iubeant lectiones legere; nec incipiat Tertia, nisi prius oes campanæ pulsent, in quaru pulsatione, et non ante, ministri se parent.

DE STANDO IN CHORO CVM silentio, CAP. XI.

STATVIMVS et ordinamus, q quilibet Clericus stare debeat in choro in suo loco cum silentio, quan celebratur officium. q si secus fecerit pmissa per

punctatori, siue per Decanu, aut V. Decanum prima admonitione cadat in pena duor denarior.

Q. D. DECANVS AD FACIEN SEPTIMANAS sit exemptus. CAP. XIJ.

ORDINAMVS, statuimus, et declaramus, q. put antiquitus fieri solebat, Dec, qui pro tempore fuerit, no debeat, neq posit, nisi ronibus canonicatus, ut ceteri canonici poni, seu scribi in tabula, seu copellj ad facien septimanam, ut canonici faciunt, sed pp debeat esse, et sit ad facien septim exeptus, et absolutus.

Q. MANSIONARIA VACANS NON detur, nisi Capitulo citato. CAP. XIIJ.

ITEM statuimus, et ordinamus, q si aliqua masionaria vacaret, p promotione, permutatione, p morte, seu quouis mo, no det alicui, nisi super hoc capitulum citetur, ac etiam conuitetur.

Q. NVLLVS ASSVMATVR MASIONarius, nisi fuerit examinatus. CAP. XIIIJ.

STATVIMVS, et ordinamus, ut de cetero, ad vacatem mansionariam nullus asumat, nisi publice examinatus fuerit in lectura, et cantu ad pulpitu nrum ubi legit epistola, et euageliu, pntibus Dominis cano-

nicis, et mansionarijs.

QVOD NVLLVS EXEAT CHORUM SINE licẽtiã, et q̃ ad septimanarios. CAP. XV.

DECERNIMVS, et declaramus, q̃ nõ debeat, neq; possint exire chorum, sine licentia, et consensu Decani, seu V. Decani sub poena den. duor. pro qualibet vice p̃ cõfaciente Cap̃lo soluenda. Item, q̃ Mansionarij, qui tenent facere septimanas, tan suas, q̃ alior. faciant, ut tenent facere; et non audeant, uel p̃sumat cõmittere alteri facien. continuo, sed quilibet pro se faciat, casu necessitatis excepto. quilibet aut contrafaciens cadat ad p̃enã duor. den. soluenda caplo per contrafaciente, pro q̃libet hora, qua fuerit contrafactum.

QVOD NVLLVS MĀSIONARIVS RECEDAT a choro, cũ diuinũ off.m celebrat. CAP. XVj.

CVPIENTES, VT DIVINVM OFFICIVM in Ecclesia p̃fata horis solitis, et consuetis p̃ Mansionarios iux. sacrox. canonũ institutionẽ per omnes, et per omnia celebretur, attendentes, aliquos ex dcis mansionarijs, cum ipsum diuinum officiũ celebrat, à choro canentium recedr et ex ipsam Ecclam ad sua, siue aliena seruitia, et negotia cõferre, seu ad aliquas Ecclesias, ad missas, r alia exercenda proficiscij, huiusmodi inconuenientj, et abusionj occurrere volētes,

statuimus, et decernimus, q nullus de cetero ex mansionarijs p̃fatæ Eccl̃e debeat, uel audeat à choro recedere, cum diuinum officium, et missa cantatur, sub prætextu alicuius occurrentis negotij, sub pena amissionis lucri interessentiæ totius illius diej, quo similia facere attemptauerit, in quo et si licentiā petierit, minime sibi concedi debeat, excepto casu aliquo euidentis necessitatis; et tunc licentiam à Dñ̃o, seu V. Dñ̃o pro tempore existente petere, et obtinere debeat, et se punctatori excusare.

Q PÑTES INCEPTIONI TERTIJ PSALMJ IN mattutinis lucrentur. CAP. XVIJ.

STATVIMVS, ET ORDINAMVS q quilibet Can.cus vicarius, et mans. ecclesiæ nræ, qui p̃ns fuerit inceptioni tertij psalmi in mattutinis, tam diebus festiuis, q̃ ferialibus lucrentur pro p̃benda granulos septẽ, qui uero nõ interfuerint dicti psalmj inceptionj nõ reputẽtur pro p̃ntibus in mattutinis.

Q OMNI LVCRO CAREAT QVI NON Interfuerit inceptioni Ep̃læ in missa. CAP. XVIIJ.

ORDINAMVS, et statuimus, q quilibet can.cus vic. seu mans. Eclesiæ nræ prafatæ, qui non fuerit p̃ns inceptioni Epistolæ in missa conuentualj, et perseuerauerit in choro inclusiue usque ad b̃ndictionem salutarẽ, omnj lucro careat, acsi non interfuisset, et insuper nolumus, q aliquis dictam ecclam exire præsumat, post inceptionẽ ep̃læ usq; ad b̃ndictionẽ predictam, sine petita, et obtenta

licentia, et excā a Dño Dec°, seu V. Dec° cognoscenda. Si vero contrafecerit, perdat lucrum.

NON LVCRETVR QVI NON INTERfuerit inceptioni tertij Psalmi in agen ij motuis CAP. XIX.

STATVIMVS, et ordinamus, q quicunq can. vic. vel mans. qui nō fuerit pns in agen mortuorum inceptioni tertij psalmi, et perseverauerit usq ad finem, vel qui post inceptionē dicti tertij psalmi exierit ecclam absq licentia petita, et obtenta, nō lucrat p pnti, inluero, qd lucrasset, si perseverasset.

QVID LVCRETVR, ET QVANDO PER interessentes in Missa. CAP. XX.

STATVIMVS, et ordinamus, q quilibet clericus, tā can. q vic. aut mansionarius, qui in qualibet missa meridiej, tam in quadrag. q in alijs vigilijs, vz B. Virg. MARIAE, Io. Baptae, Hermachorae, et Fortunatj, Laurētij, et omniū SS. Aplorum, et quatuor tempor. pns fuerit eplae, et perseverauerit in choro, aut in eccla usq ad expeditionē lucretur pro pbenda unū den. qui vero contrafecerit pdat lucrū illius missae.

QVOD CAPELLANI CELEBRARE DEBEAT missas ad eos tangentes. CAP. XXI.

STATVIMVS, et ordinamus, q Capellani instituti in Ecclesia nra Aquileiensi teneant, et debeant celebrare, seu ce-

lebrari facere missas ad eos, uel ad unumquodq̃ rect tangentes iuxta stilũ, et ordinẽ alias datum, et nup̃rime obseruatũ, q si secus fecerint, cadant ad penã sol dicem pro singula uice exigend; et q punctator habeat punctare, et exigere à Magistro ad computum defficientis Capellani, et quanto citius fieri potest, missam, uel missas faciat celebrarj dando celebrãti pro singula missa sol octo, et duos sibimet ex dcis x.

QVANDO SVRGERE, ET STARE debeant in diuinis officijs. CAP. XXij.

ITEM statuimus, q in diuris horis, ad Capitula, hymnos, Bñdcus, Magnificat, Nunc dimittis, et orones surgant oẽs, et stent errecti. In missa aũt ad principium hymni angelicj, sz ad Gloria in excelsis, ad orationes, euangelium; et à principio prefationis usq ad sumptionẽ corporis, et sanguinis dñj, nullus sedeat, sed stent omnes errectj; et ad orones, et Euangelium stent capite discoperto, et flexis genibus in eleuatione corporis XPI. contrafacientes aũt cadant pro singula vice ad penã vnius dñi Caplo applicanda, excusatis impotentibus, et senibus.

QVI TENEANTVR IRE AD OES HOras, et ibi pseuerare. CAP. XXiij.

ordinamus, et statuimus, q omnes, et singuli can. vicarij, et mansionarij dcæ ecclæ debeant, et teneātur uenire ad officium, et stare off. in dcā Ecclā vz Mattutini, primæ, tertiæ, sextæ, missæ, et nonæ, vesperis, et completorij sub pena pro singula hora minutor quattuor.

DE HONORANTIIS NATIVITAT. Dominj. CAP. XXiiij.

STATVIMVS, et ordinamus, tan pro honorantijs nat. Dnj, q cū dandi exemplū, et canonicis, et mansionarijs pñtibus, et absentibus, vt in posterū in mattutinis scil, et missa integris dcæ natiuit. Dnj debeant pro eor debito interesse; q inter illos, q fuerint pñtes dcis mattutinis, et missæ integris, diuidantur duodecim denarij pro prabenda.

DE HONORANTIIS FESTI CORporis XPI. CAP. XXV.

INDIGNVM putantes, vt festum sacratiss. corporis XPI, quod sumo honore, et max. reuerentia celebrari debet à cunctis fidelibus, et q de quadraginta clericis canonice pbendatis in sancta Aquileien ecclesia, omnibus computatis, eo die tan solemni ad tan exiguū numer clericor tanta celebritas officij deuenīat,

ut ex d͞co magno n͞, vix decē eo die diuinis interfuit officijs. Idcirco statuimus, et ordinamus, q̄ pro honorantijs dicti festi diuidat manualr inter p̄ntes, et interessentes personalr primis vesperis, matutinis, p̄cessioni et missæ pro singula integra p̄benda sold marcha media.

RÉFORMATIO, ET MODIFICATIO dicti statuti superioris. CAP. XXVI.

DECLARAMVS, et statuimus, q̄ statutū ānotatū pro hon̄ festum corporis XPI, quod hactenus obseruatum non fuit, ut de cætero media marcha sol̄, quæ diuidi debebat iux eius tenorem in quattuor punctis, lucrari, et diuidi debeat in duobus punctis, in missa vidz diei festi eiusdē corporis XPI pro dimidia, et in p̄cessione eiusdem festi pro altera dimidia pro singulas integra p̄benda, qua ipsi missæ, et processioni personalr interfuerit. Confirmantes in his alias honorantias aliquas; et p̄pea ipsū statutū hoc modo modificamus.

DE HONORANTIIS FESTI B. VIRG.s MARIAE, in natiuitate. CAP. XXVII.

CONSIDERANTES q̄ festum nat.s gloriosæ virg.s MARIAE meritò ubiq; a XPI fidelibus, p̄sertim in præfata ecclesia, quæ sub eius uocabulo dedicata est, celebrari, et solennizari debet; et q̄ hoc tempore multa

occurrunt prouidenda pro cōmodo, et utilitate ipsius Capli, quæ si omitterent maxime eide præiudicarent, quoq; fieri, et prouideri nō possunt ob. d. d. Canonicor absentiam. Propterea uolentes tan festiuitatis p̄dcæ celebrationi, q̄ Capli rebus, et negotijs expedien, oportune consulere, et prouidere, statuim et decernimus, q in p̄fato festo natiuit Virg. Mariæ quotānis fiant bonorantiæ mediæ marche pro qlibt integra p̄benda, quam dimidiam marcham lucrarj debeant ij oēs, et singuli dicti festi officijs interessētes in præfata eccla personalr ī quattuor punctis, vz in p̄mis, et secundis vesperis, matt, & missa cōuctualj.

QVO TEMPORE RESIDERE DEBEANT, q de anniuersare participare volunt.

CAP. XXVIIJ.

COGNOSCENTES, q aliqui ex clericis nris et gremio Capli nō faciemd continuā residentiā in Aquileien Eccla se transferunt ad eandem solum qn sentiunt lucra, et et qn participant āniuersaria, et hoc non pro deuotione eccla, sed ut sibi lucrifaciant auferren panē de ore triturantiū, et continue laborantiū in vinea Dnj. Ideirco prouidere uolentes ad hoc, per pn̄s statutū deliberamus, q si quis ex non continue residentibus non steterit per

dies quindeci cōtinue ante fastum s. Luciæ usq; ad xv. dies post Natale Dnj; et diebus quindecim āte resurrectionē Dnj, et totidem post; ac per quindecim ante, et per quindecim post fastum s. s. Hermachoræ et Fortunatj, nō participet, nec participare debeat de anniversarijs, quæ tunc fiunt, et participant. Quod statutū volumus pp. in suo robore permanere.

DE RESIDENTIA INCIPIENDA À fasto omniū ss. usq; ad octauā resurrectionis Dnj.

CAP. XXIX.

CVM multi ex clericis nostris residentiam apud ecclesiam nrām faciē, ex intemperie aeris defficeissent, et defficerent, fuissetq; propterea certum ordinatū statutum, quod statutum dicitur, vita breuis, in quo quidem continetur, q tan. Decā ā can.ci et Vicarij, qui compleuerint residentiam suā possint se absentare à dcā ecclesia à principio maij usq; ad principiū, seu medium octobris; et cū adhuc magis uigeat talis intemperies, Capp. volentes eorū saluti salubriter prouidere, statuimus, et ordinamus, et per pñs statutū declaramus, q pfati DD. Dec. Can.ci et Vicarij incipiant dcām eorum residentiam apud eandem aquileieñ. Ecclam in pmis vesperis omnium ss. vz vlt. octobris, et teneant pseuerare apud eandem usq; ad octauā resurrectionis Dnj.

SVPER RESIDENTIA SEPTEM mensiú. CAP. XXX.

VITA breuis, ars vero longa. x.e iiij. Diaconi, ubi tempus Vitæ nræ breuißimú reputat. Inhærentes vestigijs prædeceßor. nror. dicentium q can. et alij clerici Aquileien eccle quatuor mensib. ani propter aeris corruptioné ciuitate Aquileia omnino vibent, vt Ex de in. cal. cap. i. et sic olim fuit, nos facere volentes, vt. xvj. q. i. et temporis qualitas. Ad laudem ergo omnipotentis DEi, et gloriose virginis MARIAE, et Beator. Hermacoræ, et Fortunati gloriá uolumus, statuimus, atq firmamus, q à festo s. Michaelis incipien, si Deo. canc. Mans. uel alius clericus fecerit residentiam in præfata Aqleien Eccla continuá, uel interpollatá septem cum dimidio mensibus ani, q talis canonicus, seu clericus habeat pro pnte, et Diuinis officijs interessente per totum anni circulum.

Q EXEVNTES PATRIAM PERDAT. CAP. XXXI.

VOLVMVS, statuimus, et ordinamus, q supradcum statutú intelligat de illis, canonicis, mansionarijs, siue clericis residentibus in Patria Aqleien. si vero contingat, q aliquis can. mansionarius,

uel clericus exeat Patriam Aquileiæ, q tempore q
stat extra, totum perdat, qd lucraretur; et hoc, vt
statutu sit coie forensibus, et non forensibus.

QUO AD RESIDENTIAM MANsionarior, et quo ad sigillum. CAP. XXXij.

ITEM DE Mansionarij prodictum statuta uolum
declarare, quia in ipsis tota uis, totaq potestas in off.
diurno pariter, et nocturno; et ne eccla patiatur deffe-
ctum in spiritualibus; statuimus, et volumus, q tres an-
tiquiores Mansionarij ab una parte chori, et tres ati-
quiores ab alia parte chori possint, et valeant ire per
tota Patriam Aquileien, et no extra, ut supra dictum
est per totum mense iunij, qui mansionarij volumus,
vt habeant pro psentibus, et diuinis officijs interessetes.
Finito vero mense, teneant, et debeant ad dcam ec-
clesiam redire; alij vero sex mansionarij possint, et
ualeant ire, et redire, et haberi, ut supra per totu men-
sem Iulij; et sic uolumus, et ordinamus de mense Aug.
et septemb; et ut pdci Mansionarij propensius ad diui-
nu officium inducant, statuimus, et ordinamus, q
quilibet canus qui residentia faciat in pdca Patria, et
lucretur, illos quattuor menses teneat de suo dar unu
stariu frumeti pro quolibet mense prædictis masiona-
rijs residentiam facientibus, ut supra. circa vero tem-

poralia uolumus, et ordinamus, q̃ si contingat, q̃ istis quattuor mensibus prohibitis, ad minus tres canonici stent, et velint stare, et residentiam facere personalr̃ in dc̃a Aquileieñ eccl̃a, tunc antiquior canonicus sigillũ habeat Cap̃li, congreget Capitulum, disponat, et faciat secundũ antiquã consuetudinem. Si vero non reperirentur tres canonici in dicta eccl̃a uolentes ut supra, tunc Dec.s stans in Patria, si uero exiret Patria, tunc antiquior can.cus p̃fati Capituli conuocet canonicos penes se residentes, habeat, et teneat sigillũ, et tractet bona Cap̃li, prout si in Aquileia staret, et residentiam faceret cum p̃dictis confr̃ibus suis. Ista uero intelligant de causis minoribus, et mediocribus, De causis uero generalibus, et maioribus secus. Immo Dec.s debeat, et teneat conuocare oẽs canonicos in Patria residentes; et si noluerint uenire, ueniant expensis Cap̃li supradicti; si vero nolint uenire, Dec.s seu V. Dec.s cum p̃ntibus ubi erit, facta Capituli determinet, et concludat, ac si in Aquileieñ Eccl̃a resideret.

DE ABSENTIA MANSIONARIORUM et p̃uatione eorũdẽ si nõ uenerint citati.

CAP. XXXIIJ.

STATVIMVS, et ordinamus, ne aliquis ex mãr

sionarijs Ecclesiæ nostræ se à dca eccla absentare præsumat, et absens esse per unum mensē, nihil ultra punctationē suam tantundē amittat; nec ultra, nisi obtenta licentia Decanj, et Capli nrj. Quod si quis pdcorꝫ, licētia nō obtenta, ut pmittit, absens fuerit, ne ecclesia nra deffectum patiatur, ille absens p lrās, seu generale edictum nri Capli, ter competenti quindecim dierꝫ, et non ultra assignato citet, ut compareat, et, ut tenetur, personalem residentiam faciat, edicto in foribus ecclæ infixo, Alioquin elapso ter pdco caplm de dca mansionaria personæ idoneæ providere possit, et debeat.

Quod non detur interessētia, alicui, nisi uocatis oībus interessentibus, et q in concedēdā nō habeant uocē non residentes. Cap. xxxiiij.

AD Tollen abusū, quo passim non interessentibus ab aliquibus datur interessentia distributionū qtidianarꝫ, tum in Patria, tum ēt extra Patriā pro loui et cañ, & interdum ficta, et ēt ab eis, quorꝫ non interest, statuim et ordinamus, q de cætero nequeat dari interessentia alicuj dictarꝫ distributionū, siue in Patria, siue extra Patriā, nisi prius uocatis omnibus interessentib, et ex Patria, et ex huiusmodi causa expresse certificatis; et aliter data habeat perinde, acsi nō esset concessa. Dantes vero icurrant penam priuationis interessentiæ unius mensis,

ipo facto. Cum aut pro huiusmodi cā, sz dandi intereſ-
sentiam, fuerint omnes uocati in ea concedēn, nullus
habeat uocem, nisi qui actu intereſsentię ipsā lucrant.
q̃q; uno condicente de habentib; ipsam intereſsentiam,
quicquid ab alijs in ea danda actum fuerit, sit penit
nullū, nulliusq; ualoris, et momenti; et nihilominus
dantes incurrant penā supradictam.

DE QVINDECIM DIEBVS POST
octaua resurrect̃ Dnĩ. CAP. XXXV.

NECNON placuit pro ſtatuto hērj, et eſſe, ut altnæ
requiei hũſſ^o s. Eccleſia pie inseruientes dulce illius
iugum perferre ualeant, qd tan canonici, vicarij, q̃;
mansionarij poſsint poſt Dnica reſurrect̃ octauam
per quindecim dies absentes a Patria Forijulij, ubi uo-
luerint agere, absq; eo, q aliquib; punctat̃ notentur.

DE VIGINTI DIEBVS TEMPOR
hyemalj. CAP. XXXVJ.

QVONIAM hyemali tempore ob aliqua propria
negotia clericis præfatæ ecclæ contingit abeſſe, quod
sub prætextu cuiusdā ſtatutj in eadem Eccleſia titu-
latj R. V. multi ex eisdem, tan DD. Can^{ci} q̃; man-
sionarijs, pluribus diebus ipso hyemali tempor ab
eadem Eccleſiā sunt absentes in non modicum detri-

mentum, et scandalũ cæteror. Quo ccᵒ. cupientes pro posse omnibus scandalis, et detrimento ecclesiæ et Capli oportune consulere, et obuiare, statuimus, et ordinamus q de cætero à die omniũ ss. usq; ad octauã resurrectis Dni inclusiue quilibet ex DD. Canonicis Dec et Vicarijs eiusdem ecclæ pñtz et futz, qui tñ residentiã integram unius ãni prox decursi perfecerint, ob eorum propria negotia ex ciuit Aquileiæ ad ipsa peragenda per dies uiginti, et nõ ultra cum residentia se absẽtare possint, et ualeant: qui quidem dies dari, et concedi debeant loco diez de vindemia tempore interessentiæ suę cõtinuos, siue in partes diuisos, hoc est, quatuor, sex, decẽ, duodecim, aut plures, uel pauciores pro qualibet vice, put eis magis placuerit, et opus fuerit, dum nõ excedat numer diez uiginti; et data notitia punctatori de die recessus, et regressus; et simili possint mansionarij pfatæ ecclæ, qui residentiam suam, ut supra, compleuerint diebus decẽ tm interpolatz uicibus infra tempus præfatũ omniũ ss. et octauę resurrectis se absentare, unus, aut duo, et non plures pro uice, petita tñ, et obtenta licentia à D. Dec, seu V. Dec. qui pro tempore fuerit. Derrogan statuto suprasto de Re. et Ve. î dieb ẽstis de vindemia.

DE ABSENTIA MANSIONARIOR tempore æstiuo. CAP. XXXVij.

ET QVIA sepenumero mansionarij, æstiuo p̄sertim tempore suis non resident actualr temporibus, sed non modo indultis diebus, quo uolunt se conferunt, uerum etiam quibus personaliter deseruire tenentur. Decretū fuit, ut quicumq; ultra tempus sibi indultum abfuerint, cōmodū prorsus amittant dierum absentiæ p̄dictæ, et tantundem quoq; ; ita q̄ residentia accrescat ijs, qui deseruierunt eo tempore, illud uero tantūdem communi mensæ accedat.

DE RESIDENTIA DANDA INfirmantibus. CAP. XXXViij.

CONSIDERANTES aerem pestiferum, et infestum, qui Aquileiæ regnat, et specialr tempore æstiuo, p̄p̄ quod corpora inhabitantium sepius inficiunt, et infirmantur, ac oīo deficerent, et morerentur, nisi sibi cum remedijs oportunis, et necessarijs facerent sibi prouideri extra ciuitatē Aqleiæ; cum ibidem necessaria pro salute recuperanda minime inueniant, nec etiam medici inhabitant. Volentesq; prouidere saluti coīs omnium clericorum dicti Capli, vt diutius, et frequentius ecclesiæ ualeant deseruire. Statuimus, et decernimus q̄ quicūq; DD. Decani, canonicorum, vicariorum, mansionariorum, et cæterorum dci Capituli clericorum, qui sit actu residens

et animo continuandi, et complen residentiam usq; ad octauam resurectionis; et si de eo animo foret dubiu, apud Captm teneat iurare, ea se mente venisse ad residen, ut supra. q si iurare noluerit, no potiatur bnff. statuti in eccla prælibata, qd absit, infirmaret. seu in Aquileia, seu recedens de Aquileia ad aliquem locum in Patria Foriiulij pro suis aliquibus negotijs, seu alibi, seu si persistente eo in aliquo loco in Patria pro suis negotijs quocuq; tempore, tam æstiuo, q hyemali exequendis infirmaretur, et petierit dco Capitulo eo tempore residentiam, ab eo tempore, quo inceperit infirmari, et Caplo notificauerit, de XV. diebus in alios XV. dies petitam habere debeat residentiam pariter, et pntiam, ac si in eccla interesset quoadusq; suam recuperaret sanitate. Ita tn, q si in illo loco, in quo ipe erit, pro faciendo sibi mederi extra domu uagaret, uel exiret eundo spatiatu, uel quocumq, illicò intelligatur esse completum terminu residentiæ sibi datæ, et ab eo tepe citra, quanto inde stabit, tanto in ecclesia pntia careat et residentia, nisi cum cons. medici causa recuperandi sanitate, de quo iurare teneat. Ita q quotiescumq; aliqs ex residentibus ob infirmitatem curandam ex Patria seu quacumq; alia rone ex dca ca, accedente ipsius iurto. et fide medici cum iuramento præstita, Capitulu ipsu debeat impartiri absentiæ indulgentia cum lucro res-

sidentiæ, et intereßentiæ; Et si, q̃d absit, infirmitas et necessitas ex eo prolongabit ibi morandi, teneatur singulo quoq; mense significare Caplo suæ valetudis qualitatem, quò habeat locum de habentibus indulgentiam huiusmodi absentiæ ex Patria. Statuto nihilom̃ disponente de habentibus indulgentiã extra Ciuitatẽ Aquileiæ in pria tñ manen̄ in suo robore p̱manẽte. Addentes, vt is teneat, cum in patriam redierit, coram Caplo iurare, q̃ ex ea causa tantum sibi a capitulo concessa, abfuit.

Q̃ NVLLVS DEPVTATVS PRIAE habeat residentiam. CAP. XXXIX.

STATVIMVS, et decernimus, q̃ nullus canonic̃ Aquileien̄, qui fuerit electus Deputatus Patriæ, quauis exquisita astutia possit, aut debeat habere residẽtiam, neq; interessentiã, stando extra ecclm̃, et ciuit̃ Aquileiæ, et pro dicto officio exercen̄.

Q̃ NVLLVS MANSIONARIVS celebret in eccl̃a ab inceptu sextæ, vsq; ad ellevationẽ Missæ conuentualis. CAP. XXXX.

ITEM statuimus, et ordinamus, q̃ nullus Mans. Capellanus, seu aliquis alius sacerdos præsumat celebrare in p̃fata eccl̃a Aquileien̄ ab inceptione sextæ

usq; ad post ellevationē Missæ conuentualis sub pena den. XL. irremissibiliř eis auferren, sine licentia Dni Decani, seu V. Decani; et hoc intelligen̄ est de diebus solemnibus, et fæstiuis tm̄, et nō feriatis.

DE CANDELIS DISTRIBVEN̄ IN fæsto Purificationis. CAP. XLI.

STATVIMVS, et decernimus, q̄ nullus possit petere candelas pro familia sua, saluo numero infrascto vz. q̄ D. Dec. possit pro duobus famulis, et una seruitrice, Canonicus aūt pro uno famulo, et una seruitrice et sic et Mansionarius, ita tn̄, q̄ si quis D. Can.cus vel Mansionarius non habeat famulū, seu seruitorē, nō possit petere, nisi pro se; et si plures sunt in domo alicuius Dnor. de Caplo; q̄ oēs personalr se p̄ntent ad capitulū ad peten̄ candelas suas, & non alr; et q̄ oēs DD. Can.ci et alij clerici debeant ferre accensas candelas magnas sibi pro honore fæsti solemnitatis purificationis dan̄ et assignatas secundū qualitates, et dignitates dictor DD. dimissis, et reiectis paruis candelis, quæ darj solent, seu solebant, et quæ superponebant magnis candelis, seu cereis; et hoc sub poena amittendi dictam candelā, p̄ quacūq; uice confacient.

QVOD NVLLVS CANONICVS HABE-

at de oblationibus hebdomadæ sanctæ, nisi fecerit ressidentiã per mensẽ. CAP. XLIIJ.

ITEM statuimus, et ordinamus, q nullus canon. qui non fecerit residentiam p mensẽ ante ebdomadam sanctam, et indulgentiam plenariam habeat, seu percipiat de oblationibus, et alijs, quæ puenient illis temporibus diuiden iux consuetudinem.

QD NEMO SCRIBAT, VEL DELEAT aliquid de tabula per chorum sine mandato Capli. CAP. XLIIIJ.

STATVIMVS, et ordinamus, q nullus DD. Decan, canon, Vic. Mans. seu alior quorumuis clericorum S. Aquileien eccle sub pena excois latæ sntiæ, quã ipso facto contrafacientes incurrant toties, quoties fuerit confactum, audeat, uel præsumat, aliquid scribere, mutare, seu delere in tabula facta per chorum, ubi describunt noia præbendator, sine expresso consensu, et m.to præfati Capituli, seu maioris partis eiusdẽ, pro tempore, et successiue facien.

QD VICARII IN SACRIS NON LVcrentur p.o ano p integrum. CAP. XLIIIJ.

ATTENDENTES, q vicarij, tan Imperatoris, qz Comitis non debeant præfferri DD. Canonicis, seu

uberioribus prerogatiuis, quam DD. Canonici predicti, vtique. Idcirco statuimus, et ordinamus, quod omnes vicarij in prefata eccl[es]ia Aquileien[si] primo anno post acceptam possessionem sui vicariatus, si fuerint in sacris ordinibus constituti, vz. in gradu sacerdotali, lucrari debeant de omnibus, et singulis fructibus, et quibuscumque utilitatibus per residentiam prouenientibus pro medietate. si vero fuerint in minoribus constituti, lucrentur pro quarto; Addentes etiam, quod illi vicarij, qui fuerint per negligentiam officialium, siue deliberationem Capituli ad integrum, siue ad ultra, quam supra dictum est; admissi, debeant, et teneant ad petitionem Capituli prefati quicquid receperint restituere.

QUOD CANONICI, SEU VICARII NON LUCRETUR primo anno, nisi pro dimidia; et quod omnes teneant reficere post octauam resurrectionis. CAP. XLV.

DECERNIMUS insuper, quod canonici siue vicarii in primo suæ institutionis anno, si venerit consueto tempore ad residendum Aquileiæ, non lucretur, nisi pro dimidio totius temporis, quo resederit, et nihilominus pariter lucretur æstiuo tempore pro dimidio totius residentiæ dicti temporis æstiui, si compleuerint residentiam suam usque ad octauam resurrectionis; Et si quos dies tempore hyemali non resederit, et eos refecerit, ab octaua resurrectionis

usq; ad fæstum s. Hermachoræ: quos dies si per dictum tempus non refecerit, omnẽ resßidentiam et stallũ censeat amisisse, quod et in oĩbus canonicis, quantumcũq; ex institutione antiquis, ex antiquissima consuetudine fuit obseruatũ, et in ipsis pariter nunc quoq; obseruatur.

DE MISSA CONVENTVALI celebranda. CAP. XLVI.

VOLENTES occurrere scandalis, quæ sepius occurrunt, eo, q missa conuentualis non celebrat in diuinj cultus diminutione; statuimus, et ordinamus, q hebdomadarij, qui erunt in mora, et deffectu celebrandj, aut celebrarj faciendi dictam missam conuentuali, pro singulis diebus, quibus deffecerint, aut difficient mulctentur, et condemnentur in den XL. et sacerdotj, qui missam ipsa die celebrauerit deffectus huiusmodj supplendo, dentur pro quolibet solidj vigintj.

DE MINISTRARE DEBẼTIBVS episcopis, et suffraganeis in diuinis. C. XLVij.

PRECIPIMVS, statuimus, et mandamus, q quicumq; aliquis Eps, siue suffraganeus fuerit Aquileiæ, siue quiuis alius in ipsa eccla Aquileg.

solemniter celebrauerit, duo can.ci deseruiant i apparatu leuitico, alter quidem euangelium, alter epistolam populo fideli enunciaturus: quibus duo ex mansionarijs, siue ex capellanis in consimili apparatu ministrent, duoq; canonici baculi pastoralis, mitræ ministerio insistant; ita q. quoties sup eo scandalu contigerit culpa Capli, ipsum Caplm poena incurrat ducat; quinq; applican fabricæ ipsius Ecclesiæ Aquileien. Q si culpa alicuius canonici id obtigerit, can.cus ipso incurrat poena ducati vnius similiter fabricæ pdcæ applican; Et punctator, qui pro tempore fuerit, teneatur, hunc errore in termino dier sex denunciare D. Vicario Patriarchali, sub pena ea, quæ ob talem inobedientiam comissa fuerit ac pena excommunicat. latæ sntiæ, quā inobediens ipo facto incurrat, à qua nequeat absolui, nisi per R.mum D. Patriarchā, uel eius Vicarium, soluta huiusmodi pena ex tali inobedientia comissa: contumax pro teneat nihil s ad poena, de qua supra.

Q FIANT SEX ELEEMOSYNÆ. CAP. XLVIII.

STATVIMVS, et deliberamus, q de cetero fieri debeant per Caplm sex eleemosinæ, vnius starij frumenti vz, et unius congij vini pro singula vice,

quod frumentũ conficiat in pane distribuendo per canonicũ; et distributio fiat hoc ordine, tan vinj, q̃ panis in canipa de mense nouemb. in crastino oium SS., de mense decembris in vigilia nat. Dnj, de mense Ianuarij in vigilia Epiphanię, de mense februarij in die cathedræ Petri, de mense martij in vigilia annũciatj, de mense aprilis in sabato Dnica in albis, publice, vt antiquitus fierj consueuerat; et ipsæ elemosinæ debeant dari, et distribui in canipa Capli; et fieri, et dari debeant ultra illas, duę eleemosinæ priuatæ, quæ dari, et distribui non possint, nisi in Capitulo, in quo intersint ad minus quinq; canonici; et ultra illas, nulla dari, nec fieri debeat donec Capitulum duxerit aliud ordinandum.

Q. NVLLVS ASSVMAT AD. OFF.m qd rexit prox. pcedenti tempore. CAP. XLIX.

HOC ET rerum experientia nos edocet, q cũ quis ad iddẽ off.m quod prox. tempore rexit, assumitur in sequentj, tanta est huius mundi fragilitas, ut plurimũ accidit, q reassumptus efficitur insolens in exequendis officij suj iuribus negligens redditur. et quod temporale est, quasi perpetuũ reputans, et se solum ad id idoneum esse coniectans, in superbiam erigitur: ex quo, et animæ suæ periculum, et no-

bis, qui ex officio ipso fructum requirimus, multa damna proveniunt. Quare nos super hoc etiam, tam clericorum nostri Capituli, quam etiam colonorum nostrorum ex hoc persaepe molestiam ferentibus querimoniis excitati, statuimus, quod nullus canonicorum, mansionariorum, vel aliorum clericorum, seu et laycorum cuiuscumque status, seu professionis existens, assumatur, vel eligatur, seu patiatur, se eligi, vel assumi ad idem officium quovis nomine censeatur, quod rexit tempore proxime praecedenti, sed alius assumatur ad illud, qui non praefuit ei, nec illud gubernavit tempore praecedenti, decernentes, omnem assumptionem, seu provisionem contra hanc provisionem nostram factam, omni carere robore firmitatis. Et ut haec nostra salubris provisio a se ipsa executionem assumat, decernentes omnes, tam assumentes, seu eligentes, quam et assumptos seu electos, sive electioni, vel assumptioni de se contra decretum nostrum factae consensum praebentes in unam Marcham denariorum Aquileien. monetae inter non delinquentes canonicos et mansionarios dividendam facto contrario condemnatos. Haec autem, quae diximus, volumus esse vera, nisi ad assumendum, seu eligendum talem omnium canonicorum, qui tunc temporis in ecclesia nostra fuerit in plena concordia consensus accesserit. Quos tamen canonicos eligentes, ut fraudibus obvietur, saltem decernimus septem.

Q CANONICVS DATVS AD SERuitiu D. Patriarchæ habeatur pro præsenti, exceptis manualibus. CAP. L.

STATVIMVS, et ordinamus, q si contigerit q D. Patriarcha aliquem de canonicis peteret à nobis, et à caplo nro, ut eum mittat extra ciuit Aquileiæ, pro suis, et Aquileien eccl'æ negotijs, q ille canonicus donec fuerit in dicto D. Patriarch seruitio, dum circa hoc fraus aliqua no confingat, reputari debeat pro residente, et omnia cum integritate percipiat, quæ consueuerunt de Capitulo, vel de canipa resiiden exhiberi, Manualia vero, quæ distributiones dicunt, quæ quidem non tantum residentibus, sed interessentibus Diuino off exhibent, tales no pcipiant; cu nec illis percipere debeant, qui sunt in D. Papæ seruitio constituti. hæc aut intelligi volumus de canonicis illis, qui residentiam faciunt apud ecclam, non aut de illis, qui ipsam residentiam no percipiunt, lz inueniantur tempore, quo petuntur, seu quo mittunt apud nostram ecclam; cum residere dici non debeant apd ecclesiam; nec volumus intelligi, nisi, qui locum proprium habent, et qui per modum residentis locant, nec verum domicilium dicuntur haber.

QVI FVERINT IN SERVITIIS D. Patriarchæ non percipiant quottidianas distributiones. CAP. LI.

CVM quottidianarum distributionum usus in DEI ecclesijs ad hoc potissimum sit inuentus, ut clerici in eisdem canonicis horis attentius intersint, atque insistant, propter quod ius eas canonicum multiplici fauore prosequitur; ut uel sic Diuinus cultus magis, ac melius conseruetur, ac manuteneatur; sintque nonulli, qui eas exquisitis coloribus usurpant, et usurpare conantur, et qui per antea, uel nunquam, vel saltem paruo temporis interuallo residentes more quodam fugitiuorum, vix aliquando illis intersint, et qui nec superpellicco induunt, præsidentiæ locum, etiam ante ipsum caput nostrum, videlicet D. Decanum, ambitiose sibi vendicantes, ad haec quotidianas (proh dolor) non absque bonorum scandalo auditum est fieri, atque visum ab ijs præcipue, qui ante omnes talibus obuiare deberent; Et quoniam quæ de ambitionis, et auaritiæ radicibus prodeunt, penitus succidere debemus, volentes quantum cum DEO possumus, ac debemus huic insolescenti morbo, atque damnosæ contagioni occurrere, hac nostra saluberrima constitutione perpetuo valitura, statuimus, et ordinamus, quod nemo Decanus, canonicus, vicarius, vel mansionarius præbendatus, quantumcumque pacificus in hac S. Aquileien. Ecclesia, quæ quo-

uis modo contigerit ad officium Vicariatus, aut alias
ad seruitiu D. Patriarchæ quouis modo, pacto, seu q̃sito
to colore assumi, tales distributiones quotidianas p-
cipiat absens, nisi actu, et cũ superpellicio more cæte-
rorum canonicorum interfuerit diuinis officijs, et pro illis
horis tm̃, quibus interfuerit, et non aliter; Et ut eui-
tent fraudes, quæ verisimiliter fieri possent max
ob præsidentiũ authoritatem, qui in multis possẽt
canonicos, et capitulum, siue ecclesiam ipsam sanctam
circumuenire, lędere, et aggrauare; q̃ talis decanus,
canonicus, vic.s, seu officialis D. Patriarchæ pro tem-
pore existen̄ nullatenus deputetur ad negotia aliqua p-
tractan̄ [illegible] ciuit. Aquileiæ cum lucro interessẽ-
tiæ, seu distributionũ quotidianarum p̃cipiendarum; nec
ultra unam vicẽ in anno, et per dies octo tm̃, si
tamen dictus decanus, canonicus, vel vicarius, a-
ut officialis prius actu continuus fuerit residẽs,
et non aliter. [illegible] aut rerum sic iniuste receptarum
quidam hactenus in hac sancta ecclesia dñium
nullũ acquisierit, nec [illegible], quatenus per se rece-
ptas distributiones suas fecerit, et ideo [illegible] ad om-
nium restitutionem teneatur. Nos tamen iusto
D E I iudicio illas relinquimus, nos, et ecclesiam
hanc sanctam Beatiss. Virginis M A R I Æ, ac
SS. Hermachoræ, et Fortunati, et aliorum SS.

pronor nror pijs procuratorijs, et tutelæ devotissime comendantes ; et cu de cætero aliquem ex gremio mini contigerit ad loca aliqua pro eccl[es]ia, seu Capituli negotijs, provideat attente, q[uod] talis plus debito tempore no immoretur in fraudem, presertim in alijs ecclesijs ubi similes distributiones lucrent. Pro omnium aut et singulorum robore suppradictorum, cautela, et firmitate, p[re]dicti DD. Dec. et capitulum comuniter, et singulariter eorum quilibet de per se tactis sacrosanctis scripturis iurarunt ad sancta Dei Evangelia p[re]dicta oia, et singula pp. firma, et rata habere, et tenere, et inviolabiliter observare, ac in nullo contrafacere, vel venire, directe, vel indirecte per se, vel interpositas personas quovis quæsito colore sub expressa obligatione omnium, et singulorum bonorum suorum, et dicti Capituli pntium et futurorum, nec petere absolutionem ab ipso iuramento. Intendentes p[re]fati DD. Dec. et canonici desuper confirmationem habere, et obtinere, quatenus opus fuerit, a S. sede Apostolica, aut alio quovis idoneo superiore, eo meliori mod, quo de iure fieri poterit, ad robur, et pleniorem firmitatem, et omnium cautelam necessariam. Quodq[ue] contra huiusmodi statutu no possit aliquid disponi, nisi ad id faciendum nominati, specialiter, et expresse, ac legitime vocatis omnibus, et singulis DD. Canonicis in Patria Foriiulij tunc temporis ubique residentibus, et existentibus. Quod quidem statutum

postea fuit ratificatũ, et iuratũ per D. Ant.º de Susanis, D. Beltrandum de Cremona tunc superuenientes, et pro parte D. Thomei de Tolcemico leg.º laudatum.

QVANTVM PANIS, ET VINI habere debeat differentes caseum de Carnea.

CAP. IIIj.

STATVIMVS, et ordinamus, q̃ qui Gastaldie Carneæ portabit caseum Aquileiam prima die habere debeat de cellario duos panes, et duas zassias vini, Iuratus vero habeat unũ panem, et unam zassiã vini solum, carratores aũt habeant tres panes, p̃ quolibet, et tres zassiãs vini, et in recessu nihil. Præco habeat qualibet die unũ panẽ, et vini zassiam unã. Item Gast., et Iuratus habeant qualibet die unũ panẽ, et unam zassiam vini pro quolibet. Die aũt, quo recedunt Gastaldio habeat tres panes, tres zassiás vini, et tres libras casei. Iuratus aũt duos panes, duas zassias vini, et duas libras casei; et hoc volumus per clauiger. nostrum, et alia statuta inuiolabiliter obseruari.

QN. DAPIFER REDDERE DEBEat ronem exactorũ. CAP. IIIIj.

DAPIFER illico post festa pascalia teneatur

reddere rõnem omnium per se exactorẽ, et inter canonicos, vicarios, et mansionarios diuisisse idomne, cuius post computa huiusmodi celebrata remanebit creditor, retinendo tamen penes se, aut assignando ei quem capłm elegerit, ducatos vigintiquinq pro expeditione litiũ, quibus capitulum assidue vexatur, quorum ducatẽ, qui superfuerint tempore inceptionis residentiæ, vt in festo omnium SS. diuidantur, et assignentur pro eorum portione.

DE CVRSV PANIS ET VINI CAP. LIIIJ.

SVMA dilligentia attendentes, ne laborantibus in in agro dñico cursus panis, et vinj, et cætera eorum defficiant, vel saltem quantũ fieri pot fieri in antea producatur, statuimus, et inuiolabiliter seruari mandamus, q si frumentum cellarij Capitulj sufficerit ad cursum predictum usq ad festum S. Hermachorę, et si aliquid superfuerit, illud tale superabundans nullatenus diuidatur, sed ex eo superabundanti suppleatur cursus vinj, si defecerit; et residuũ, si quid supfuerit, ipsum frumentũ, et vinum ad cursum coniungatur cursuj vigintinj simplicis; et si quid superfuerit, adiungatur cursui Castaldiæ.

DE CLAVIGERO, ET DAPIFERO, quod nō cōsentiant onerari in rationibus capituli super capitulo. CAP. LXV.

QUIA ex multis litibus, et quæstionibus insurgentibus sepe, et sæpius, in nro capitulo non sit hucusque iuris ordo seruatus. Volentes itaq; pdcīs litib, et questionibus iuris remedio salubriter prouidere, hoc pnī statutum ad utilitatem, et reformationem multar decoptignū, et subtractionū, quæ in rōnib; officialium nror fiunt multoties, duximus unanimiter statuendū, et inuiolabiliter obseruari, ne deinceps aliquis officialis Capitulj, vz clauiger, z dapifer ausu temerario in rationibus dicti Capitulj, super d. capitulo se in aliquibus onerari consentiant, vel permitant, neq; in libris dictar rōnum hoc scribant, sicut aliàs facere consueuerunt, Et si voluerit aliquis ipsor in aliquo se onerarj, illud scribat super se, z soluat, non aūt super Capitulo. Et si aliquis prædictor contrafecerit, eo, q onerari se consentiat, et permittat, illud totū, in quo fuerit oneratus, dicto Caplo soluat, et soluere teneatur.

Q BIS IN HEBDOMADA FIAT generale Capitulū. CAP. LXVj.

STATVIMVS, et ordinamus, q qualibet hebdomada

bis, videlz die lunæ, et die ven, fiat generale caplm post missam, uel hora, qua D. uri melius uidebit, in quo capitulo vocanurenm Capitulo deliberet, expediat, uel proponat, si quæ pro bono statu, et comi utilitate Caplo, et ecclesiæ erint deliberanda, expediendum, et proponen; et quæ deliberata, et proposita erunt, tam per canonicos, q per mansionarios executioni mandetur, secundum q maiori parti ipsoz, qui caplo tun pntes fuerint melius expedire videbit. Alijs tn diebus, et horis valeat Dec, se V. Dec caplm conuocare secundum q aduilentia tempor, z causarum, ac negotior requirent. Ita tn, q non sit opus, nec statuto pntj teneat absens canonicus ad dcam Aquileien Ecclam in suprastis ad capitulu conuocarj, et max in receptionibus canonicoz, z mansionarior, nisi in electionibus, uel postulationibus tan Patriarchaz q3 canonicoz, et mansionarioz, in quibus tn Juris comis dispositio, et consuetudo seruet. In electionibus vero officialium nroz, qui fiunt die secunda m mai, omnes canonici tunc pntes, siue sint in sacris ordinibus constitutj, siue non, de cætero habeant, et habere debeant plenam vocem, in quibus et fuet modus, et ordo Statj, et consuetudinis.

VENES . QVOS REMANERE DE

beant claues sacrarij; et Thesauri. CAP. LVij.

STATVIMVS, et ordinamus, quod cum sint super sacristia, in qua est Thesaurus ecclesiae tres claues, quarum unam teneant syndici camerae, alio duae teneri debeant hoc modo, videlicet, quod unam ipsarum duarum debeat tenere Decanus, seu V. Doc., aliam vero unus ex canonicis, cui capitulum committere voluerit; et si aliquis ipsorum ab Aquileia recederet, ipse recedens dictam clauem consignare debeat in capitulo, et eam dare illi, cui capitulum dari ordinauerit.

DE CONCORDANDIS LIBRIS officialium. CAP. LViij.

ITEM statuimus, et ordinamus, quod libri officialium de cetero de mense in mensem, tempore, quo actu residetur Aquileiae, concordari debeant et singulo quoque anno eligantur duo e gremio Capitulari; et unus mansionarius; si capitulo placuerit, qui super sint libris ipsis inspiciendis, et concordandis, cum hoc; quod si contigerit unum illorum recedere, quod ipse possit alium loco sui deputare usque ad reditum suum, Et si unus solus remaneret, ipse solus possit videre, et concordare libros; et si omnes recederent, tunc Capitulum deputare debeat alios, qui concordent, et faciant dictas rationes.

QVANDO CALCVLARI DEBEAT rationes Capituli. CAP. LIX.

STATVIMVS, et ordinamus, q omnes rationes capituli, quæ sunt facien, et calculandæ, fiant subito post festum B. Paulini, et de die in diem calculent, et q Capitulum efficiat duos ex canonicis, siue mansionarijs, siue unum canonicum, et unū mansionarium, qui cum Dec. seu V. Dec. ipsas rones vider habeat, facere, calculare, diffinire, et terminare, 7 illis, quos elegerit, et cuilibet eoꝝ possit imponere penā pro qualibet vice usq ad quinq denarios, et illa pena debeat exigi sine aliqua remissione, et illi, qui erunt pñtes, et quilibet eoꝝ debeat lucrari, et habere de sallario, pro quolibet mediam marcham denarioꝝ et quicquid actum fuerit cum eis super pmissis, habeat roboris firmitatem.

QD NVLLVS OFFICIALIS RECEDAT Aquileia, nisi alio dimisso loco suj. CAP. LX.

ORDINAMVS, et statuimus, q nullus officialis capituli, tan scholasticus, notꝫ capli, q alij officiales debeant recedere Aquileia, nisi dimiserint aliquē loco sui, qui exerceat officium suum, et illū dimissū intimare teneatur Decano, vel V. Decano. Qd si contrafecerit, cadat ad penā mediæ Marchæ

Frixinien dcō capitulo persoluen quoties fuerit contrafactum.

DE OFFICIO VICEDOMINI, ET ad quæ teneatur. CAP. LXI.

STATVIMꝰ, et terminamus, ꝙ V. Dn̄s, qui eligitur, teneat, et debeat se onerare de omnibus, et singulis afflictibus dicti capitulj, tam campæ, ꝙ sescbalcarię. Item debet ire, et equitare pro quæstionibus massariorum in uillis tm̄; et si iret, vel per caplm mitteretur extra uillas, debet ire in expen Capli, exceptis eqs de quibus non debet recipere naulum. Item à festo S. S. hermachoræ, et Fortunati usq; ad festum S. Michaelis inclusiue teneat portari facere afflictus grossaminū, et à festo S. Michaelis ad festum S. Martinj tunc secuturū oēs afflictus minutorꝫ. Itē teneatur dcus V. Dn̄s pro male ablatis soluere, nisi doceat, uel ostendat, ꝙ dictj male ablatj, uel aliquis ipsorꝫ habuerit nō tm̄, ꝙ possit aliquid soluere secundum antiquā consuetudinē, et dictos male ablatos capitulo assignare teneatur in festo natl Virginis MARIAE de men̄ septꝫ, alias ꝑ ipsis teneat, et ꝙ Capitulū declaret quos habere debeat pro male ablatis. Item habere debeat d. Vicedn̄s pro sallario, et labore suo Auenæ Stꝫ LXV. et quar-

testiũ ville Castellionj, et guadias à den xl.ta infra, ab xl.ta vero ultra cedant capitulo, et iuret fideliter consignare. Item habeat residentiam à festo ss. Hermachoræ, et Fortunatj usq; ad festũ S. Mrtinj, et per totũ annũ, cum onore exequendi oĩa negocia iudicialia ipsius in locis, ubi pro tempore fuerit, uel alia quæcũq;. Item teneat facere oẽs rationes suas incipien à festo S. Paulinj, et eas sine mora, et dilatione aliqua prosequendo, ita q debeat integre cõputa reddidisse, et satisfecisse per mensẽ immediatum post completum officium suũ. Item teneat exigere collectas, quæ imponunt per capitulũ in v. dñatu suo, si eas imponi contigerit.

DE ONERE VICEDOMINI CAP. LXij.

DECLARAVS, q V. Dñs, et aliĵ officiales omnes, quos duxerimus eligen habeant sallariũ consuetum. Item, q V. Dñs electus per Capłm, siue eius durante officio perpetuo obligatus, et oneratus sit ad facien solui capło oẽs, et singulos affictus, tan Fratinæ, et Abatiæ Bilinieæ, q; alios quoscumq; quoquo mõ spectantes ipsi Capitulo; et q ipse V. Dñs, et eius successores teneant continue duos equos durante eoȝ officio. Item, q dcũs V. Dñs, et eius successores teneant, et obli-

gati sint equitare, et sollicitare causas Capituli, et massarior, et eas defendere, et si casus in daret, q ex legma. ca equitare nō posset, q teneat concedere eqs suos oratoribus capli, qui pro causis ipsius Capituli defenden essent electi. Item q si ipse V. Dns nollet equitare requisitus a caplo, nec equos suos concedere, declaramus q capitulu eligat oratores, et provideat eis de equis, sumptibus eiusdem V. Dni, tan pro oratoribus, q pro equis.

QD NVLLVS MINORIS AETATIS, annor. XXV. et impotens, et qui nō fecerit residētia per duos menses ante electione eligi debeat ad offm. V. Dominatus. CAP. LXiij.

STATVIMVS, et ordinamus q si quis ad officiu V. Dnatus imbussulatus fuerit minoris ætatis, q requirat statutu superinde edictu, et tempore extractionis breviu in creandis V. Dnis sors caderet super aliquē nō existente in ætate requisita, suum breve iter recludat in sacculo, et ita servet singulis anis, donec advenerit ætas requisita. Item si sors caderet super aliquē, qui esset impotens corpore, vel mente ad exercen huiusmodi officium V. Dnatus personalr, eius breve laceretur, et alius extrahat; et similiter fieret, si sors caderet super aliquē,

qui esset prodigus, et rei suæ familiaris male præpositus. Item si caderet super aliquē, qui nō fuisset residens per duos menses continuos ante extionē breuiū tempore creandoꝝ officialiū, q̄ eius breue r̄ponat in sacculo; et ita seruetur singulis ānis, donec fuerit resśidens, ut supra.

QD V. DÑS VLTRA ANVM SVI officij non hēat residentiam pro exigeñ afficitibus, et quartesijs. CAP. LXIIIJ.

DECERNIMVS, ET DECLARAMVS, q̄ nullus V. Dñs ultra unū ānum integrum habeat resśidentiā pro exigeñ afficitibus, et quartesijs capli de quibus dcūs V. Dñs est oneratus, et quicqd restat exigat sumptibus suis, et sine resśidentia.

QVIS IMBVSSVLARI DEBEAT AD officiā V. Dñatus, Dapiferat, ꝛ cāpariæ. CAP. LXV.

STATVIMVS QD AD OFFICIVM Vicedñatus nemo possit describi, et includi in pixide, nisi fuerit canonicus ꝑbendatus, et pacificus huius sanctæ ecclæ, et nisi fuerit constitutus in XXV. anno suæ ætatis. Ad officia vero dapiferatus, et camipariæ describi possint, et debeant dēs, tan Canonicj, q̄ꝫ Mansionarij, tan p̄ntes, et resśidentes in Patria Fo-

ritulij, dum fuerint, uel fuerit unusquisq; saltem in dicta ętate constitutus.

Q OĪA OFFICIA POSSINT EXERceri per substitutum, præter officium V. dñatus. CAP. LXVJ.

STATVIMVS, et ordinamus, q omnia officia possint exerceri per substitutum, præter officiū vicedominatus, quod ipse V. dñs teneatur per se ipsum exercere.

Q ELIGATVR VICEDNS PER Bullettinos, excluso off. Gastal.tus CAP. LXVIJ.

ITEM, statuimus, q eligatur V. dñs excluso off. Gastaldionatus ad dicti tamē capli bñplacitum, et q seruet modus Bullettinoꝝ, prout seruatū fuit in officijs Dapiferatus, et camipariæ quatis quan.

DE MODO, ET ORDINE CREANdoꝝ officialiū. CAP. LXVIIJ.

AD euitan discordias, lites, et expensas, quæ d facili orrirj possent, sicut pteritoꝝ expientia docuit, circa creationes officialium eiusdem Capli, annatim fieri solitas die secunda maij; statuimus et ordinamus, q off.a V. dñatus, Camipꝑe, siue clauigeratus

et seschaloariæ, siue dapiferatus creent, et distribuant modo infra. Vz. q vocentur omnes, et singuli D.D. Canonici, qui fuerint residentes in Patria Forifulij ad certam die, hora, et locu, ad videndu describi noia ipsor DD. Canonicor, qui noluerint dicta officia, uel eor aliquod exercere, quibus sic congregatis, uel contumaciter aliquibus absentib ipsi, qui pntes fuerint, ut pmittitur capitualit congregati per Cancell. Capituli describi faciant brevia tot, quot fuerint ipsi pntes, et in singulis brevibus nomen, et cognomen singuli Canonici describatur, qui noluerit officium illud exercere exempli gratia dicendo sic. ad officium V. Dnatj Ioannes Canonicus. Item ad officium Canipe. Antus. Canonicus, uel mansionarius, prout fuerit. Similiter ad officium dapiferatus Nicolaus canonicus, uel Mansionarius, et oia brevia ad unu, et idem officium pertinen simul permixta ponant, et claudantur in una, et eadem pixide, et sic in suma sit tres pixides continente singula singulor officior noia, et brevia, et inscribantur ab extra uni pixidi hæc verba. OFFICIVM V. DNATVS, alteri, OFFICIVM CANIPAE, tertiæ aut OFFICIVM DAPIFERATVS; et dictæ tres pixides custodiant in aliqua capsa sub trib;

clauibus, ita q. fraus aliqua cōmitti non possit: quarum clauium vna sit penes D. Decanū, altera penes seniorem canonicū institutione ex ijs, qui fuerint residentes in ciuitate, Tertia uero sit, et esse debeat penes Cancellarium capli; et nomina, sicut dictū est, in ipsis breuibus registrent per d. Cancellarium in libro deliberationum Capituli hoc modo, vz TALI die, talis, et talis rc. fuerunt descripti, in pixide inclusi ad tale officium, et adueniēte statuto tēpore ad crean tales officiales singulis annis, vz die sec. mēs Maij; congregato caplo absq. alia speciali conuocatione, iuxta consuetum aperiatur cassa in cōspectu totius capli, et extrahant pixides cōoperta, et ponant super disco in loca Caplari, ubi pntibus et videntibus DD. Canonicis, vocetur puer ad beneplacitum maioris partis caplj, qui primo mittat manū in cōoperta pixide officij V. Dnatus, et extrahat unū tm breue, et ille, qui in ipso breui fuerit descriptus, sit V. Dns illo āno cum honore, et onere ipsi officio iniunctis, uel iniungen. Si tn ipse dscriptus eodem instanti uoluerit dcum offm acceptare. Aliquin ipso nolente acceptare, uel non pnte, lacerēt ipsius breue sic extractum, et aliud breue immediate simil̃r, ut supra per dm extrahatur; et q. sic fuerit ad d. officium creatus teneatur incontinēti

idoneū, uel idoneos præstare fideiussores, et principales, alioquin laceretur eius breue, et aliud extrahatur, ut supra. Item teneatur præstare solita iur.tum sub pena p̄dca. Deinde creato V. dno, ut supra, d. puer ponat manū in pixide officij Dapifratus semp cooperta, et inde extrahat unū tm̄ breue, et bene admoneatur idem puer, q nō extrahat manū cū duob. uel pluribus breuibus, et seruetur circa hoc officium oīa, quæ supra prox dca sunt cc. officiū V. Dnatus. Deinde creato Dapifero, ut supra, dictus puer ponat manū in pixide officij camipariæ semper cohopta et extrahat unū tm̄ breue, et cætera ad unguē fiant et seruentur in hoc officio sicut supra prox ordinatum est circa officia prædicta; et Canc ordine notabit nomina eoꝝ, qui extracti fuerint, et creati offi.les cum p̄statione iuramentoꝝ, et fideiussorū. Item notabit nomina eoꝝ, qui fuerint extracti, et noluerint acceptare, uel forte renuerint, aut nō potuerint parere p̄missis ordinationibus, et ideo cassati fuerint. quibus oībus sic ut p̄mittitur peractis, reponantur dcæ tres pixides semper cohopertæ in dca sua capsa in p̄ntia totius Capituli, et fideliter seruentur sub tribus clauibus, ut p̄dcum est usq ad reuolutionē anni, in quo fiet noua creatio officialium iuxta ordinationes præmissas; et sic deinceps annuatim donec consumata

fuerint oīa breuia, sicut p̄mittit clausa.

Q NON ADDANT. NOĪA NISI
p̄rius consumatis oīb. alijs imbussulatis. CAP.
LXIX.

STATVIMVS, et ordinamus, q. nullo modo ā
te consumationem breuium dictor, possint inclu-
di, et superaddi alia nomina, siue antiquor, siue
de nouo venientiū Canonicor, vicarior, vel mansio-
narior. sed consumatis dictor, omnium et singu-
lor, trium officior, breuibus, conuocet generaliter
Caplm omnium residentium in Patria Forifulij, et
fiat noua descriptio, et inclusio breuium officij, ut
officior, iuxta ordinatiom præscriptam.

Q NŌ POSSINT HABERI VNO
anno duo officia. CAP. LXX.

ITEM ordinamus, q. nemo eodem anno possit ha-
bere duo ex p̄ræmissis officijs, et casu quo aliqs
primo creatus in v. Dnm, postea extrahatur eius
breue ad aliud, uel alia officia eodem anno, et eo-
dem contentu reponi debeat in sua pixide; et ea-
dem similr fieri debeat in alijs officijs. Vnde ade-
uitan intricationes, statuimus, q. semper seruetur
ordo extrahendi breuia, vt supra statutum est

incipiendo primo à pixide V. D. natus, secundo à pixide Dapiferatus, ultimo à pixide Campariæ.

DE OFFICIO PVNCTATORIS CAP. LXXj.

CIRCA officium punctatoris statuimus, quod non fiat, nisi per imbussulationem, quemadmodum alij officiales; et non ponant, nisi nomina canonicorum; et ipse punctator, qui fuerit pro tempore, teneatur ipsemet per exercere officium tempore hyemali. Tempore vero æstiuo, per substitutum idoneum arbitrio Capituli. Et ipse substitutus teneatur iurare.

DE MODO CREANDI CANIPARIum, et Dapiferorum. CAP. LXXij.

ITEM statuimus, et ordinamus, quod fiant breuia dupplicata pro duobus officijs, scilicet campariæ, et seschalcariæ, quæ breuia sint separata unum quoque ab alio, in quibus breuibus sint descripta nomina omnium DD. Canonicorum, Vicariorum, et mansionariorum in patria residentium; et ipsa breuia inuolui debeant cera, adeo quod non cognoscatur, nec discernatur quid intus illi ceræ; et fiant duo sacculi, in quibus recondi debeant dicta breuia; et super utrumque sacculum descripta sint hæc verba, videlicet in uno eorum, OFFICIV

CANIPARIAE, et in altero, OFFICIV
DAPIFERATVS; et cum fuerint dca brevia
in dcis sacculis inclusa, defferrat unum bacile
aqua plenu; et primo evacuetur sacculum officij
Dapifratus cum omnibus breuibus ceratis in aq.
et instruat puer unus, vt bene misceat ipsa brevia
in dicto bacili; et deinde unu extrahat; et qui descri
ptus erit in dicto breui confirmet in officio dapife
ratus, dum præstet idoneam cautione, quæ placeat
Capitulo, vz. tres canonicos, vel ad minus duos, et
unu Mansionariu: qui se principale, ac insolidu
debeant ibidem; et incontinenti nulla mora inter
iecta obligare. Et si cautione, vt supra dcum est,
præstare non posset, laceret ipsum breue, et extrahat
breue aliud per dictum puer; et qui repertus fu
erit in dco breui, ad ipsu officium confirmet, præ
stan cautione mo suprasto. Et Aliter no præstan cau
tione, vt supra dcum est, penitus sit reiectus si
ne spe habendi dictum officium donec, et quousq;
compleat numerus dictor breuium; et casu, quo
secundus electus, sive in breui repertus, deesset i
cautionibus præstan modo pdco, reijciat cu breui
suo lacerato sine spe dictum officium haben mo
pdco; et sic procedat in dicto officio Dapifratus,
ut supra dictum est donec unus reperiat, qui

suas cautiones, siue fideiussiones pparatas habeat illico, et imediate post breue sum lectum. Deinde creato, et confirmato Dapifero, supradictus modus et ordo teneat in creando, et confirman camparium nulla pmissar conditionum ptermissa donec, et quousq unus reperiat ad deum officium camparie bone munitus, et praeparatus ad omnia praedicta, Quibus sic, et modo premisso in dictis officijs creatis, et confirmatis, differrat eis juramentum de dictis eor officijs bone, et delligenter, bona fide, et sine fraude exercendis: qui iurare teneant, oia facere in dictis officijs, et exercere iuxta formam statutor dom Ecclesiae Aquileien. Deinde breuia pdca, siue eor residua reponant in suis saccultis, et defferant in sanctuarium, et teneant sub bona custodia cum duabus, uel tribus clauibus; quar una habeat D. Dec, siue eius successor, alteram senior canonicus residens, et tertiam deputatus a Capitulo.

QD DIVIDATVR MEDIA MICHA in electione officialium. CAP. LXXIIJ.

QVIA, ex quo decretum est, q officiales elligant p Bullettinos, pauci canonicor curant interesse Capitulo die in graue damnum ipsius Capli, praesertim p alijs negotijs expedien. Ideo ad hoc, ut libentius

D. Dec.i et canonici eo die creandorum officialium conueniant, et capitulo interesse, Decreuimus, quod inter ipsos DD. Dec.m Canonicos, Vicarios, et mansionarios, qui interfuerint dictis electionibus pro singulo canonico dimidat. solidorum Marcha media, et inter Mansionarios solidorum quadraginta, intelligen. de ijs D. D. Canonicis, Mansionarijs, et Vicarijs, qui eo anno continuam a festo omnium SS. fecerint residentiam vsque ad octauam Pascae, seu pro residentibus continue, et interessentibus reputati fuerint; et qui poterunt vsque ad festum SS. Hermachore, et Fortunati complere residentiam, non autem de ijs DD. Canonicis, Vicarijs, et mansionarijs intelligen., qui interpollatae faciunt residentiam: quos a dicto lucro medio Marchae declaramus exnunc exclusos, et de ea nihil participare debere.

DE IVR.to CLAVIGERI. CAP. LXXIIIJ.

VTILITATI eius providere uolentes, duximus statuen., quod Claviger iurabit statuta bona fide seruare, In primis, quod recipiet totum frumentum, et vinum, ac omnia blada Capituli, quae dabuntur sibi, et ponet ea in cellario communi.

DE CELARIO COMMVNI. CAP. LXXV.

NOLVMVS insuper, quod cellarius colligat, uel reci-

pere debeat prouentus alicuius præbendæ in cellario, neq; emat, neq; uendat granum, uel vinũ alicuius p se, uel per alium sine licentia D. Decani. Item recipiat granum, siue bladum ad mensurationẽ Decanj, siue Iurati, uel massarij, qui dictum bladũ portabit, si dec. uel iuratus deesset, ita q nec massarij aggrauent, nec cellarius in mensura. Item Zassia vrnæ et urnã dolio proportionabiliter adæquabit, et doliũ perforabit magnis foraminibus cum nuncijs Capli, ita q illa foramina minime obstruantur. Item si ex negligentia, uel incuria ipsius aliquod uinum deuastaretur, imputetur sibi, & de hoc satisfaciat Capitulo.

DE IVR.TO CANIPARII. CAP. LXXVJ.

ITEM statuimus, et ordinamus, q cogatur specialr iurare Caniparius, q non purgabit frumentũ super cellario, nec faciet per alios purgari, nec miscebit purgaturas cum frumento in toto suo officio, nec faciet, nec sustinebit per alium cõmisceri; et si contrafecerit, cadat ad penam unius ms ressidentiæ, et nihil. teneat item cribrari facere frumentũ, qd erit in dicto cellario; et ut ipsa iniquitas nõ celet, statuimus q de bonis Capli detur accusatori huiusmodi fraudis Marcha una reficienda in bonis ipsius Caniparij delinquẽtis, super quo nulla possit fieri remissio sub pena piurij

quam illicò quicumque doerenari simili... icarat.

QUOD DOMUS CLERICORUM REPARARI possint de pecunijs affictuum. CAP. LXXVIJ.

STATUIMUS, et ordinamus, quia variatio temporum rerum mutationem inducit; ut omnes Canonici vicarij, et mansionarij, qui tenebant, et debebant proprijs sumptibus, et expensis domos, quas à capitulo Aquilegien pro certo affictu ad eorum vitam receperunt, reparare, conseruare, et restaurare, deinceps possint reparari, et restaurari facere de affictuum, et pensionum pecunijs, quas dicto Capitulo annuatim soluere debent, requisito prius Dapifero cum illius, et duobus Canonicis ad huiusmodi deputandis singulo quoque anno tempore, quo alij officiales deputant, qui videant, an domus reparatione indigeat, an non; et si Canonici cum Dapifero dixerint talem domum reparatione indigere, tunc dictus Dapifer de pecunijs pensionis faciat reparari, aut Canonicus, siue mansionarius de dictorum Canonicorum, et Dapiferi licentia illud faciat; ne dictae domus pro parua impensa solo aequentur; cum pauci sint, qui proprijs pecunijs curent, domos, quas ipsi habitant non solum ampliare, et ornare, sed etiam conseruare.

DE APTANDIS DOMIBVS CLE-
ricorum. CAP. LXXVIII.

ATTENDENTES, q domus et nuper cõstructę nisi diatim reparent, cito in ruinam tendent, et dissoluent; atq habentes eas, nisi sint actu præsentes, de earũ reparatione nõ cogitant, neq aliter non prouident, vti hactenus experientia docuit, et quotidie docet, considerantes etiam, q si corruunt, nõ nisi magna sũptuũ impensa, refici possunt, et verecundia non parua capło nrõ exinde imminet, Statuimus pro cõi utilitate Capli nri; q accipientes domos, prius inuestiantur de eis fuerunt in manibus Capli, de tenendo ipsam domum reparatã et aptatam iuxta mandatum Capli.

DE VISITANDIS DOMIBVS
Clericorũ. CAP. LXXIX.

ITEM, q singulis añis Dec: cum duobus canonicis eligendis per Capitulũ tempore aliorũ officialium teneant, et debeant uisitare domum cuiuslibet Canonici, vicarij, siue mansionarij, quos pluat in principio residentię, et circumspicere p tota domũ, præsertim in tectis, et absq acceptione partis referre Capło necessitate cuiuslibet domus, siue murorũ siue tectorũ: qua intellecta Capitulum statim pcipi-

habentibus domos necessitate patientes, q̄ reparent et reficiant ipsas iux exigentiam, & necessitatem ad q̄d obseruan. can.ci astringant se iuramento.

QUOD REIICIATUR A LUCRO RESidentiæ, qui non obedierit in reparan. domum. CAP. LXXX.

ITEM Statuimus, q̄ si quis Canonicorum, vicariorum, Mansionariorum, siue aliorum clericorum nrorum non obedierit Capl̄o nr̄o præcipienti, q̄ domũ suam reparet iux necessitatē occurrentē, q̄ ex nunc à residentia eiectus intelligat donec obedierit. Nõ residens aūt priuetur de ipsa domo nisi præmissum fuerit de reparatione.

QUOD NON POSSIT DIMITTI DOmus, nec aptari alia, nisi reparata fuit dimissa. cap. LXXXI.

ITEM statuimus, q̄ nullus Canonicus, vic.s seu mãsionarius possit domũ, quam inhabitauit, dimitti pro habenda uacante, nisi dimiserit illam primam bene aptatam sub poena sex Marcharũ, tam dãtibus q̄ accipientibus auferren. : quod habeat cognosci p̄ duos canonicos ad id deputan. Alioquin non possit per aliquem aliqua domus aptari.

DE OPTAN DOMIBVS CLERICORVM. CAP. LXXXII.

ITEM statuimus quod domus Canonicorum, vicariorum, et mansionariorum de cætero debeant, et possint optari, iuxta institutionem, secundum modum, quo præbendæ optantur.

QUOD CANONICI IN MINORIBUS vocem habeant in electionibus officialium. CAP. LXXXIII.

STAT. et declaramus, dos canonicos in minoribus constitutos vocem in Capitulo habere debere in electionibus officialium, qui fiunt annuatim secunda die mensis maij secundum consuetudinem ecclesiæ Aquileien. prout quodam statuto de d. electionibus loquente cauetur.

QUOD NON HABEANT VOCEM IN electionibus officialium, qui per tres menses ante residentiam non fecerint. CAP. LXXXIIII.

STAT. et ordinamus, quod in electionibus officialium, quæ fiunt die secunda mensis maij annuatim canonici, qui per tres menses antea in ecclesia prædicta non fecerit residentiam continuam in dictis electionibus non habeant vocem; et si transgressores nostri statuti fuerint, cadant ad penam mediæ Marcæ denariorum pro singula vice.

DE PORTATIONE ALMUTIIS PER Canonicos nostros. CAP. LXXXV.

STAT.° et ordinamus, q oes, et singuli canonici almutias portare, et defferre teneantur in choro oibus diebus, tan festiuis, q no festiuis, etia in oibus, et singulis processionibus, tan intra ecclam, q extra facien, tan pro mortuis, q solemnitate, et festiuitate quacuq. Qui aut non portare deprehensus fuerit in aliquo casuu pdcorum incurrat pena quatuor denarior.

Q CANONICI, VICARII, ET Mansionarij almutias quottidie defferant.

CAP. LXXXVI.

PTEREA, vt perpetuo decor s. eccle dgloria nitescat, reclusum fuit q tan D. Dec, canonici, et Vicarij, q Mansionarij teneantur singulo quoq die ad diuina officia super pellicem almutias defferre sub pena amittendi residentiam illius diuini officij, quo eas no habuerint, decernendo vsum almutiar Vicarijs eiusdc substantiæ, et coloris, quibus vtunt canomici. Mansionarij vero defferant almutias ex pellibus glirium, aut schilatorum, aut dossorum rubeorum.

CIRCA CALCVLATIONEM rationũ officialiũ. CAP. LXXXVII.

STAT. et ordinamus, q rōnes omnes officialiũ videri, examinari, et calculari debeant, et q quilibet, siue sit canonicus, siue mans. debeat uenire, et accedere ad locum deputatũ, et ibi interesse ad videnđ ipsos calculare, qñ campana pulsabit usq ad perfectionẽ; et si interesse aliqs noluerit; nihil. procedat in calculan, z finiendo, et ẽt si, esset solum vnus ex canonicis, debeant ipsæ rōnes videri, z calculari; et quicquid cum illo actũ fuerit, obtineat firmitatem.

Q RATIOCINATOR MERITA non faciat solus. CAP. LXXXVIII.

DECL. q nullus de cætero punctator, seu rōcinator eligen ad officium puncteriæ, et assumendus possit, seu valeat solus, et de p se facere merita, sed adhibitis ad minus duobus unà secum pro dictis meritis faciendis ad arbitrium, et volũtatem Capituli.

QN CASEVS DIVIDI DEBEAT. CAP. LXXXIX.

STAT. et decernimus, ac deliberamus, q Camp

Capituli omni mora, et simulatione post positis totum caseum per receptum de massarijs ex carnea, eodem die, quo ipsum recipiet, vel sequenti inter canonicos, et mansionarios residentiam facientes, necnon alios clericos, et officiales, prout de more est, et consuetudine in dicta ecclesia antiquitus approbata diuidere teneatur, saluo, et reseruato illo, qui deputatus est pro eleemosinis faciendis.

Q DENTVR PANIS ET VINV portantibus affictum. CAP. XC.

CONSIDERANTES, quod quamplurimi massarij dicti capituli ueniebant, et eorum affictus persoluebant, et ipsis affictibus deportatis, nec panis, nec uinum eis dabatur. Volentes igitur dictorum massariorum incomoditati prouidere, quo refici possint persoluto debito, Statuimus, et ordinamus, quod Camparius qui pro tempore fuerit, teneatur dare unum panem paruum, et unam butiam vini cuilibet massario portanti et soluenti affictum dicto Capitulo.

Q LITIGANTES AQVILEIAE, SIue coram Iudicio Monasterij habeantur pro praesentibus. CAP. XCI.

STATUIMUS, et declaramus, quod si quis canonicus, siue mansionarius

haberet litem cũ aliqua persona, et pro speciali m^to uel negotio ppo, q sibi necesse esset litigare corã Iudicio Aquileiae, sine carum inobedientis monasterij; attento q in his locis quodamõ semper redditur ius hora missae, ipse clericus, tan cen', q mans' habeat pro pñtj, petita nihilo prius licentia a D. Decano, seu V. Del' pro tempore existente.

Q. VOCARI DEBEANT RESSIDENtes ad cõfessiõn bñficia, et affictan. CAP. XCII.

STAT.' et deliberamus, q aliquo mõ, p aliqs ditiõnes nõ possint conferri aliqua bñfficia, nec affictari dom. campi, aut braida in pertiñ Aquileiae existentes, nisi uocatis õibus DD. Canonicis, qui habent pro ressidentibus, expressa causa, qua vocantur.

Q. REVOCATIO DELIBERATIONV nõ fiat, nisi uocatis q prius interfuerit. CAP. XCIII.

ITEM statuimus, q aliquo mõ per Caplm non possit reuocari aliqua deliberatio facta per aliud Capitulũ, nisi vocatis DD. canonicis, qui interfuerunt in huiusmodi deliberatione, pro qua esset facienda rũocatio, expssa eis et causa, pro qua uocantur.

Q. MÃSIONARII POTIANTVR

priuilegio optandi pbendas, quo Canonici.

CAP. XCIIIJ.

DECLAR.s et statuimus, q omnes mansionarij potiant priuilegio optandi præbendas, quo po tiunt canonici semel dumtaxat, dum dci mansionarij infra debitu tempus suas prouisiones optandi legitime faciant. Declarando, q talis optio nõ possit fieri, nisi semel, dum effectum obtinuerit. quod habeat locum et circa pfatas optiones, ut qui etiam an statutu huiusmodi semel optauerint nõ habeat aplius ad alias pben optandas accedunt.

Q ORATORES CAPITVLI MISSI ad congregationes, seu ad parlamentu teneat exponer solum intentionem Capituli, et referre.

CAP. XCV.

DECRETVM, et determinatu fuit, q quilibet legatus, siue ambassiator Caplo Aqu missus pro dicto caplo ad aliquẽ locum in congregationibus, et parlametis facien in Patria pro aliquo negotio peragen, teneat exponere solum intentione Capituli, et opiniones, seu propositiones alior, ad quos missi fuerint, referre præfato Caplo, siue DD. canonicis capli congregatis, et ex se nihil penit facere audeat, uel presumat sine expssa licentia

ptuti Capli. Et si secus temerarie psumpserit, ipso facto illud totu sit nullius ualoris, et efficatiæ, et talis confaciõs pdat qndeci dies resſidentiæ suæ.

Quilibet clam recedes a Patria fraudan resſidentiam punctetur. Cap. XCVI.

absq licentia

Declaramus, et statuimus, q quilibet can. uic. et Mans. qui æstiuo tempore a Patria Foroiulij clam recesserit, seu se absentauerit defraudan rsidetia, et non dederit notitiam Capitulo, seu punctatori in recesſu suo, siue in eius reditu de tempore, et diebus, quibus ex patria mora fecerit, talis can. vic. seu mans. qui in hac fraude fuerit depħesus, ultra id, qd probabit, seu per iuramentu suu depo-suerit eum ex priam stetisse, debeat punctari de qndecim diebus resſidentiæ, incipiendo semp a vesperis vigiliæ Sts. Hermachoræ, et Fortunatj.

Nullius de quartesiis et aliis redditibus conductis a Capło quicq sibi rtineat, sed de manibus officialis rcipiat portione suam. Cap. XCVII.

Stat. quoq. et ordinamus, q nemo, qui conduxerit quartesiu, siue alios redditus Capli a quib.

audeat uel præsumat sibi appropriare pecunias, quas debet, uel partē et minimā absq; expressa licētia petita prius, et obtenta officialis pro tempore existentis, sed partē sibi tangentē recipere teneat de manu dc̄i officialis; et idē fiat de omni blado, et alia re, sub poenis præmissis.

Q OFFICIALIS DENVNCIET IN præmissis, et circa præmissa delinquentes infra Triduū. CAP. XCVIIJ.

ITEM statuimus, q officialis pro tempore existens teneat, et debeat illū, q̄ his saluberimis statutis nr̄is obtemperare, et obedire recusauerit, aut in sup̄dcis excesserit, denunciar̄ cap̄lo nr̄o infra triduū postq̄ scinerit, illū excessisse sub poena perden lucrum, qd ex suo officio esset illo āno percepturus; et q̄ pro residentia illius, qui tal̄r excessit, seu delīqt, et lucrum officialis non denunciantis accrescat cæteris residentibus, et in aliq̄ p̄dcoꝝ nō deliquētibus.

Q OFFICIALES EXIGANT, ET non alius. CAP. XCIX.

STAT. et ordinamus, q nullus clericus Ecclesię Aquileien, siue sit Dec. seu V. Dec. can. vic. siue mans. audeat, uel præsumat exigere, reciper, seu

aliquo m̄o se imiscere directe, uel indirecte, per se, uel aliū de prouentibus, redditibus, et bonis capituli antdci, sed solum officiali Cap̄li, uel officiales q̄libet in suo gradu, et statu, prout ad eor. officia spectat. saluo si officiales alicui comitterent cū lr̄a sua, q̄ exigeret, uel r̄ciperet aliquid ab aliquo suo nōie; q̄a tunc ad aliquā poenā non caderet, sed excusatus ēēt, de qua licentia, de qua licentia constet publice, sub pena perdendi residentiā suā unius annj integri applicandā Cap̄lo; ita q̄ nullus ex canonicis possit remittere, sed restituere portionē sibi ex ea reside tia cōtingentē sub pena excōis latæ sn̄tia, à qua nequeat absolui nisi assignet Cap̄lo, aut Dapifero nōie Capituli, quantū fuerit illud, quod remiserit, aut r̄stituerit. Si vero talis cōmittens con hoc saluberimū statutū non fuerit actu residens, cadat ad penam centū ducator., quā si infra mensē non satisfecerit, Et restituerit totum id, qd exegerit, exigantur nōie Capituli fructus prebendæ, usq̄ ad integram satisfactionē, et nihil. dcum Cap̄lm habeat actionē contra eum, et eius bona pro consequendo huiusmodi oi credito, tan exactor., q̄ poenæ; Et q̄ hoc statutū, siue ordinatio frangi, cassari, seu reuocari nullat. possit, nec debeat. Q̄ si quis proponeret aliquid super huiusmodi statuti cassatione, reuocatione, aut quacūq̄

alteratione, cadat ad pena xx. Marcharu, denariorum irremissibiliter auferrend.

BVLLA FOEL. RECORDATIOIS q. D. Marci Barbo olim Patha s. Aquileiensis ecclæ super re prædicta. CAP. C.

MARCVS miseratione Diuina Epus Prænestinus. S. Ro. Ecclæ Cardinalis s. Marci, et Patha. Aquileien. Dilectis filijs Dec, canonicis, et Caplo me s. Aquileien ecclæ, necno Vic. nro in spiritualibus et temporalibus generali, salute in Dno sempiternam. RELATVM est nobis, nonullis referentibus fide dignis, q quidã ex canonicis s. nræ Aquileiensis Ecclæ fructus mensæ caplaris, qui per officiales pro tempore eligendos exigi, et inter residentes diuidi, et distribui cõsueuerunt, et debent, propria authoritate hactenus capere, et in proprios usus conuertere et con volunt officialiũ eorundem, et nostram, officiales vero quidã fructus per se receptos, cui se ipsos in contemptũ statutor, et cõstitutionũ eiusdẽ Ecclæ, necno in alior canonicor, et beneficiator, ecclæ pfatæ damnũ nõ modicũ, et grauamen, ac scandalũ plurimor conuertere, nullaq. rõnem reddere psumpserunt, et psumunt et de pnti periuriũ eam ob rem damnabiliter incurrendo;

Et quam nobis, qui eidē ecclæ, h̄ imerit, præfecti sumus, ex officio pastorali incumbit prouidere; vt quæ hactenus indebite sunt p̄sumpta ad limites Iustitiæ reducant; et ne quid in posterū in præiudiciū Ecclesiæ, capli, et canonicoꝝ eorundē deterius exoriri possit, seu malo exemplo cōtinuari, de nouo aliquid secundū DEVM, ius, et iustitiā cōstituere Attendentes, ut quæ in debite subrepta, seu occupata sunt, restituant; nec in posteꝝ subripiant, aut occupentur. NOS MARCVS PATHA p̄fatus, Vobis, oībus, et singulis canonicis, seu bñficiatis dcæ nræ. S. Aplic Ecclesiæ districte præcipien mādamus; quatē in virtute. s. obedientiæ, et sub excōis pena, quā ex nūc prout extunc, et ē conuerso, nisi in sex dieꝝ spatium, quoꝝ duos pro p̄, duos pro sec. et reliquos duos dies pro ulti peremptorio ter canonica monitione p̄missa nobis, et uestꝝ cuilibet assignam postq̄ mandati, et constitutionis nostroꝝ huius modi notitiā habueritis, seu quilibet vrum habuerit, aut p̄ vicariū urūm requisiti fueritis, seu quilibet urum requisitus fuerit, aucte nra ordinaria ferimus in his p̄ptis, De receptis propria aucte, seu et ex cōmissione Capli iustum, et vaꝝ computū reddideritis, seu qlibet uestꝝ reddiderit; et recepta, quæ per uos, aut urum aliquem, seu uestro noīe reddita nō fuerint infra compe-

tentē ter.m uobis assignan. redd[illegible], seu alibi
urum reddiderit, aut consignauerit integram
cū effectu, aut cum Caplo concordaueritis, seu
quilibet vostrū concordauerit, ipso facto incurra-
tis, seu quilibet urum incurrat. Deinceps aut
sub eisdem poenis, et censuris, necnō sub pena
suspensionis ab officio, et priuationis omniū
beneficiorum, et canonicatuū, r pbendarum, quā
ipso facto incurratis, seu quilibet vrum incurrat.
Statuimus, et ordinamus statuto nro huiusmoi
perpetuis futuris temporibus duraturo, ne quis dictæ
Ecclæ Can.s seu quilibet alius beneficiatus de ma-
nibus cuiusuis propria authore, præterq de mani-
bus officialiū pdecorum iux approbatā consuetudinē
et statuta dictæ ecclæ pro tempore eligendorum p-
tem aliquam fructuū dcæ mensæ Caplaris exi-
gere, seu capere quoquo mō possimant, seu presu-
mat. Officiales vero de receptis poreos sub eis-
dem poenis infra mensē, finito eorum officio, rōnem
Capitulo dcæ Ecclesiæ reddidisse, et de receptis inte-
gre satisfecisse, aut cū Caplo concordasse teneant.
et debeant; Et nihil. si quispiā, aut quipiam ma-
datorum, statuti, et ordinationis nrorum huiusmodi cō-
temptores, seu contumaces extiterint, vic.o nostro
pro tempore existenti cōmittimus, et mandam.s

quatenus ad declarationē eorundē, qui culpabiles fuerint, et per alia iuris rmedia con eosdē pcedat. Volumus aūt, statuimus, et ordinamus, nras huiusmodj, quas pro bono pacis et quietis dcæ Ecclæ nræ cupimus inuiolabilr obseruarj intra alia statuta eiusdem Ecclæ, describj, et in perpetuū conumerari. In quoꝝ fidē lras nras fieri, nostriq iussimus sigillj appensione munirj. Datū Romæ in domibus nris sub ano a nati Dnj. M CCCCLXXXVJ. die uero. XIX. Januarij. Pontif. s.mi in XPO patris, et Dnj nri D. Innocentij Diuina Prouidentia PP. VIIJ. anno secundo.

MARCVS Cardinalis S. MARCI, manu ppa.

QVO OFFICIALES DISTRIBVere debeant redditus etc. CAP. CI.

STAT. et ordinamus, qd de cetero officiales dcj Capli, prout recipiunt fructus prouentus, et redditus Caplj a Massarijs, et alijs debentibus soluere, debeant, et teneantur dare, et administrare canonicis, mansionarijs, et alijs clericis dcæ Ecclesiæ, quibus tenent, vz si recipiunt frumentū, vel aliud bladum, siue legumen, debeant dare, et administrare de ipso eodem, qd recipiunt, similiter de vino, similr de denarijs, et alijs rebus; et non dar

denarios pro blado, seu pro alijs, siue unum pro alio, saluo, si recipiunt ab aliquibus massarijs nõ ualentibus soluere bladũ, seu nõ denarios, tunc de eo, quod recipiũt, dare, & administrare debeant; Et hoc in pena periurij.

DE DIVISIONIB. DEN. ET PENA inuitator. nõ uenient. ad Caplm. CAP. CII.

VOLẼTES obuiare diuisionibus, quæ de Denarijs interdũ fiunt, indiscrete inter can.cos et mansionarios in p̃iudiciũ alior. qui ad Caplm nõ accedunt, Statuimus, et ordinamus, ut diuisiones tales non fiant, ipsas vero, si fieri contingat, pro infectis haberi uolentes. Vt aũt non uenientes ad Caplm cũ vocant, puniantur. Statuimus, vt quotios per Dec.m vel V.decanũ fuerint inuitati, hi, qui nõ uenerit de inuitatis ad Caplm, et ad quos dicta inuitatio p̃uenerit, puniri possint, si canonicus fuerit, in duobus frisincen. Nihil.s D.dec. uel V.dec. possit penam augere, iuxta rei tractandæ in Caplo Exigentiam.

QD PECVNIAE PRO PALLIO ILLICO Exbursentur. CAP. CIII.

STAT.s q̃ de cetero pecuniæ duc. duodecim soluendæ pro pallijs a Canonicis Ecclesiæ nostre Aquileien. possessionẽ acci-

picntibus absq, ulla mora illicò soluant actuatr in pleno Capto, super quibus nulla gratia cuiqz fieri possit per Capitm itrum; cū pecuniæ p̄fatæ ptineat ad ornatū, et non ad Capitm, r alr non detur cuiqz possessio; nec quisqz eas uocare habere possit, neqz pro eis fideiubere, etiam si esset officialis ornatus; et habeant terminum ad soluen̄ p̄teritj debitores p quattuor menses futz, aut illicò exbursentur.

PECVNIAE PALLIJ NON EXponant, nisi in ornatum. CAP. CIIIJ.

ITEM Stat. q præfatæ pecuniæ nequeant d cætero exponi in alia re, nisi tantum in ornatu, et vtesilibus Ecclesiæ, etiam si immineret quæuis necessitas ipsi Capitulo exponendj.

PECVNIAE PALLIJ PER TRES Canonicos reponant. CAP. CV.

ITEM, q pecuniæ predcæ, illicò cū receptæ fuerit, nisi tunc fuerint expositæ pro causa ornatus, accipiant per tres Canonicos eligen̄ singulis anis, et reponant in una capsa, vbi eis visum fuerit sub tribus clauibus varijs, quaz quilibet habeat, et teneat suam; in qua etiam teneat unus libellus recepti et solutj; qz pecuniæ p̄dcæ inde non extrahantur, nisi

de mandato totius Capituli pro eius ornatus tm.

SEQUESTRENT FRUCTUS prebendae litigiosae. CAP. CVI.

Iniquum est, non canonice institutum in benef. sive canonicale pbenda, percipere fructus ipsius, et eis potiri; cum benef. Ecclastica absq. canca. institutione possideri nequeant. Idcirco statu. et ordinamus; q si praebenda aliqua Canonicalis in eccla Aquileien. fuerit duobus collata, aut alr sit controversia inter aliquos, cui ipsa praebenda debeat, fructus sequestrent apud aliquem ex nris Canonicis nulli ipsarum partium suspectum, cum debita mercede laboris, apud quem tam diu mandat sequestrari, donec legitime appareat, cui ipsa praebenda debeat; cui postmodum fructus interim percepti a sequestro restitui debeat cu legali computo.

PBENDA LITIGIOSA NO VEdat litigantibus, quae primo anno spectat Capitulo. CAP. CVII.

Et similiter statuimus, q pbenda, quae i Caplo p° ano pervenire debeat, nequeat emi ab illis, intr quos fuerit controversia; sed tm ab eo, qui nullum potest ptendere interesse.

Q PREBENDA PRIMI ANI NON nendat litiganti p ea, et cc.ª optione domoꝝ et Locatione possessionum. CAP. CVIII.

SIMILIR quoq statuimus, q prebenda, que in canipa p.º anno uenire debet, nequeat omni ab eis, inter quos fuerit controuersia, sed tm ab eo, qui nullu pot pten dere interesse; ET QVIA melioratis domibus, & maioris estimationis maiores debent affictus; stat. q quando domus aliqua dimissa, aut quoquo modo alio vacans optabitur, debeant eligendo canonici ex magis costitatis, qui debeant inspicere meliorationes, & media æquitate debeant arbitrari, etiam si opus fuerit, quantu debeat crescere affictus, et referre capitulo quod decernere debeat super tali affictus qualitate. Q si quis ad computu affictus voluerit fabricare in aliqua domo capli, teneat insinuare caplo de edifficio facien, & impensa, et cum eius licentia, & non aliter fabricet. DECERNENTES, q nullus deinceps deputet socius, quantum ad domos; ita q ex huiusmodi deputatione ius aliquod socijs ipsis accrescat, remanentibus ea, quantum ad huiusmodi societatem in iure suo ijs, quibus tali gratia facta fuerit per antea. QVANTVM vero ad Locationem possessionu, que fit agricolis, et alijs personis, ac et cleri-

cis; in arbitrio ipsius Capituli sit ipas locare, prout ei videbitur, melius conuenire æquitati, et cómodo S. Aquileien Ecclesiæ, et ipsius Capituli. DECERNEN, q optio domoz fiat postq fuerit dimissa, vel alio modo vacauerit infra. XV. dioz post notitiá illam; et in optionibus istis seruet talis ordo, vz, ut antiquiores canonici institutióne præcedant Juniores, et canci oes præcedant Vicarios, Vicarij vero mansionarios; neq pluries, q semel valeat optare; et idē ordo inter vicarios, et mansionarios seruetur secundú institutióne, qui et inter canonicos.

LOCATIONES NON FIANT, NISI, iux cóstitu Pauli PP. II. CAP. CIX.

ORDINAT quoq, q possessiones nullatis locentur, prout diu obseruatum, licz contra sacros canones, fuit, iure clerici, seu canonico, vic, mans, uel cuicuq, clerico, cuiuscunq ordinis, status, conditionis, et loci, simile, et layco. Sed iure tm simplicis affictus, iux sacroz canonū, et Fel. me. Pauli. II. constitutiones superinde disponentes. Decreta ea lege, ut subhastent, et licitatio pcedat, et ei adiudicent, qui plus obtulerit, et inter idē offerentes pferat can cus prior institutióne, pósteriori, can cus vic, vic. Mansion, Mans. capellano simplici; et inter pfatos can cos et cæteros pferrant non habentes possessiones habentibus; et hntes pauciores habentz plures; et nihilo cedente, vel decedēte tali can co, vic, mans, et clerico ab huiusmodi possessióne, possessió

possessio cedat Caplo cum melioramentis omnibus, quibus meltis omnibus solutis, ac et superstite eo, cui facta fuerit solutio locatio de huiusmodi possessione, valeat capitulum ipsum redimere possessiones ipsas, quas siue canonici, siue alij quocunque hoc iure clerici tenent, quæ si non recuperabunt, decedentibus sic eas tenentibus possessiones ipsæ cum meltis Caplo veniant.

Q V. DNS PER SE IPSU, AUT PER Aliu can^co. Custodiat festa villarum. CAP. CX.

STATUIMUS, et ordinamus rationabilibus causis, q. v. D. per se ipsum, aut per alium canonicum custodiat festa villarum Capituli, sub pena, si contrafecerit, unius M. Den. pro qualibet vice.

Q NON POSSIT DARI LICETIA alicui exeun. Patriam, nisi per Caplm. CAP. CXI.

DELIBERATUM FUIT, ET DECRETU, q per D. Decanum, seu quemuis alium canonicum vel officialem no possit dari licentia alicui can^co. vic^o, seu mansionario, q vadat extra Patriam cum residentia, nisi eam obtineat à Capitulo.

Q NO VOCET, CAPIUM EX CIVIT. Aut tempore residentiæ. CAP. CXII.

STAT. et ordinamus, q durante residentia VI. mensiũ in S. Aquil. Eccla nequeat vocari, neq; congregari Capitulũ alibi, q; in Ciuit. Aqlie, nec valeat aliquid attemptari, deliberari, seu ordinari, nisi in dcõ Capitulo congregato in dcã ciuitate, contrafacientes aũt incurrant penam perdendi interessentiã duoꝝ mensium, et alr puniat arb. Capli; Q:q; ordinatũ, siue deliberatũ per tales præsumptores sit nullius valoris, uel momenti, Teneaturq; ad interesse, & damna dicti Capituli, Ultra dictam penam.

Q NIHIL EXPONATUR SINE licẽtia Capli; et q non habeant vocem q non residerunt. CAP. CXIII.

STAT. et ordinamus, q nullus ex canonicis, siue interessentibus, uel quibusuis alijs non residẽtibus aliquid audeat exponere de pecunia, seu quibuscũq; redditibus dicti Capli, nisi prius vocato d. Caplo, ac per ipsum deliberato, quid, & quantum Exponi debeat; q:q; in ipsa expositiõe nullus habeat uocem, qui actu residentiam nõ lucratur; Et si aliquid expositũ fuerit contra hanc deliberationem, nullo modo ponat ad computũ eorumdẽ exponentium, sed ex suo ppo sit,

si resederit. Alij vero nō residentes incurrāt penā M. quattuor auferen in proprijs bonis, quā si recusauerint soluere, incurrant penā suspens a' Diuinis, donec cum effectu soluerint. Excipientes tn̄ ab hac nr̄a deliberatione expensas scripturaꝝ, ꝛ alias necessarias in causis, quæ agitanī per deputatos nr̄os ad cās, si nō sit magna quantꝭ.

Q IN IVRISDICT. CAPLI IN AQ. a Palla di Cros supra uersus Caplm nō vendatur vinū ad minutum, quod non sit clericoꝝ, aut villarum Capituli. CAP. CXIIII.

DECERN. et stat. q in iurisdictꝭ Capli a palla di Cros supra versus caplm in Aquileia, nemo audeat, vel p̄sumat uendere vinū, nec uendi facere ad minutum, nisi de vino clericoꝝ Aquileien, vel de vino villaꝝ iurisdictꝭ eiusdem Capituli sub pena perdendi vinū, et soluendi M. unam soliā totiés, quotiés fuerit contrafactum.

Q IN VILLIS CAPLI NON EXIgant p Dec.m et iuratos, siue consiliū p qlib vice, nisi den octo, ꝛ ab inde infra. CAP. CXV.

DELIB. et statuimus, q de cætero in villis, ꝛ locis Capli, vbi per homines loci ius redditur in causis

potentes ius con aliquē coram iudicibus loci, non possint, uel debeant compelli ad soluen, nisi octo den pro qualibet vice pro regallia, siue sportula; et ab ea suma infra, secundum locor consuetudinē, etiam si solerent alij dē cons. qz Decanus, ⁊ Iurati, quotquot fuerint; Et quicquid con pmissam deliberationē forsitan fcum fuerit per dcos homines locor sit irritū, ⁊ inane.

q NVLLI CAN. DENT LRE AD MASsarios, nisi completo anno a die date possess, neq post annū, si fuerit in lite. CAP. CXVI.

AD OBVIAN scandalis, quæ sepen eueniunt inter Canonicos litigantes in dan lris ad massarios, ⁊ ne preiudiciū aliquod Caplo generet, deliberamus, et statuim q de cætero nulli can. petituro possessionē alicuius can prebend Aquileien dent lrē ad massarios, neq scribat eius nomen in Tabula per chorum, nisi completo anno, a die dato possessionis suor canonicatus ⁊ pbende, neq etiam post annū, si prebenda eius litigiosa fuerit, donec, ⁊ quousq fuerit in pacifica possessione.

q MASSARIJ NŌ TENEANTVR iter conducere Vinū de cædulis Aquileia, nō inuitis prius Dnis, ⁊ clericis, qbz debet. CAP. CXVIJ.

CONSIDERANTES q Massarij Capli conduce-

bant, et conducunt eor affictus vini, et q tempor q̃.
dci Massarij conducunt denum eor affictum vinj, vt
plurimu Dni canonici, mansionarij, et alij clerici, qui
debent dci affictus raro inueniunt in ciuit Aquil
ad recipien dictum vinum; unde dicti Massarij pa-
tiuntur maximas incomoditates, et damna, et inte-
resse. Ideo eorundem massarior incomodo obuiare
volentes, statuimus, q dicti massarij conducentes dic-
tum affictum, non inuentis pronis, et Dnis, quib dci
affictus debent, siue aliquibus eorum comissarijs, pos-
sint, et valeant dcum vinum ad domum eor proprias
reducere; neq de caetero teneant dictum affictum vinj
amplius ad dcor Dnor canonicor, siue mansionarior
et alior clericorum domum conducere, sed ipsi Dnor
canonicj, mansionarij, et alij clericj suis sumptibus, et
expen faciant sibi conducere dcum vinum, neq dicti
massarij possint propterea pignorari per dictos Dnos
Canonicos, mansionarios, et alios Clericos, neq quis
modo grauarj, seu in aliquo molestarj.

DE NO FACIEN, SIVE TRACTAN aliqua pte, nisi citato Caplo gnali. CAP. CXVIIJ.

CONFIRMAN quandam deliberationē, q in a stan
canonici mora trahentes in Aquileia non possint ali-
quam arduā deliberationē facer, nisi cit gnali Caplo

deliberamus, et statuimus, quod nullam deliberationem facere possint canonici morantes Aquileiæ tempore æstatis, nisi citatis omnibus DD. canonicis ad Capitulum, expressa causa pro qua citantur ad dictum Capitulum, si casus occurreret, aliquod arduum infra tempus Capitulorum de XV. in XV. saluo quod possint, qui fuerint in aquileia, facere terminos, et acta judicialia.

Sententia arbitraria inter D. Decanum, et Capitulum. CAP. CXIX.

IN NOMINE IESU XPI, ANNO DOMINI M CCLXXXVIIJ. Indictione prima, die duodecimo exeunte decembris. In maiori Ecclesia Aquileiensi præsentibus D. Manfredo Archipresbytero Modoeti, m.o Guidone iurisperito, Zenaldo, Conrado, Henrico presbyteris, Joanne Alexandri, Petro Blasio, Nabertino mansionarijs, Henrico, et Richerio Micignotto campanarijs Aquileiensis Ecclesiæ, et alijs multis. Domini Mag.r Albericus, et m.r Laurentius Canonici Aquileiensis Ecclesiæ, diffinitores, arbitri, arbitratores, et amicabiles compositores electi, et dati à Venerabilibus viris D. Randulpho de villalta Decano Aquileiensi, et Capitulo ipsius Ecclesiæ super Causis quæstionibus, litibus, seu controuersijs, quæ vertebantur, seu verti poterant inter ipsum D. Decanum ex parte vna; et dictum Capitulum ex altera, dederunt, et pronunciauerunt inter dictas partes talem sententiam in scriptis dicentes. IN NOMINE PATRIS, ET FILIIJ,

ET SPVS SANCTI AMEN. NOS magistri Albericus, et Laurentius Canonici Eccl. Aqlen. diffinitores, arbitri, arbitratores, et amicabiles compositores, electi, et dati à ven. Viris D. Rantulpho de Villalta Dec., et Caplo ipsius Ecclesiæ super causis, quæstionibus, litibus, seu controversijs, quæ vertebant, seu verti poterant inter ipsum D. Decanū ex vna pte et pdcum Capitulū parte ex altera, sicut tam in quodā instrumento publico confecto per Gualterū ciuitatēn notarium, q in quodam instrumento publico cōfecto exinde p Artussium de Luenz not. plenius continetur, Auditis Iuribus, allegationibus, et alijs oībus, quæ partes ipoz uoluerunt proponere coram nobis; et discretoz Viroz D. Giloni Archidiaconi, magri Ioannis de Fagnaco, et Vualterij canonicoz Ecclæ memoratæ, quos assumpsimus in consiliarios, et coadiutores de ipsaz partiū voluntate, cōmunicato cons., et nobis cū deliberatione, prehabita dilligenti pace, quiete, vtilitate, ac cōmodo utriusq partis dilligenter pensatis, præffixo ter., et die statuta, ad arbitriū, diffinitionē, seu sntiaz proferenū, et à partibus audienz concorditer sntiam arbitramur, et arbitran sntiamus, diffinimus, ac etiam ordinamus, prout per singula inferius continetur. Vz q nec dcus D. Rantulphus Dec., nec aliquis canonicus, uel Mans. Ecclesiæ Aquileien debeat, uel possit,

per se, uel suos alios hospitarj, uel aliquas expensas facere uel recipere pro cibo, uel potu, uel alio quocumq; modo sup bonis Capli Aquileien comunibus, uel diuisis, nisi tantum in bonis diuisis spect. ad prebendas suas, nisi de speciali licentia Capitulj, vel maioris partis ipsius.

CVI CEDERE DEBEANT VADIMONIA condemnatorum. CAP. CXX.

ITEM, quomnes questiones furti damnatj, violentiarum, incendiorum, et sanguinis, et aliae maiores questiones quecumq; ad D.D. Decani, et Capli perferrant in examen in Aquileien Eccla, seu Capitulo terminandae, ita q. si Decanus absens fuerit, siue noluerit interesse, vel non posset, maior canonicus institutione, qui pns fuerit in Capitulo illas audiat, et decidat, et Vadimoniu, si fuerit quadraginta den, uel infra, recipiat, et habeat Dec. si fuerit pns; et eo absente, habeat maior canonicus. Si uero Vadimoniu transcenderet quadraginta denarios, cedat Capitulo.

CVI CEDERE DEBEANT INVESTITURAE liuellorum, et Census. CAP. CXXI.

ITEM inuestiturae liuellorum, siue census Aquileien in Aquileien Ciuitz. esse debeant dci D. Decani, si factae fuerint per eum. Si vero ipso absente Dec. p priorem

canonicũ institutione facta fuerint, illius esse debeant; nec tamen ipse Decanus, nec prior canonicus huiusmodi inuestituras faciant, vel facere ualeant, nisi in choro, uel Capitulo Eccl[esi]ae Aquileiens, p[rese]nte, et volente Cap[itu]lo, vel parte maiorj.

CVI CEDERE DEBEANT HONOrantiae inuestiturarum. CAP. CXXij.

ITEM, q[uod] omnes honorantiae, quae fiunt, seu fierj possunt pro inuestituris aliquibus, siue in ciuit[ate] Aquileiae, siue extra vbicumq[ue], et undecu[m]q[ue] cedere debeant ipsi Capitulo. Item q[uod] Decanus, et officiales Capituli interiores et exteriores instituere, et destituere cum Cap[itu]lo possit et debeat, si fuerit praesens. Si vero interesse noluerit, uel absens fuerit, id Cap[itu]l[u]m per se possit.

CVI SPECTARE DEBEAT ADMINIstratio bonorum Cap[itu]li. CAP. CXXiij.

ITEM, q[uod] administratio bonorum Capitulj, locatio qua[r]tesior[um], molendinj, et pistrinj, et omnia, quae ad administrationem pertinent, vel spectare noscuntur comuniter pertineant ad Decanum, et Cap[itu]l[u]m; Ita tamen, q[uod] si Decanus p[rese]ns non fuerit, uel noluerit interesse, ea omnia, et singula Capitulum per se possit

Q̄ CONDEMNATIO SOLVATVR
Infra octo dies. CAP. CXXIIIJ.

ITEM, q̄ si aliquis condemnatus, uel condemnari contigerit in futur, in aliquam pecuniæ quantitatē, soluat, et soluere teneat' infra octo dies à condemnat sequentē, q̄ si nō soluerit, perdat residentiā donec soluerit, ꝛ de ipsa condemnatione nihil percipiat condm̄tus.

Q̄ CONDEMNATIONES ORNATVI
applicari debeant, nec alr̄ dispēsari. CAP. CXXV.

CVM comperiremus, quæ in ornatum ecclīæ debuerūt exponi, tan de oblationibus nouorū canonicorū, q̄ de cōdemnationibus in præbendis pro dicto ornatu deputatis, multa in alios usus fuisse exposita, uel bursis particularibus applicata; districte præcipiendo mādamus, q̄ omni exceptione remota quæcumq̄ cuiuscumq̄ generis, et conditionis sint, quæ secundū constitutiones et consuetudines ecclesiarū dicuntur, ecclesiarū ornatui deputari, nullatenus in alios usus conuertant', sed esse debeat unus specialis locus, in quo dicta pecunia reponat'; et unus uel duo speciales officiales fiant qui dcām pecuniam separatim ab alia cuiuscumq̄ gnīs conseruent intactam, quousq̄ in dcō ornatu fuerit dispensatā. Contrafacientes cuiuscūq̄ conditionis fuerīt, pro qualibet uice penam decem ducat. incurrisse ipso

facto decernimus, quam penā dicto Capitulo aplicamus, et nihil⁹ dictam pecuniā sic aliter dispensatā restituere infra octo dies teneantur, quo ter° elapso quousq; non restituerint, fructibus suæ prabendæ priuamus irri Capitulo aplicandis.

Q. PRO DOTATORIB' ALTARIV PVLSENT oēs campanę in die obitus eorū. CAP. CXXVj.

STAT⁹, et ordinamus, q si aliquis dotauerit aliquod altar in dcā nrā ecclesia, seu dotari contingat, q in die obitus sui pulsent omnes nrę Campanæ, sicut pro Canonicis pulsari consueuerunt, et hoc mandamus in perpetuū pro dotatoribus altarium tm obseruari.

Q. NVLLVS AVDEAT MINISTRARI FACER pbēn Imperatoris, nisi fuerit legitime ɋfirmat. CAP. CXXVij.

STAT⁹, et ordināmus, q nec Dec⁹, seu Capłm, aut canonicus prebendā Imperatoris in Aquileieñ ecclesiā alicui personæ audeat, uel faciat ministrari, nisi prius legitimis infulis fuerit confirmatus. Q. si secus fecerit, uel attemptar pᵹumpserit, cadat ad reatū periurij.

SVPER SIGILLO CAPITVLI, ET QVANdo sigillari debeat. CAP. CXXVIIJ.

QVIA in sigilli nri custodia nimia dilligentiā adhiberj

non pot, vt pteritor, exempla nos admonent, ob quã et causam aliud paruũ sigillũ fecimus super hoc sicut duximus prouiden, q cum paruo sigillo sigillentur literæ missiuæ, citationes, et alia, quæ leuis authorit existunt, cum sigillo vero maiori sigillent lræ maioris authorit quæ scilt solemnitatẽ exposcunt, et per quos fides, seu probatio fieri debeat, seu consensus nri Capituli exquirat, sicut, exempli grã, forent collationes beneficior, seu cõmendæ feudor, inuestituræ, liuellationes, et locationes, et illæ literæ, quæ in solutionem census, quem veneti, et alij soluunt pro iuribus Istriæ requirunt, et oĩa aliã huiusmodi similia. Statuendo, q si huius secundi generis lræ, cum paruo sigillo sigillatæ fuerint, nullius penitus firmitatis existant, nec dici possint, cum nrõ sigillatæ sigillo; et nihil ad alior terrorẽ sigillator talis, nisi ad hoc canonicor nostror in Forofulio residentium omniũ, uel saltẽ duar partium interueniat assensus, cadat pro uice qualibet ĩ penam vnius Marchæ den nouor Aquileien, et cæteri de Capitulo modo tali contrafacientes operi, in friţicen xIta inter nos canonicos, qui tunc pñtes, et insontes fuerimus diuiden. Decernentes, q sigillũ, tan paruũ, q magnum debeat apud D. Decm. siue V. Decanũ, non autem penes Cancellariũ remanere.

QVO TEMPORE FRVCTVS PRÆBEN

dar. uacantiũ incantari debeant. CAP. CXXIX.

ADVERT.ˢ q ex negligentia pcessor. nror. fructus canonicales, et Mansionariales prabendar. uacantiũ, qui cursibus honorantiar., et fastor., ac uigentini aplicati ex statuto consueuerũt iam annis pluribus per Caplm non sunt exacti, et percepti pro uno anno uacationis eor. nobis debito, nec ēt aliqui ear. emptores de pdcis satisfacere curauerunt in animar. eor. periculum, et Capli damnũ non modicũ. Volentes de cætero indemnitati eiusdem prouider statˢ et ordinamus, q de cætero fructus quarũcũq. pbend. nobis debiti per Decanũ, seu V. Decanum infra terminũ octo dier. a ter.° notæ uacationis ipsis debeant in pleno Caplo ab Hostiario incantari, et plus danti cum bona, et idonea securitate deliberari, et q emptor ille infra aliũ ter.m octo dier. ipsi Capitulo, uel cui cõmissum fuerit, omnino soluere teneatur, alioquin cadat ad penã totius residentiæ, quã exnunc de cætero uolumus scribi, et mandamus pro absente, donec fuerit plenarie persolutũ; et si emptor fuerit laycus, det Clericum fideiussore., qui ad penã cadat predictam, et nihˢ competat capitulo contra principalem, et con fideiussore plena actio in solutione pdcor. cum damnis cum damnis et expen. Perceptis uero dictis pcijs, seu pretio, per Dapifer. Capli diuidat inter residentes continue in Ecclesiã, qui una die ante uenditione, et alia die post dcam venditione in ecclã fuerit, recesserint, siue redierint.

QUOD NULLUS ELIGAT AD PREBENDAM non uacantem. CAP. CXXX.

INDEMNITATI, ac saluti nri Capituli, et eccle utili, et salubriter prouidere uolentes, statuimus, et specialr corporali Juramento firmamus, q in nostra Aquileien Eccla nullus, cuiuscumq status, et conditionis existat, non uacante pbenda, in canonicu, uel mansionarium Eligatur; nec ab aliquo, tam Decano, q Can.co ad prebendam no uacantem eligi, nec recipi psumatur, nec pro alio quocumq cuiuscumq status, dignitatis, uel conditionis existat, per Decanum, et Capitulu summo Pontifici, uel sedis Aplicae Legato, et nuntio sub noie, et sigillo Decani, et Capli, instrumenta seu supplicationes, electiones, uel postulationes confi-bantur, uel dirrigantur; et qui super pdca qd modo contingentia, nec Decs, uel V. Decanus, qui pro tempore fuerit, ullo mo psumat facere, uel conuocare Capitulum; nec in quocumq Caplo aliquis Decans uel V. Decs. uel canonicus, aut mansionarius sup praemissis aliquid proponere, uel dicere praesumat et sub pena decem Mar den noua moneta aqt quas usq ad quindecim dies sequentes Capitulo nro soluere teneatur, Alioquin intromittant ei apud officiales Capli fructus Campae, et aniuersaria cursus honorantiar, uigintim, et Ba-

staldini, ac additiones prebendæ suæ usq; ad integrã solutionẽ: quæ pecunia statim inter non residentes (?) linquentes diuidatur. Lras vero in simplici for. valeat Capitulum summo Pont. seu sedis Aplice Legato, et Patriarchæ, tan supplicationis, q; aliter ad bene esse, prout voluerit destinare.

Q CAN.^s MISSUS AD ALIQUEM locum nõ habeat emolumẽta hon.^rũ CAP. CXXXI.

STAT,^s q si quando contigerit, aliquẽ ex canonicis à Capitulo mitti ad aliquẽ locum, ille non habeat aliq. emolumentũ honorantiarum, quæ per æstatẽ solent præstari, vz die, quo eliguntur officiales, et quo uendunt quartesiã, corporis XPI, ss. Hermachoræ, Fortunati, Dedicationis S. Eccliæ Aquileien., Assũptionis gloriosiss. Virginis MARIAE, et eiusdem nati,^s nisi per Capitulum expresse anteq; dictus Can.^s deputatus iuerit, deliberet circa huiusmodi honorantias ei exhiben; neq; possit aliquis occõne infirmitatis, quã alleget se passum dictis temporibus honorantiarum, nisi iuret, se tunc esse vero infirmum, ut sine periculo nõ potuerit se conferrẽ in Aquileiam; et dantes talem honorantiã, aut consentes ipsam dari, nisi præmia iuramenti religione, sint ipso facto excommunicati. Declarantes eos, qui soluti sunt huiusmodi

honorantiae, dierum peregerint annum.

DECANUS NON CANONICUS QUANTU lucretur. CAP. CXXXIJ.

STATUTUS, ordinamus, et declaramus, quod si Dec. Aquileien. esset simpliciter Dec. et non canonicus, habeat simplicitatem Dapiferatus, sive seschalcariae, et duplicitatem praebendae de Caniga, ut continetur in laudo, et sententia alias super praemissis lata per D. Vernerium de Cucanea, Volricum Cadubrinum, et Conradum de Brazacho inter D. Asquinum Decanum Aquileien. ex una parte, et Capitulum Aquileien. ex parte altera scripta per Iulianum notarium de Ruzolio sub anno M. CCLIIIJ. Indictione XIJ. die XIIIJ. Maij.

QUOD SECRETA CAPITULI MANIFESTARI non debeant. CAP. CXXXIIJ.

FUIT quoque obtentum, et sancitum, ut omni maturitate, et sinceritate tractatus capitulares tractent, et celebrent, quod nullus, qui Capitulo interfuerit, possit quovis modo propalare cuipiam, et Canonico, qui non interfuerit Capitulo notum, aut sententiam cuiusque, et ea, quae quis contra ibi tractata senserit; et hoc, tam quando collationes beneficiorum expediunt, aut possessionum locationes, aut ubi super quacumque gratia danda, neganda ve disceptet; et etiam quandocumque D. Dec. vel V. Decanus silentium indixerit, quod tunc

atur indicere ubi uiderit, sic expedire, aut fuerit ab aliq ex canonicis, et uno, requisitus. Manifestans aut tale sntias et uotum huiusmodi, excoicat poena ipso facto incurrat, et periurij, efficiaturq infamis, et amittat oia emolumenta residentiae anni unius integri: quae penae nullo pacto, remitti possint: quas penas ille quoq incurrat, qui illis remittend, aut eaz aliqua, pposuerit, aut consenserit.

STATVTA MVTARI NON POSSINT, nisi de consensu omniu. CAP. CXXXIIIJ.

STAT. ordinamus, ac inhibemus, ne statuta approbata per canonicos possint prorumpi, limitari, declarari, aut dispensarj, nisi omnes consenserint.

IN TRACTAN CAPLARIB NEGOTIIS viua uoce, no balottis, aut secreto dicat quisq opinionem suam. CAP. CXXXV.

ET VT tractatus Caplares fiant dilligenter, ut par est, examine praeuio fuit decret iuxta sacros patrum canones, ut omnes hntes uocem in Caplo sntias suas ore pronucient, allegando rationes, quibus innixi sic arbitrentur, et sentiant, et nullo pacto suffragijs, siue balottis mentem suam clam, sed uiuae vocis expressione pronuncient, atq declarent, siue bnficior collationes faciendae sint, siue possessionu locationes, aut alia quaecumq negotia per Ca-

pitulū fuerint expedien̄, remanente nihil' decreto sup̄ creā dis magistratibus per imbussulat̄. in suo robor̄, et firmitate.

QD PONANTUR EDICTA QN CELEBRARI debeat Capitulū Vtini tempore æstiuo. CAP. CXXXVI.

STATVIT quoq̄, q̄ quando celebrat̄ aliquod Capl̄m æstiuo tempore Vtini, et res peragenda sit alicuius momēti, ita q̄ requirat̄ edicta proponi, nō tm̄ in ualuis eccl'æ Aquileien̄ ipsa edicta proponantur, verū etiam in Vtinen̄ Ecclesiæ foribus, vbi scil̄ capl̄m ipsum celebratur; ne quis valeat ignorantiam prætendere, causan̄ intemperiem äeris, periculosumq̄ Aquileiæ accessum, et p̄pea se ig̃nr̄ rei momētum.

QD IN OMNI CAPIO SALTEM VNVS ex statutis istis legatur. CAP. CXXXIIII.

ITEM FVIT DECRETV̄, QD D. Dec̄, uel V. Dec̄. singulo quoq̄ capitulo perlegi faciat ad minus unum ex statutis contentis in volumine statutor̄, et nullus ex Canonicis, audeat capl̄m exire, nisi perlecto ipso statuto, aut statutis perlectis; et hoc sub pena sol̄ uiginti pro singula quaq̄ vice applican̄ fabricæ. S. Aquileien̄ Ecclesiæ, et D. Decanus, uel V. Dec̄ omittens facere legi, ut supra, mulctetur pena librar̄ trium sol̄ simil̄r fabricę applican̄, quas penas, nisi eas ipso die soluerint Gubernatori redditun̄ dcæ fabricæ, aut, in eius absentia, alicui pro eo deput̄.

ipso facto excomunicationem incurrant, a qua nequeant absolui nisi satisfacto pro pena. Sic enim dicta statuta, ob frequentiorem lectionem memoriae comendabuntur, nec ex usu abibunt, aut per inertiam, aut per ignorantiam.

Quod de caetero non fiat aliquod restaurum quartesarijs. CAP. CXXXVIIJ.

Attendentes multa fastidia ementium quartesia, decimas et mutas, tam clericorum, quam Laycorum in resistendo soluere precia ipsorum, quae ut plurimum litibus, laboribus, et expensis exigi oportebat; Attendentesque quod quilibet dictorum ementium petebant, et petere uolebant restaurum, sicut restaura ipsorum quartesiorum, decimarum, et mutarum, cum etiam minimum aut nullum damnum paterentur praeter, et contra connectiones et pacta publicata in uenditionibus ipsorum; statuimus et deliberamus, quod deinceps nulli personae, tam clericali, quam Laycali, quae emerit aliquod ex quartesijs, Decimis, uel mutis ipsius ven. Capituli quacunque occasione, causa uel ratione non possit, neque debeat fieri restaurum aliquod, nec sub nomine donationis, nec sub nomine restauri, nec in generali, nec in particulari.

Quod quicunque ex clericis emerit aliquod quartesium, soluat precium in terminis seu termino venditionis. CAP. CXXXIX.

STATVTV̄ fuit, et deliberatū, q̄ siquis de cætero ex DD. Decano, canonicis, Vicarijs, et mansionarijs præfatæ ecclesiæ emerit aliq̄ ex quartesijs, mutis, siue decimis ipsius Capituli per urbē ad publicum incantū emat, ut moris est, uenden̄, ille talis ex prædictis emptor teneat̄, et debeat, omni exceptione remota exbursare totum prætiū quartesior̄, mutar̄, seu decimar̄ per ipsos empt̄ in terminis conuentis in uenditione, sub poena, sub pœna residētiæ, et tamen possit ad dictam residentiam admitti per dictū Capitulum anteq̄ totum dcum p̄cium satisfecerit, ꝛ uni tm̄, ex p̄dcis, canonicis, Vicarijs, seu mansionarijs con dictio cōn huiusmodi habeat effectum.

Q̄d DE CAETERO HONORET ĀNIV̄S. D. Popponis Patriarchæ Aq̄l. CAP. CXL.

DELIBERAT. fuit, et statutum, q̄ anniuersariū Reuerendiss. D. Popponis olim Patriæ, ꝛ fundatoris huius S. Ecclesiæ honoret et cum celebratione missar̄ et q̄ omnes, et singuli, tam D. Dec̄, q̄ can̄, et Mansionarij eo die, celebrare debeat, et per ipsum D. Decanū cantet missa, et per duos ex canonicis Euangelium et Epistola. Q̄d si D. Dec̄ non fuerit p̄ns, prior canonicor̄ cantet missa, et alij duo gradatim Euangelium, et Epistolam, et in missa offerant ipi D. Dec°. per Dapiferū den̄ XXiiij. et cuilibet canonicor̄ missam celebranti, aut eua-

gelium, et Epistolam cantanti den. xij. et successiue cuilibz Mansionario, a celebranti den. sex.

Q CANONICI IN MINORIBVS VOcem non habeant in spiritualibz. CAP. CXLI.

STAT. et ordinamus, q canonici in minoribz constituti quemadmodum in sacris constituti ordinibus in hijs temporalibus concernentibus facta Capli, habeat voces, sicuti consueuerunt, In promotionibus, vero, electionibz beneficiorum collationibus, et punitionibus clericorum, a alijs spiritualibus non habeant voce in minoribus constituti.

Q VINU NO VENDEN, ET TABNAS non faciendum. CAP. CXLij.

PIA constitutione pensantes, q licet omnis Catholicus psertim clerici, a cateri religiosi diuinis officijs mancipatis, et in sorte diuina hæreditz electi omni tempore benedicere Dno teneant, vberius tn, atq ppensius tenent, a debent persoluere Dno gratiarum debitas actiones, seq ab omni seruili opere penitus abdicare, quotiescumq vbi honorj dono gratie pie dicta multiplicant, et imortalit suæ clementer comemorat fios nos esse participes; cum sit scriptum, quandocumq crescunt dona, rationes et crescunt donorz. Hinc est, q, cum nonnulli de gremio nostro clerici in solemnit

et observationum tempore maioris hebdomadæ, et ceteris solemnitatum, et festis diebus in ecclesia nostra, in eorum domibus, et vina vendunt, præter habitum de sua præbenda, et hospitia publica, quodammodo exhibeant, atque exerceant: Ex quibus in Diuinis nostra præfata Ecclesia opprobrijs lacessit, et sustinet detrimentum honoris, atque honestate clericali subtrahitur, et fidelibus deuotionis gratia aduenientibus, et concurrentibus, quibus ad bene, beateque viuendi exemplum, atque speculum esse debemus, bona de nobis æstimatio minuitur, et deuotio refrigescit, omnibus excessibus, et defectibus quantumcumque possumus, pro morum honestate, vitæ reformatione, animarumque salute, obuiare, et occurrere cupientes, quatenus sic luceat lux vestra coram hominibus, vt uideant opera vestra bona, Dei gratia valeant enarrare. Presens statutum, et ordinationem facere, et ordinare decreuimus, facimusque, ordinamus, atque statuimus per presentes in hunc modum, videlicet quod nullus DD. Canonicorum, vicariorum, mansionariorum, et clericorum ecclesiæ nostræ Aquensis perpetuis temporibus, et diebus solemnibus, et feriatis in domibus eorum residentiæ, et inhabitationis, neque exterius iuxta muros, parietes, et continentiam dictarum, earumdem domorum tabernas facere, seu vinum, præterquam de sua præbenda, et cetula, pro pecunijs vendere, seu vendi facere aut coquinam, per se, vel alios, quouis quæsito colore ausu-

temerario præsumant de cætero sub pena unius Marchæ den pro singulo die, quo contra pmissa, uel aliquod præmissor extiterit contrafactum. Item q si qui de vino suar prabendar, secundum mores, et Jurisdictiones nostras, secundum quos mores, et Jurisdictiones pot quilibet mansionarius congia duodecim vini sine aliquo datio, et gabella vedere, tan minutim, q grossim, canonicus, et vic vigintiquattuor, uel uendi facere uoluerint in dictis eorum domibus, uel alibi, ut eis placuerit, Justa, et recta mensura, et butia cois Aquileiæ omni tepore, nulla consuetudine, seu corruptella obstante, illud vedant, seu vendi faciant, et mensurent, et non alr sub pena octo den nro Caplo applican toties exigen, quoties fuerit contrafactum.

DE DELEGATIONE VOCIS SVPER pertractan rebus in Caplo. CAP. CXLIIIJ.

STAT' etiam, et decernimus, q nullus ex Canonicis vocem suam cuipiam et Capitularj dellegare possit super rebus incertis pertractan in caplo. Ecciro conceditur, ut qui iusta de causa Caplo celebrando interesse non possit, valeat tn votum suu comittere super re certa conuenientj, et tale votum sic comittat certu et determinatu, ut de eo constet manu propria dellegantis, et fides fiat super eo per scriptura ipsius com-

mittentis, q̊ tẽpo tale negotium in Caplo ptractabitur.

STATVTV̄. Q. Rmi. D. MARCI BARBO Patbæ, à sede Aplica confirmatū, q̃ nullus canonicus minor decemocto annis habeat vocem in capitulo ĩn certis actibus; et q̃ nullus Canonicus non actu rsidẽs et in certis actibus vocem habeat, nisi per mẽses duos ante fecerit residentiam. CAP. CXLiiij.

INNOCẼTIVS Episcopus seruus seruorum DEI. Ad perpetuæ rei memoriam, quæ per ecclesiaꝝ prælatos, pro illaꝝ decore, venustate, ac personaꝝ in illis altißime famulantium salubri dirrectione, o illoꝝ ab incomodis præseruatione prouide facta fuiße dicuntur, vt firma perpetuo, et inconcußa permaneat, libenter, cum à nobis petitur, Apostolico munimine roboramus. Sanè Ven. fr. nr. Marcus Eps Prænestinus, qui etiam Eccle Aquileien ex concessione, et dispensatione sedis Apostolicæ præesse dignoscit, nuper nobis exponere curauit, q̃ alias ipse prouide considerans nonnunq̃ accidere, ut ea, quæ in Caplo suæ Aquileien Ecclesiæ, proponebant, tractabant, et concludebantur, per nonullos illius canonicos in minori ætate constitutos eoꝝ facilitate reuelabantur cum magna iactura, et discrimine reꝝ Caplariũ, ac proponentiũ periculũ, et detrimentum, quod q̃ nonnulli Canonici dcæ Ecclesiæ actu nõ residẽtes

apud illã, qñ in Caplo præfato tractabant ea, quæ spectabant, et pertinentibus actu residentibus, seu interessentibus, sicut in officialiũ electiõe, possessionũ locationibus, quartesior, et decimar, seu fructuum decimaliũ venditionibus: quorũ fructus actu residentibus, seu interessentibus tantum pertinent; Nec non ex alijs eor residentijs, cum electiones, et locationes, aut venditiones euismodi tractabant, aut alicuj, seu aliquibus in officijs præfatis, ac possessionũ earundem conductionibus, et venditionibus, ut præfert fauere possent, in ipsius Ecclesiæ, et aliorũ Canonicorũ actu residentiũ, seu interessentiũ damnũ et incõmodum, nullamq eor cõmoditatẽ ad dcam Ecclam et Caplo interorant, ac vocem adhibebant, ac volens premissis inconuenientibus obuiare, authoritate ordinaria statuit, et ordinauit, q canonici ipsius Ecclesiæ tunc, et pro tempore existentes infra annũ XVIIj. constitutj, in Caplo dictæ ecclesiæ nullo modo admitterent, sed ab actibus, in quibus aliquid huiusmodi esset tractan excluderent, et exclusi intelligerent; Nec non exnunc deinceps futuris temporibus perpetuis nullus canonicus dictæ Eccliæ, qui per menses duos immediate præcedentes actu residens, seu interessens non fuisset actibus præcedetis caplaribus præfatis interesse, vocemq in Caplo adhibere nullo mõ possit, sed libera electionum, locationũ, et vẽditionũ prædictar dispositio ad actu residentes, seu inte-

ressentes, de quor interesse ageret tantum spectaret et pertineret. Quae quidem statuta, et ordinationes per omnes, et singulos dicte eccle canonicos tunc pntes futurosq, put alia statuta dicta ecclesie consueuerunt fdo MARCVS Episcopus, et Patriarcha iurari, et in pena periurij obseruari mandauit. Quare idem Marcus episcopus nobis supplicauit, ut statutis, et ordinationibus praemissis, pro illor subsistentia firmiorj, robur Apostolicae confirmationis addijcere, et alias super his oportune prouidere de benignitate Aplica dignaremur. Nos igit, qui ecclar quarumlibet, praesertim insignium Patriarchal decus, et venustate, ac personar in illis diuinis laudibus insistentium utilitates, et comoda sinceris desiderijs affectamus, huiusmodi suppni inclinatj, statuta, et ordinationes pdca, auicte Aplica, tenor pnt approbamus, et confirmamus, et perpetuae firmit robur obtinere decernimus supplentes omnes, et singulos deffectus, si qui forsan interuenerint in eisdem, non obstantibus constitutionibus, et ordinationibus Aplicis, ac alijs eiusde Ecclae statutis, et consuetudinibus iur.to confirmatione Aplica, vel quauis alia firmitate roboratis, caeterisq contrarijs qbuscumq. Nulli ergo hominu liceat oio hanc paginam nrae approbat, confirmat, constit, et supplet

infringere, vel ausu temerario contravenire. Si quis autem hoc attemptare presumpserit, indignationem omnipotentis DEI, et Beatorum Petri, et Pauli Apostolorum eius noverit se incursurum. DATUM Romae apud S. Petrum anno incarnationis Dominicae. M CCCCLXXXIX. octavo calendas aprilis. Pontificatus nostri anno quinto.

SUPER CONFIRMATIONE PRIVILEGIORUM, et iurisdictionis. CAP. CXLV.

LUDOVICUS miseratione Divina tituli S. Laurentij in Damaso S. Romanae Ecclesiae presbyter Cardinalis Patriarcha Aquileien, D. PP. Camer. Dilectis filijs Canonicis, et Capitulo nostrae Ecclesiae Aquileien salutem in Domino sempiternam. CUM nonnunquam iuris rigor ex causa relaxetur, pluraque nos admoneant, ut cum iusta petuntur, facilem se quisque exhibeat ad concedendum, Dignum arbitramur, ut cum per vos a nobis ea benigne postulantur, benigne votis et petitionibus vestris annuamus. Visis igitur petitionibus, et supplicationibus Capituli vestri praefati nobis pro parte sua per dilectos filios Ladislaum comitem de Purlilijs Decanum, et Philippum Venetum canonicum Ecclesiae nostrae Aquileien praefatae debita cum reverentia exhibitis, Volumus, ut privilegia, quae ipsi capitulo

a Pontificibus, et imperatoribus Romanis, ac pdecessoribus nostris concessa sunt, et statuta, quæ per prædecessores nros approbata, et hactenus obseruata fuerunt, de cætero inuiolabiliter obseruentur, et intacta; necnõ iurisdictioné, quá habent in certo loco intra Ciuitatẽ nuncupatz PALA + pacifice retineant: Quæ omnia authoritate nostra de nouo confirmamus, et approbamus, atq cócedimus perpetuo valitura. Volumus insuper potestatem, quam hactenus pfatũ Capitulú habuit in subditos suos, vicarios, et capellanos institutos in plebibus, et Capellis sibi concessis, et unitis, instituendi, et destituendi, ac corrigen: de qua potestate, tan per scripturas antiquas, et nouas, q̃ alias nobis extitit facta fides per ipsũ Capitulú posse exerceri, nec sup hoc molestentur ullo colore, mansionarior, aut dictæ Aquileien. Ecclesiæ ad ipũm Capl̃m institutionẽ pertinere volumus pariter, et destitutionẽ, eorumq eccessus, et delicta per ipsũ Capl̃m cognosci, castigari, et debita animaduersione puniri; Iddemq de causis ciuilibus decernimus. Canonicos pterea pterea dictæ Ecclesiæ ciuilr, et criminalr coram suo caplo permittimus couenири, ac etiam de eor delicto quocumq modo deducto per ipsũ Capitulú, his exceptis, quæ deposi-

tionē merent. Eo tñ adhibito moderamine, ut si p̄dcos errores, et delicta à tempore cōmissionis seu perpetrationis infra quindecim dies capitulū cognoscere postposuerit, ex tunc nō possit se ītromittere, ꝛ idem per omnia circa mansionarios volumus obseruari. In his aūt p̄dcis omnibus, et singulis appellatione, ac debita obedientia, ꝛ reuerentia nobis, et successoribus nostris reseruatis. In quorū omniū fidem, et testimoniū has p̄ntes fieri fecimus et nr̄i maioris sigilli iussimus appensione, et munimine roborari. Dat̄ Senis In domibus nr̄æ residentiæ die. xij. mēs Aprilis āno Dn̄j. MCCCCLX. Pōtificatus S.mi in XPO patris Dn̄j nostri pij Diuina prouidentia PP. ij. anno. ij.

CONFIRMATIO ANNEXORŪ, ET Incorporationū, et facultas data super præsbiteris institutis. CAP. CXLVI.

PIVS EPVS SERVVS SERVORV DEI Dilectis filijs Decano, et Caplo Eccl̄æ Aquileien̄ salutem, et Ap̄licam B̄ndcionem. Uniuersalis ecclesiæ regimini, licet immeriti, Disponente Dn̄o presidentes nr̄æ solicitudinis studio libenter efficimus, q̄ ecclesiaꝝ omniū, p̄cipue Patriarchaliū status non solum decenter conseruet, verum etiam

prosperetur ubilibet, et continuis proficiat incremē-
tis, ac ijs, quæ ppea processisse comperimus, ne ipsa-
rum decentiam rer̄ carentia deuenustet Apostolicj
muniminis voluimus adijci firmitatē. Sane p
parte ura nobis nuper exhibita petitio continebat, q
olim nonulli Romanj Pontifices pdecessores nostri,
necnō Patha Aquileien, qui fuerunt pro tempore
pro ipsius Ecclesiæ, ac personar̄ in ea degentiū in-
cōmodis, r necessitatibus subleuan, et ex certis alijs
rōnabilibus causis quasdam plebes tunc expressas
cum capellis ois ānexis mensæ uræ capitularj
perpetuo univerūt, annexerunt, et incorporaue-
runt, prout in diversis tam Apostlicis, q Patriarchal
litteris desuper confectis dicitur plenius continerj.
Cum aūt, sicut eadem petitio subiungebat, uniones
annexiones, et incorporationes prædictæ suū ple-
narium sortitæ fuerunt effectum; Vosq tā lrarp
tarunde, q desuper habitor̄ processuū vigore ple-
bium, et capellar̄ ipsar̄ realem possessionem asse-
cutj extiteritis, pro parte vra nobis fuit humilr
supplicatū, vt pro unionum, annexionum, r in-
corporationū pdcar̄ subsistētiā firmiori, vtq
vos, vicarios, et capellanos in plebibus, r capellis
præfatis institutos pro tempore, eo magis ad de-
seruien eis in missis, et alijs Diuinis officijs in-

ducere, ipsosq; ab excessibus cohibere valeatis, vobisq; vicarios, et capellanos in plebibus, et capellis quoties eas pro tempore vacar contigerit, instituere, et ex causis ronabilibus destituere libere, & licite valeatis, concedere de benignitate Apostolica dignaremur. NOS itaq; huiusmodi supplicationibus inclinati, uniones, anexiones, et incorporationes prædictas unà cum exercitio curæ animar; parochianor;, plebium, et Capellar; earundem authoritate Apostolica tenore pñtium approbamus et confirmamus, ac præsentis scripti patrocynio cõmunimus supplentes omnes deffectus, si qui forsan interuenerint in eisdem; et nihilominus vobis personas idoneas in vicarios, et capellanos plebiũ et capellar; earundem, ingruente ipsar; vacatione instituen, necnõ personar; demeritis exigentibus eas destituen, et amouendi potestatem eadem authoritate concedimus per pñtes, non obstant; constitutionibus Apostolicis, ceterisq; contrarijs quibuscũq;. Nulli igit omnino hominũ liceat hanc paginã nræ approbat;, confirmat;, cõmunitionis, supplet;, et concess. infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis aũt hoc attẽptar præsumpserit, indignationẽ oĩpotentis DEI, et Beator; Petri, et Pauli Apostolor; eius se noue-

rit incursurum. Datum Petrodi Senen. Dioc. anno incarnationis Dnicæ. MCCCCLXV. Idibus Iunij. Pontificatus nostri anno. ij.

COFIRMATIO IVRISDICTIONIS et statutorum pntium. CAP. CXLVij.

PIVS EPVS SERVVS SERVORVM DEI dilectis filijs Dec.o et Capitulo Aquileien. Ecclesiæ salutem, et Apostolicam bndicionem. Ad hoc Diuina miseratione, licet immeritos supmæ potestatis Ecclesiasticæ principatu præ cæteris mortalibus obtinere disposuit, Ut cunctarum in catholica fide manentium ecclesiarum insignium, pcipue Patriarchalium et honore fulgentium iura non solum ubilibet conseruemus, Verum etiam illa, et quæ à prædecessoribus nostris Romanis Pontificibus, pro earum venustate comodis et decore, siue alias eis cocessa sunt priuilegia, et immunitates, eorum inhæren. vestigijs, cum à nobis petitur, nostro etiam munimine solidemus. Hinc est, quod nos vestris in hac parte supplicationibus inclinati, omnes libertates, imunitates ab ipsis pdecessoribus nris siue per priuilegia, siue alias indulgentias vobis et Ecclesiæ vræ concessas, ipsiusque Ecclesiæ statuta et consuetudines laudabiles, necnon sæculariumque

exactionũ olim à Romanoꝝ Imperatoribus, siue à moderno, et qui fuerunt pro tempor' ipsius ęcclę Patriarchalis, aut alias vobis, et ęcclesiæ vestræ præfatæ quolibet, et quauis authoritate indulta, priuilegia, Iurisdictiones, libertates, et exemptiones, una cũ iurisdictione, Dominio, et potestate vobis tan in loco Pala crucis infra limites Ciuitꝫ Aquileiæ cõsistente, in quo illius incolis merũ, et mixtũ impiũ, q̃s villis, et locis alijs vobis subiectis competentib⁹ authõte Apostolica, tenore pñtꝫ ex certa scientia approbamus, et confirmamus, eisq; nostri munimĩs adijcimus firmitatem, supplentes tan Iuris q̃fcĩ deffectus, si qui forsan interuenerint in eisdem. Nulli ergo oĩo hominũ liceat, hanc paginam nr̃æ approbationis, confirmationis, addiectionis, et supplietionis infringere, vel ei ausu temerario cõtra ire. Si quis aũt hoc attemptare præsumpserit, indignationẽ oĩpotentis DEI, ac Beatoꝝ Petri, et Pauli Aploꝝ eius se nouerit incursuꝝ. Datꝫ Senis anno incarnatꝫ Dñicæ. MCCCCLXIIIJ. Nonis Augusti. Pontificatus nr̃i Anno. ij.

DEDICATIO AQVILEIEN Ecclesiæ per reuerendiss. D. Patriarchã Poponeꝝ et indulgentiæ cõcessę. CAP. CXLVIIJ.

MXXXI. indict. XIIII. Tertio Idus Iulij. Ego
POPO huius Ecclesiæ Aquileien Patriarcha u-
ná cú duobus Romanis Episcopis Cardinalib;
et duodecim coepiscopis, Præsidente D. Ioane
PP. XIX. et imperante Conrado Augusto con-
secraui hoc templú in honore S. MARIAE
genitricis DEI, et SS. Hermachoræ, et Fortu-
natj, ob cuius solemnitate ide Romanus sum-
mus Pontifex de gratia Aplica concessit indul-
gentiam centum annor, et centum dier, singu-
lis anis oibus uere poenitentibus, et confessis e
dcam Aquileien ecclam visitantibus causa
deuotionis; et in fæsto dictor Martyrú Her-
machoræ, et Fortunatj, et per octauas eor sigulis
diebus decemocto annor, et totidé quadragnar. Item
dicti Cardinales authoritate Apostolica ob reuerētiá S.
Quirini Martyris, qui corpus portauerut de Vrbe, et
condiderunt á parte dextem in altari paruo iux maio
altare, et ob reuerentiam B. Marci PP. et cófessoris, cu-
ius ēt corpus de Vrbe portauerunt, et collocauerunt á
sinistris in altari paruo iux dictum maius altare, có-
cesserunt indulgentiam decem annor, et X. quadragenar
tá in sdcis solemnit, q ēt in fæstiuit eorundem.

LEO EPVS SERVVS SERVOR DEI

R.mo et sanctiss. confri nostro Rodaldo S. Aquileien Ecclesiæ Patriarchæ. Vestræ vitæ cunctis diebus tantū si pastores ouiū solem, geluma pro gregis sui custodia die, ac nocte ferre contenti sunt, ut ne qua ex eis aut errando pereat, aut foris laniata morsibus rapiat, oculis semper vigilantibus circunspectant. Quanto nos sudore, quāta cura debemus esse peruigiles, qui pastores animar dicimur? Attendamus, et susceptum officiū exhibere erga custodiā Dñicar ouium non cessemus, ne in die Diuini examis desidia nostra ante sūmum pastorem negligentiæ reatus excruciet. Vnde modo honoris reuerētia sublimiores inter cæteros iudicamur. Pallium aūt frnitati tuæ ex mor ad missar solemnia celebrañ transmisimus, quod tibi non aliter, Ecclesiæ tuæ priuilegijs in suo statu manentib, vti concedimus, quibus decessores, prdecessores tuos usos esse incognitū non habes, cuius qm indumentj honor modesta actuū viuacitate seruandus est; hortamur, ut mor tuor ornamenta conueniant, quatis, auctore DEO, recte vtrobiq possis esse conspicuus. Itaq vita tua filijs tuis sit regula, in ipsa, si qua fortitudo illis iniecta est, dirrigatur. in ea. quod immitient inspiciant, in ipsa semper considerañ proficiant, vt tuū, post DEVM, videat bene ee q vixerint. Cor ergo neq prospera, quæ temporaliter blandiunt, extollant, neq aduersa deijciant, sed quicqd illud fuerit, virtute patientiæ deuincatur. Nullum

apud te locũ odia, nullũ fauor indiscretionis inueniant, districtum mali cognoscant, insontẽ apud te sugestio mala, nõ faciat, nocentẽ gratia non excuset, remissũ te delinquẽtibus nõ ostendas, ne quod ultus non fueris perpetrari ꝑmittas. Sit in te, et boni pastoris dulcedo, et iudicis seuera districtio. Vnũ scilꝫ, quod innocenter viuentes foueat, aliud quod inquietos feriendo à prauitate cõpescat. Sed quoniam nõnunquam Præpositorꝫ zelus, dum strictus malorꝫ vult iudex existere, transit in crudelitatem correctio; iram iudicio refrena, et censura disciplinæ sic utere, ut et culpas ferias, et à dilectione personarꝫ, quas corrigis, nõ recedas. Misericordẽ te, prout virtus patitur, pauperibus exhibe, oppressis defensio tua subueniat. opprimentibus modesta erectio contradicat. Nullũ quærentẽ iusta despicias. Custodia in te æquitatis excellat, ut nec diuitem potentia sua aliquid apud vos extra viam rõnis suadeat, nec pauperem de re sua faciat humilitas desperare, quatenus deo miserante, talis possis existere, qualem sacra lectio præcipit dicens, oportet epũm irreprehensibilẽ esse, sed his omnibus uti salubriter poteris, si magram charitatem habueris, quam qui secutus fuerit, à recto aliquando tramite non recedit. Et ecce frater carissime inter multa ista sunt sacerdotij, ista sunt pallij, quæ si studiose seruaueris, quod foris accepisse ostenderis, intus habes; et ut omnibus pateat Christianis, quanta te charitate dilligamus ob amorem B. Marci euã

gelistæ pastoris nri gloriosiss. Petri Apostolorum Principis discipuli, qui tuæ præsedit cathedræ, renouamus tibi illud antiquũ per pñs priuilegium, sanctiss. Hermachoræ Beati Marci euangelistæ successori à Beatiss. Petro contraditum, verum, peccatis nostris promerentibus, à paganorum sequitia concrematũ. Volumus scilicet, et, Apostolica authoritate, iubemus, ut inter omnes italicas Ecclesiarum DEI sedes, prima post Romanam sedem, Aquileiensis, cui, DEO Auctore, præsides, habeatur. Sed, et hoc in augumentũ, et decorem Ecclesiæ tuæ concedimus, vt, dum, vocante DEO, vos, vestrique successores ab hac luce migrasse contigerit, non liceat quempiam ex aliena Eccl(esi)a vestræ præponi, sed ex proprio tam clerici, quam Laici sibi eligant, quẽ legaliter sibi pastorem constituant. Fidelis est DEVS, qui nunquam deficere patietur, ne in Aquileien(si) Ecclesiæ cetu talis possit reperiri, qui merito cæteris Episcopatus dignitate possit præponi. Sancta TRINITAS fr(ater)nitatem tuã gratiæ suæ protectione circundet, atque in timoris sui via nos dirrigat, vt post huius vitæ amaritudinẽ ad æternam simul peruenire dulcedinẽ mereamur.

Scriptũ per manũ Stephani notarij, et scriniarij regionarij S. sedis Apostolicæ in mense decembris, indict. vij. et bñ valete. Pontificatus D. Leonis ãno primo. Datum Idibus decemb. per manum Georgij secundicerij sedis Apostolicæ.

Die Lunæ quarto decembris M D X X V I I.

COMMVTATIO DIERVM PLACITORVM IN-
dies XX. vindemiarum.

IN CAPITVLO S. AQVILEIEN. ECCLE.

In eius loco capitulari post vesperas ad sonum campanellæ, ut moris est congregato, in quo interfuerunt, R.dus D. Iacobus Nordius Epus Urbinas Decanus, Beltrandus de Susana, Ioannes de Castello, Io. Latisana Doctor, Sebastianus de Susanis, Franciscus Nordius, Bernardinus Puppus, Leonardus Benilaqua, Iacobus Pulcinico, et Ioannes Marcello, omnes canonici d. Ecclesiæ prædictæ ad eamque residentes, facientes et repræsentantes totum ipsius Capitulum, quia plures tunc haberi non potuerunt, qui commode interesse vellent, pro infrascriptis peragendis,

Quoniam sæpenumero, ut quotidiana docet experientia, pro communi omnium utilitate excogitata paucorum inseruiunt comodis, neque ad eum, pro quo inuenta fuere, sed ad usum longe diuersum applicantur, quo fit, ut statuentium . . . huiusmodi abusu ludificata suo careat effectu. Iccirco præfati DD. Canonici, et Capitulum secuti legem, quæ et statuta humana mutari concedit, attendentes, placitorum dies pro communi

clericorum d. S. Ecclesiæ utilitati, et comodis concessos, paucorum inservire

capituli congregati instanter tractata, et deliberata fuerunt.

comoditatibus, vel quia tempore placitorum non sit cā recedendi ab Aquileia, vel si omnium intersit, nō licet tamen; quia per indulgentiam huiusmodi statuti ipsa Ecclesia penitus privaret residentibus, postmodum vero, quod sepissime evenit, dum alius alio tempore ob sua negotia cupit discedere, causæ fictæ interdum et falsæ, nō sine forsan reatu periurij excogitantur, ut liceat recedere de Civitate Aquileiæ, cum residentia, sine inimicitiæ, simultates, odia, discordiæ oriunt, volentes comuni omnium utilitati providere, et pro bono pacis, quæ cum oibus in locis bona sit, in ecclesia tamen DEI optima est, comutarunt dies placitorum in XX. dies vindemiarum, quos oēs clerici dcæ ecclesiæ, ut sibi opus fuerint, valeant accipere exceptis infrascriptis diebus, videlicet fæsto oium SS. Natalis Dñi cum duobus subsequentibus diebus, hebdomada Scā et festinitatibus Virginis MARIAE, quibus diebus omnino nullas uti possit beneficio huiusmodi comutationis. Hac comutatio facta fuit per suprascriptos DD. et Capitulum, nemine discrepante.

BVLLA REVERENDISS. D. PATHR.

Aquileien super negotijs caplaribus balottis, seu suffragijs, et non voce tractan.

IOANNES GRIMANVS MISERAT.e Diuina Patha Aquileien dilectis nobis in XPO Dec.o canonicis, et Caplo S. eccle nrae Aquileien salute, et sincera in Dno charitatem. Ad perpetua rei memoria, sane ex parte ura nuper fuit propositu coram nobis, q vos, praeuio edicto, capitulr congregati, pro bono pacis, quietis, et concordiae inter vos, et in augumentum Diuinj cultus consulentes, ad quoddam statutu, seu ordinatione, matura pria consideratione deuenistis tenoris sequentis. NON debet reprehensibile iudicari, si secundum tempor varietate, personarq; frequente mutatione, humana quoq; statuta variant, et imutant. Nam de his, quae in veteri erant test.to Dns nr IESVS XPS in nouo comutauit. Dum siquide praedecessores nri statuendo determinarunt, Caplaria negotia, determinationesq;, et decreta Vniuersa Vociferis suffragijs, ac viue vocis oraculo enunciatione pertractari, et diffiniri. Verum temporis succedete curriculo, ut longa docuit experientia, rer magistra statutu huiusmodi longe diuersos partus protulit, q a nostris maioribus aextimatu fuerat

Valde etenim damnosum, nedum S. Aquileien Ecclesiæ, et capitulo, verum etiam, et nobis ipsis canonicis periculosum, et pernitiosum fuisse pluries sumus experti, tam ex rerum capitularium revelatione, tum vel max, quia diuersis respectibus nō omnia ex conscientia agi poterant; & pcipue quia in capitulo nostro pluries, et variæ oriebant dissēsiones discordiæ, et scandala, et (quod peius est) Diuinus cultus indies hac de cā manifeste minuebatur. Quamobrem pro obuian oībus præmissis, ut oīa in futurum rite, et ex conscientia agantur, et pro conseruan inter nos ad inuicē concordia, pace, et quiete; Utq; Diuinus cultus pro posse augeat magis, et crescat, matura pħita consideratione statuimus, decernimus, et ordinamus, accedente prius, assensu, authoritate, et decreto superiorum nrorum, et eorum respectiue huiusmodi statuti confirmatione cōroborat; ut de cetero deliberationes, determinationes, decreta, et demiq; oīa capitularia negotia, quæ prius voce tractari, et diffiniri solebant cuiuscūq; generis, & qualitatis, quæ in posterum in caplo nro fieri contigerint, singulatim pertractentur, pertractaq; et examinata per Caplm nrum decidant, et deffiniantur, ac determinent votis, seu suffragijs pixidibus imponen, et, ut vulgo dr, ad bussulos, et balottas, et nō

prout ante fieri solebat, votis, seu suffragijs vocalib,
et viua voce expressis, ita, et talr, q dicta suffragia
pixidibus imponenda, siue balottæ deinceps habeant
vim, et valorem, et operent id totum, quod antea
operari solebant uota proprio cuiuslibet canonicj p-
nunciata. Declarantes, q in illis casibus, et deter-
minationibus, in quibus maior pars votoz vince-
bat, pari modo maior pars suffragioz, seu balottaz
numerus obtineat. In illis aut, in quibus effect
deliberationu vno condicente impediebat, de cetero
uno suffragio, seu balotta in pixide conria inue-
ta, no procedat, prout p antea non poterat proce-
dere, stante vnius condicione, iux forma statutj.
Hoc addito, q vnusquisq ex DD. Canonicis, facta
in Capitulo pertractan propositione, cuiuscumq
generis, et qualit existat, possit, si sibi videbitur,
rationes dicere, et causas suasiuas, et disuasiuas
pro, et contra exponere, prout sibi videbit expedi-
re; et hoc anteq deueniat ad eiusde negotij deui-
sione, mediante balottatione, ut supra; et ne in
pmissis fraus aliqua comitti possit, decernimus,
q quilibet ex DD. Canonicis suffragium, siue ba-
lottam in proposito negotio dare intendens, vna
tantum ex balotis capiat, eamq prius inter pol-
lice, et indice tm Capitulo ostendat, et mox illa

manu propria in pixidē ponat; et facto scrutinio aperiat pixides corā R.do D. Decano, seu V. Decano, et duobus ex senioribus canonicis, qui suffragia numerent, videntibus alijs DD. Canonicis ī suis locis permanentibus, ibidē et assistente Canc.o Capli nostri. Si, qui vero con formam statutj nri huius modi per Caplm nrum quouis modo directe, vel indirrecte, et quouis quęsito colore pertractatū, determinatū, seu diffinitum fuerit, id totū nullius penitus sit valoris, roboris, et momenti, ac pro nō facto habeat; et si quis ex DD. Canonicis nostræ saluberrimæ sanctioni, statuto, et determinatiōi contraire ausus fuerit, ipso facto incurrat, et ī currisse intelligatur pena amissionis lucri residentiæ unius mensis integri, absq; ulla spe gratię sibi faciendæ; nec possit in Caplo proponi de facen grā, dono, vel remissione dictæ penæ per aliquē ex DD. Canonicis. Qd si quis de ea facienda proposuerit, eandem illico incurrat. DECERNIMVS pterea, q facta confirmatione huius nri statutj per superiores, illud quoq; proprio iuramēto omniū canonicor; conualidetur, prout alia statuta iurari consuerunt, et demū in libro statutor; ad plenā omniū notitiam describatur, cæteris omnibus statutis in libro statutor; contentis in sua firmi-

tate, et robore permanentibus: quibus per hoc p̄
sens statutũ in nihilo volumus derrogari, except.
tm̃ statuto de dan votis viua voce, quod per p̄ns
statutũ omnino tollit, et abrogatur.
QVARE humiliter supplicari fecistis, statutum,
seu ordinatione p̄dcam per nos confirmari, illiq;
perpetuæ firmitatis robur addijci, nec Pathali
authoritatis mumimine roborari. NOS atte-
dentes, q eis, q̄ vtilitatem, et honore p̄dcæ nræ
s. Aquileien ecclæ tendere dignoscunt fauora-
biles esse debemus; atq; benigni, Patriarchali itaq;
auctoritate nra, qua in p̄missis fungimur, statu-
tum, seu ordinatione p̄dcam, ac omnia, & sigula
in eis contenta quæcumq; confirmanda, et appro-
banda duximus, prout tenore p̄ntiũ confirma-
mus, et approbamus, illiq; perpetuæ firmitatis
robur addijcimus, ac p̄ntis scripti patrocynio
cõmunimus per nos, successoresq; nrõs in pp.um
in virtute s. obedientiæ, omnia, et singula con-
tenta in statuto, seu in ordinat, prædict perpe-
tuis fut temporibus firmiter, et inuiolabiliter
obseruarj, Decernentes quicquid contra p̄missa,
et in dicto statuto, seu ordinatione contenta
actum, seu factum fuerit in fut nullius tenere
roboris firmitatẽ. Volentes nihil. et authate nra

ordinaria statuentes, q si ullo unq tempor occurrerit aliquis error in recipien suffragijs in quocumq negotio Capitr pertractan, scilz, si suffragia data, et recepta fuerint maioris, uel minoris numeri Dnor tuc capitulr congregator; q scrutiniu et balottatio tunc facta nulli roboris existat, sed statim deuenien esse declaramus ad noua suffragia modo, et forma prædictis danda et exhiben, ita, ut negotiu tunc tractatu suffragijs, seu balottis cum illa existentibus iusto numero expediatur. Sicq in poster inuiolabilr obseruari debere decreuimus. prout decernimus per pntes. In quorum omium, et singulor fidem, et testimonium pntes manu nostra subscriptas exinde fieri, et per cancellariu nrum infrascriptum subscrib sigillíq nri, quo in similibus utimur, iussimus, et fecimus appensione comuniri. Datz, et actu Venetijs In in palatio nræ solitæ residentiæ sito prope S. MARIA Formosa sub ano natz Dni nostri IESV XPI M D L V. Indictz xiij. die uero Veneris XXV. mensis Iunij. Pontificatus aut Sanctiss. in XPO patris, et Dni nri D. Pauli Diuina prouidentia PP. iiij. ano p.

ITA confirmamus, approbamus, et declaramus Nos Ioanes Grimanus Patriarcha Aquileien.

Victor de Mapheis canc subs.

NE DIVISIONES IMPEDIANTVR.

IOANNES Grimanus miseratione DIVINA Patriarcha Aquileien, Dilectis nobis in XPO Dec. can.ᶜⁱˢ et Caplo S. nrae Aquileien Ecclesiae, salutē, et sincerā in Dño charitatē. Ad perpetuā rei memoriam, sanè pro parte urā nuper fuit propositum coram nobis, q vos ad tollenda scandala, quae in diuisionibus facien per rocinatores ad id deputatos, oriri possent, ad quoddā statutū, seu ordinationem, puia matura consideratione, nuper deuenistis tenoris &c. EXTAT antiquissima, et diu obsuata consuetudo in S. Aquileien Ecclia, et antiquis, et modernis determinationibus per Caplm nostrū factis confirmata, et approbata, q per Capitulū deputentur ratiocinatores, ad faciendū computa, et rōnes lucri quotidiani spectantis ad quelibet ex DD. Decano, canonicis, vicarijs, seu mansionarijs residentibus, seu potius Diuinis interessentibus in dcā S. Aquileien Ecclesia, praecipuè tempore finis residentiae vz ante hebdomadam sanctam, ad finē, et effectū, vt usq ad octauā resurrectionis Dñi nostri IESV XPI cum integritate quilibet habeat totū suae residentiae, siue distributionū quotidianar lucrum pacificè, quietè, & sine ulla difficultate, ad effectum, ut quilibet libentius Diuino cultui insistat. Attamen saepius contingit ex nōnullor clericor calliditate, et astutia, huiusmodi laudabilem, et sanctam consuetudinē impediri, ne suū debitū sortiat effectum, tum per appellationes interpo-

sitas ab actitatis per rocinatores nostros in dictis suis diuisionibus, tum etiam per mandata, siue praecepta sub censuris ecclesiasticis obtenta a Rev.mo D. Patriarcha, siue praecepta in spiritualibus Vicario generali mandantium eisdem rocinatoribus, siue etiam R.do Capitulo nostro, ne procedere debeant ad diuisiones more solito faciendas, siue etiam comparendo in Capitulo, et mediante posse suo obtinendo dilationes earundem diuisionum, et per haec, et alia indirrecta media pro posse impediendo salutarem hanc nostram consuetudinem cultui Diuino valde propitiam, et fauorabilem. Quapropter volentes, et intendentes huiusmodi subterfugijs, et tergiuersationibus debito remedio obuiare, et occurrere quantum cum DEO possumus, Statuimus, et ordinamus, quod praefati rocinatores pro tempore a Capitulo nostro deputati possint ualeant ad suas diuisiones procedere, non obstantibus aliquibus appellationibus per quemlibet ex DD. Decl, canonicis, vicarijs, et mansionarijs interpositis, quae nullo modo suspendere possint, uel valeant diuisiones praefatas, etiam si processum sit ad inhibitionem per superiorem factam; minusque eisdem obstent mandata, siue praecepta a quouis superiore sub ecclasticis censuris facta Capitulo nostro, seu rocinatoribus ad eas deputatis, nec suspensio illarum per Capitulum facta etiam sit praemissa operari possit aliquid ultra tempus dierum trium: quibus elapsis, rocinatores predicti procedere possint ad suas diuisiones faciendas, non obstantibus quibuscumque

alijs impedimentis quouis modo, et quæsito colore excogitatis, siue machinatis. Possint nihil[t] ijdem appellantes appellationes suas prosequi, iux. comis dispositionē nō tn̄ impedimentū aliquod præstare possint, seu generare supradictæ determinationi nr̄æ; et similiter ius suū in m[tis] seu præceptis contentū quis possit prosequi firmis remanentibus tn̄ oībus supradictis. quarè humiliter supplicari fecistis, statutū, seu ordinationem huiusmodj per nos confirmarj; illisq. perpetuæ firmitatis robur adijci, nostreq. Patriarchalis authoritatis munimine roborari. NOS VERO attendentes; q ea, quę ad vtilitatē honorē, et cōmodum eiusdē nr̄æ S. Aquileiēn. Ecclesiæ tendere dignoscunt, fauorabiles esse debemus, et benigni, vestris in hac parte supplicationibus inclinati, Pat.hali auctoritate, qua fungimur, statutū, seu ordinationē prædictam, ac omnia, et singula in eis contenta quæcumque confirmanda, et approbanda duximus, prout tenore pn̄tiū confirmamus, et approbamus, illisq. perpetuæ firmitatis robur adijcimus, et pn̄tis scripti patrocynio cōmunimus, mandantes vobis, successoribusq. vestris in perpetuū in virtute S. obedientiæ, vt oīa, et singula contenta in statuto, seu ordinatione pinsertis perpetuis futuris temporibus firmiter, et inuiolabilr obseruetis, Decernentes, quicquid contra pmissa, et in dicto statuto, seu ordinatione contenta actum, seu factum fuerit i fut.

nullius tenere roboris firmitatē. In quorum omniū et singulorꝫ fidem, et testimonium p̃missorꝫ p̄ntes manu nostra subscriptas exinde fieri, et per cancellarium nr̄um in̄sum subscribi, sigilliq; nostri, quo in similibus utimur, iussimus et fecimus appensione cōmuniri. Datꝫ Venetijs ī ædibus habitꝫ nræ apud S. MARIAM Formosam sub año natꝫ Dñi MDLVIIIJ. Ind. secunda, die vero lunæ XXVJ. mensis Junij. Pontificatus aūt sanctiss. in XPO patris, et Dñi nri, D. Pauli Diuina prouidētiā PP. iiij. anno quinto. p̄ntibus ibidem R.dis DD. Bartho Guarda, et Francisco Titio clericis Cremonen, ꝛ Vrbinen respectiue familiaribus nr̄is testibus ad p̃missa vocatis, rogatis, ꝛ specialr̄ r̄quisitis.

Ioānes Patriarcha Aquileien.

Victor de Mapheis canc.ᵉ m.ᵗᵒ subscripsit.

EDICTVM PRO REFORMATIONIBVS FACIENDIS.

PETRVS Alcander vicedec, canonici, et Caplm Patrialis eccl̄a Aquileien. Qm̄ nōnullæ malæ consuetudines, siue potius corruptellæ in hac nostra S. Aquileiensi Eccl̄a, et capitulo introductæ sunt contra constitutiones, antiquas leges, ac statuta p̄cessorꝫ nostrorꝫ, quæ etiam iur.ᵗᵒ cuilibet nr̄um de obseruantia sunt approbata; ex quibus eccl̄a nostra præfata non modicum in Diuinis detrimentū patitur,

Populi, ac XPI fidelium murmuratio crescit; et demique euidens animarum nostrarum periculum generat: ex quo fit, ut nisi emendemus in melius, ira DEI vindice grauiter mulctari expectemus. Iccirco volentes huic tanti momenti plagæ, quantum in nobis est, salubre medicamen imponere; Et vitam, moresque nostros in melius reformare. Tenore præsentium per Q. Iur. Nunc. siue clericum valuis dictæ ecclesiæ affigendarum citent, requirant, et admoneant omnes, et singuli DD. Concanonici absentes, et qui pro præsentibus habentur, quatenus die lunæ post fæstum purificationis Beatæ MARIAE, quæ erit secunda mensis februarij proximo futuri, studeant interesse capitulo dicti diei, hora vesperorum in loco capitulari celebrando, ad videndum, et audiendum per nos declarari, quæ statuta, et consuetudines antiquæ, tam quo ad residentiam, quam quo ad cetera, ad unguem per nos, et quemlibet nostrum obseruentur; et denique ad videndum, et audiendum proponi, et successiue declarari, quæ augumentum cultus Diuini, vtile, et comodum huius S. Ecclesiæ, et denique animarum nostrarum salutem conseruant; ut taliter dehinc exhibeamus, quales et mandata DEI expostulant, et huius S. Ecclesiæ dignitas, Decorque requirit. Alioquin per eos, qui eo die præsentes fuerint, ad præmissa procedetur,

alicuius absentia, ac contumacia non obstante.
In quorum fidem etc.
Datum in Patriarchali Ecclesia Aquilen. die .XV. Ianuarij. MDLXI.

Hipolytus Maraminus canc.

PRO VICEDOMINATU NOVA deliberatio, et provisio Capituli confirmata per à Rmo D. Patriarcha.

IOANNES GRIMANUS MISERATIONE DIVINA PATHA AQUILEI.

Dilectis nobis in Xpo Dnis Decano, canonicis, et Capitulo Ecclesiæ nræ salutem, et sinceram in Dno charitatem. Ad perpetuam rei memoriam. Quia nonnumquam, quod coniectura profuturum credidit, subsequens experientia nocivum ostendit. Non debet igitur reprehensibile iudicari, si statutorum conditores statuta à se, vel suis prædecessoribus ædita, vel aliqua in eisdem contenta statutis, revocare, modificare, seu reformare studeant, si ea obesse potius viderint, quam prodesse. Dudum siquidem prout dilectus nr Petrus Aleander concanonicus vester, et nuncius proposuit proposuit coram nobis, quod capituli vrum statutum fuit, Vicedominum dicti Capituli nostri in tempore existentium, teneri, et obligatum

esse per mensem post finitum officiū suū cōputa sua fecisse, et integre satisfecisse. Pariter per Bo. Mem. Marcum Barbo p̄decessorē nostrum illud olim decreto suo confirmasse. Ideo tunc existimatū esse, utile fore, et expediens Clericis Aquil. Attamen processu temporis tetendit in nō modicū damnum, tan clericoꝝ eiusdem nostri Capituli, q̄ȝ et cultus Diuini ecclæ p̄dcæ diminutione experientia reꝝ magr̄a docente. Quod quidē etiam p̄ ancessores nr̄os, tan antiquis, q̄ȝ recentioribus tēporibus prouisū extitit; cū superinde determinationes nōnullæ factæ fuerint, quibus cauetur, V. Dūm pro tempore existentem teneri, et obligatū esse ad facien rōnes suas, illasq; consolidandū usqȝ ad tempus maioris hebdomadæ, septimanę sanctæ nuncupatæ; Idqȝ longa, et approbata consuetudo per diuturnū usum roborauit inuiolabilr̄ id obseruando à multis retroactis temporib, citra usqȝ ad tempora nostra. Attn̄ nonnullorū astutia diuersimode conata est, han laudabilem consuetudinē, & saluberrimā infringere, sinon in totū, saltem in parte suisqȝ tergiuersationibus diminuere, ac in longum protrahere, ne huiusmodj computa, et consolidationes fierent, iux p̄dictas determinationes, et consuetudinē, ut ind

sibi aliqua cómoda aucupent. NOS autẽ vo-
lentes, huiusmodi subterfugijs, ac eoꝝ indirectꝭ
conatibus per oportuna remedia occurrere, et ob-
uiare cupientes, saluberrimas determinationes p-
dcás, ac consuetudinẽ firmiter obseruari per hoc
nrũm statutũ urae voluntatis, sic Caplr determi-
natae, sicut ipius Petri Alexandri nuncij vrj relône
accepimus confirmatoriũ decernimus, et delibera-
mus q vr̃ Vicedñs pro tempore existen omni pe-
nitus exceptione remota, non obstantibus, siue et
superioꝝ mandatis, seu pceptis, vel appellationib
interiectis, quae, quo ad infrasta, nullius sint robo-
ris, vel momentj, teneat, et obligatus sit vsq; ad
tempus maioris hebdomadae exclusiue computa
sua, et rationes fecisse, ꝛ reddidisse, ac totum id pe-
nitus consolidasse, qd ex officio suo tenet p statuta,
superinde disponentia exigere, sub pena residẽ-
tiae, ad quã non possit admittj, nisi prius ita conso-
lidauerit; q vnusquiq; possit de sua residentia ab
officialibus integre satisfieri; Et si quid occône p-
dicta perdiderit de sua residentia, non possit aliq
fieri gratia; Et hoc ad finem, et effectum; vt tã ca-
nonici, q; vicarij, ꝛ mansionarij, alijq; clerici nre
Aquileien Ecclesiae pacifice, ꝛ quiete, ac cũ integri-
tate habere possint, et valeant lucrum suaꝝ quo-

tidianar distributionu, usq ad octaua resurrect.
Dni nostri IESV XPI; ut quilibet, finita resi-
dentia possit contentus, et plene satisfactus de suo
labore Aquileiæ morari, vel inde recedere hila-
riori animo postea reuersurus in subsequenti tẽ-
pore residentiæ, ad solicite laboran, et insudan in
agro, et vinea Dnj, iux onus sibi incumbens; &
pariter sub eadem pena idem D. V. D. teneat
reddere legale computu de duc vigintiquinque,
qui sibi dimittunt in manibus pro expen facien tempore
æstiuo; et si quid superfuerit, statim, et immediate tempor
inceptionis residentiæ, vz in festo omniu ss. uel spatio dier
octo post debeat id totum effectualr exbursasse, ut possit in
residentes diuidj, iuxta forma statuti; Et ut mandatum
nrum huiusmodi, siue ordinatio, vel potius statutj, decreti,
et volunt nræ confirmatio, quod, et quam cõnumerari int
alia statuti dicti Capituli volumus inuiolabile, ut cupim,
obseruarj, pro bono, et quiete nror clericor residentium in
eadem nra S. Ecclesia. Utq creditores de eor residentiæ
lucro, quando id consequi voluerint, nõ con particulares,
sed con Captum, cui incumbit obseruantia ordinu, statu-
tor, et consuetudinu vic nro pntis, et qui pro tempore
fuerit, cõmittimus, q secundum quotiescumq ab aliquo
ex D D. Canonicis, vicarijs, et mansionarijs interesse hn-
tibus requisitus fuerit contra ipsum Captum i sigulis

sub penis in eadem bulla p̄cessoris nostri Marci barbo p̄cedat; et in vniuersitatē sub pena interdicti; et fructus oēs, et emolumenta, et vtilitates, quæ tempore interdicti amitti contigerit, auferen̄, eosq̄ et ea locis pijs applicando, Statutis, et decretis ipsius nr̄æ Patrialis Ecclesiæ p̄nti statuto quolibet contrariantibus, seu aduersantibus in aliq̄ non obstantibus. In quorū p̄missorū omniū fidē, et testimonium p̄ntes fieri, et per cancellarium nrūm infrascriptū subscribi, sigilliq̄ nostri iussimus, et fecimus appēsione cōmuniri. Dat̄, et Act̄ Venetijs in ædibus residētiæ nr̄æ apud S. Mariam Formosam, sub ano Natiuit: Dnī. M.D.LXII. XV. februarij. p̄nt: etc.

Ioānes Grimanus Patr̄a Aquileien̄.

Victor de Mapheis Curia Patrialis canc̄ mandato subscripsit.

PRO VICEDNATV ANTIQVA DELIBER. M.CCCCLXXXIIII. die II.ª Maij.

ACTVM IN SACRISTIA S. Aquileien̄ Ecclesiæ in capitulo, in quo interfuerunt r̄ḡ etc. oēs Canonici p̄bē dati etc. Præfati DD. congregati ad infrascrā, vt ad creandos officiā dicti Capli; Et p.º præfati DD. determinauerunt, q̄ fiat, et esse debeat media præbenda supernumeraria, de qua, et cum qua fiant, et soluant expensæ occurrentes pro tēpor teneant tenere, et soluere legale computū. Item q̄ Vice-

Decanus de cętero existens, siue eligendus teneat exegisse oēs introitus, tan affictuū, q̃ quartesioꝝ, et solidasse computa sua et concordasse libros officialium usq; ad octauā Pasquæ, et incipere facere suas rationes in festo S. Paulinj, et continuā dcās rationes, usq; ad conclusionē dictaꝝ tenum; Adeo q̃ sit omnia exacta, et conclusa in octaua Paschæ, exceptis libellis Aquileieñ; Et hoc sub pena decem M. deñ; quæ pena coñ contrafacientes debeat exigi de lucro suo ab officialibus vz de Canipa, et Dapifero. Ita q̃ V. Decs prædictus teneatur pro negotijs Caplī equitare in Patria ad arbitrium Caplī, dum non sit occupatus circa exactionē introytuū dicti Capitulj, de qua exactione, et occupatione teneat dcus Dñs V. Decā iurare, vtrū occupatus sit ceā dcām exactionē, an nō. ~

ALIA DELIBERATIO CIRCA V. DNAT. MDXXIX. XXI. Iunij.

Vtini, In Eccla S. Antonij, corā Rdo D. Angelo de sancto seuerino Vic. Patbus Aquileieñ. Congregatum erat Rdum Caplm S. Aquileieñ Ecclæ; in quo interfuerunt Rdi omnes Canonici pbenz et residentes pfatæ Aquil. Ecclæ facientes, et repñtantes totum ipsius Ecclæ Capitulum, cum plures, lz per edictum vocati essent, qui possint cōmode interesse pro infrascptis expedien Caplr congregati. Præfati Rdi DD. et capitulū, habito inter se maturo coñ et deliberatione, ad tollen abusum: qui forsan ex verbis

statutoꝝ ipsius Capli male, vel nimiū ad litterā intellectis pro obligatione V. Dni de reddenda rōne suæ administrationis, et de tempor' faciendi eius computa disponent' oriri posset, concorditer, et eoꝝ nomine discrepāte deliberauerunt, ⁊ decreuerunt, q̄ de cætero omni exceptione remota, D. Vicedec' præfati R.di Capli, qui pro tempore fuerit, teneat', obligatus sit, et fecisse debeat eius computa, et rationes suæ nouæ administrationis, et compleuisse dicta eius computa vsq; ad octauam Pascatis resurrectionis Dni nostri IESV XPI iux antiquā, et diu obseruatam consuetudinē in dicta S. Agloien' Ecclesia; ⁊ plenarie, et integre ad dictā debeat satisfecisse omnibus, tan DD. canonicis, et Vicarijs, q̄ mansionarijs, ⁊ alijs clericis de toto frumento, bladis, et pecunijs sibi quacumq; ratione, et causa contigentibus pro lucro residentiæ suæ, et eius occasione. Ita q; D. V. Dns nullam habere possit causam differendj satisfactionem ultra dcām diem octauæ resurrectionis; cui quidē deliberationi præfatoꝝ DD. Canonicoꝝ et Capli, supradictus R.mus D. Ioānes Angelus de S. Seuerino interposuit autbate suā pariter, et Iudiciale decretū, volens, eandē perpetuis futꝫ Temporibus inuiolabilr obseruari, et haberi pro statuto, non obstantibus quibuslibet in contrariū facientibus; Et si forte apparerent, siue essent in veritate statuta, siue deliberationj contraria, dictis Statutis ex certa animj

sui scientia derrogauit, et voluit esse derrogatũ quo ad effectum suprascriptæ deliberationis.

REFORMATIO CAMERAE SANCTAE Aquileieñ Ecclesiæ.

Actum in loco Capli S. Aquileieñ Ecclesiæ, ubi Capitulr cõgregati erant R.di DD. Nordius de Nordijs Dec.s, Petrus Aleander, Hier.s de Susanis, Io. Daniel Sbroglianaca, Io. Bapta Illigius, Camillus de Strassoldo, Franc.s Maninus, Federicus Belgrado, Nicolaus Fratinas, omnes Canonici p̃bendati, et residentes præfatæ Ecclesiæ, et totum Caplm repræsentantes; cum plures ioẽ.

IN TER.o edicti hodie cadent, introducta fuit materia reformationis faciendæ de officio camerariæ S. Aquileieñ Ecclesiæ, eo max, quia iuxta ordinẽ hactenus obseruatũ de creandis duobus Camerarijs, inuentum fuit, nõnullis annis officiũ ipsum fuisse exercitatum non tantum per duos, sed per tres, et quattuor, cum nõ paruo dispendio, et confusione; cumq; facti fuissent inter prædictos Dnos plures sermones de modo tenendo in dcã reformatione officij camerarũ. TANDEM per D. Franciscum Maninũ, et per D. Federicũ del Belgrado suprastos propositum fuit, q̃ denuo oẽs Dñi Canonici imbussulentur in die creationis alior, officialiũ, et singulo ano p sortem

extrahatur unus tm̃ canonicus in camerariũ pro camerario dictæ Ecclæ, qui habeat onus exigendi omnes introitus dictæ S. Ecclesiæ sumptibꝫ suis, eos uz, qui vere sunt exigibiles, cum prouisione ducatꝫ duodecim ad libras sex soll quattuor pro ducato in anno, et rõne ãnj, cum hac tamen conditione, q sit in facultate, et optiõne dicti D. Canonici, qui fuerit extractus officium ipsum acceptare, vel refutare; et si noluerit acceptare, breue continens suũ nomen laceret, ⁊ alius extrahat usqꝫ quo inueniat, qui velit dictum officiũ acceptare. Item q finito anno sui officij per menses duos immediate sequentes DD. Camerarij teneantur fecisse computa sua, et rõnes reddidisse de administratis penes rõcinatores deputañ per R.dũ capitulũ ut moris est, facta exbursatione pecuniarꝫ, si quæ fuerint in manibus dictorꝫ Dñorꝫ camlariorꝫ; Et si qs dictorꝫ camerariorꝫ in dicto terᵒ nõ fecerit computa sua, et satisfecerit ut supra, in pleno caplo cõsignãn dcã restantia, ille, vel illi retardantes, seu nolẽtes prædicta addimplere, ipso facto sint, et intelligantur reiecti à residentia sua, nec possint ad eandẽ restitui, seu reintegrari, uno ex DD. canᶜᵘˢ cõn dicẽte. Ita q DD. Canonici, qui pro tempore fuerint teneant singulis quibusqꝫ mensibus, durante resi-

dentia hiemali expensas per eos factas in capitulo legere, et eas per cancellarium capituli subscribi facere: qui si p̄dc̄a addimplere non curauerint, dictæ expensæ eis non bonifficent. Item q̄ DD. camerarij eligendi pro tempore, statim post acceptū officiū teneant iurare in manibus D̄ni Decani, seu V. Decanj obseruationem p̄ntis partis, seu deliberationis, et de fideliter exercendo officium suū, et præstare idoneam fideiussionē, q̄ placeat R̄do Cap̄lo: qui fideiussor sit canonicus huius. S. Ecclesiæ; ꝛ principalem, ac insolidū se obliget oīa et singula addimplere; quæ pars, seu propositio, facta superinde, vt moris est, balottatione, habuit p̄ se vota septem, contraria duo. Item lecta fuere Vota DD. Ioannis Baptæ Bartholinj, Pauli Nordij, et Ioānis Baptæ Montegnaci; et sic fuerūt vota contria quinq;. Lectum quoq; fuit votū D. Ioannis de Susanis ad fauorem dictæ propositionis, et accessit alijs septem. Votum D. Annibalis canussij non fuit admissum, ex quo non h̄et ætatem; Et sic propositio habuit pro se vota octo et cōtria quinq;. Die lunæ iij. feb̄. M D L V I.

REFORMATIONES.

IOANES GRIMANVS MISERATIO-

ne Diuina Patha Aquileien etc. Dilectis nostris
in XPO DD. Decano, canonicis, et capitulo s.
nostræ Aquileien Ecclesiæ, salutē, et sincerā in
DNO charitatem. Ad perpetuā rei memoriam,
Pro parte vestra expositū nuper fuit coram nobis, q
vos capitulr congregati more solito ad quędam
Capitula, et ordinationes concernentes utile, com-
modum, et profficuū uniuersale totius nri Capli,
preuia matura consideratione deuenistis tenoris īu
1. Q. de cætero non detr residentia DD. Decano, vel ali-
cui ex canonicis, vicarijs, aut mansionarijs casu
nuptiarū, mortis, seu ægritudinū affinium vel cōsā-
guineorū, sed nec propter prebendā alicuius contē-
tiosam; cum sæpe, et sæpius sub conficto colore, fal-
soq; ptextu prædictarū causarū multis fuerit indbite
concessa; Et quotidie cogatr Capitm alicui concedere.
sed ut eadem sit oībus mensura, et equalitas Eccle
personalr deseruiendi, et ab eadem se absentadi pro
suis negotijs. Volumus, q ex forma, et præscripto
concessionis factæ olim per Rmū et Illmū Bo. Me-
moriæ Marinum Grimanū Patham Aquileien
Ano. MDXX. ut constat in libro deliberationū
Rdi Capli manu ven pbri hieronymi de hierōmis
Cancellarij. Quisibet ex DD. Dec°, canonicis, vica-
rijs, demptis mansionarijs quibus dimidium tm

concedat, habeat dies viginti ex cā vindemiar, et, ut dicitur, de Vindemia, ultra trigintaquor dies ex statuto, et deliberationibus eis, et cuilibet ipsorum indultos. Ita q̃ omnis sūma dier, quibus excusentur ex causa, et nōie vindemiar sint quinquagintaquinq, qui tamen non possint assumi ī solemnitat nat Dni nostri IESV XPI, nec hebdomadæ sanctæ, aut resurrect Redempt nri.

ET ut prorsus tollat omnis causa, quæ et rōnabilr quandoq impellere posset Caplm ad dan alicui residentiam pro suis ex Patriam euidentibus, et vrgentibus negotijs; cū circa nulla facta fuerit metio in diebus XXXiiij. alias indultis, statuimus, et ordinamus, vt ullo modo augeat, q possint illi dies viginti nobis concessi per ipsum D. Papam assumi, á DD. Decano, canonicis et Vicarijs cū effectu residentibus, et integrá ipsam residentiam perficientibus, et pro dimidia á mansionarijs causa eundi quocūq, eos coegerit necessitas ex et Priam. ii.

Q Illi, qui fuerint electi, et deputati, vt intersit conuocationi quus dicentiū, quam appellant parlamentū Patriæ habeant sex dies de rsidentia, et non vltra. .iii.

Q de cætero, si negotiū aliquod per Caplm agend occurerit in Patria, non iniungatur alicui ex dd. .iiii.

DD. Decano, canonicis, Vicarijs, vel mansionarijs, nisi euidens fuerit; et nisi per duas parte suffragiorum, ex tribus, probatum fuerit; extra vero Patriam tempore hiemali, dum fit residentia Aquileiæ tale negotium non imponat alicui ex prædictis Dnis, nisi pariter euidens, et non factum fuerit, et nisi sumptibus Capituli, uocatis prius per edictum, aut per literas omnibus canonicis residentibus, si non breuiorem terminum aut accelerationem negotium ipsum requirat, et suadere videretur; et vtroque casu in danda ipsa residentia seruetur ordo prædictus in habendo numero suffragiorum, vt detogantur causæ fictæ, et affectatæ, quarum colore, et pretextu nonnulli consueuerunt se absentare ab ecclesia, defraudando residentiam, cum diminutione cultus Diuinj.

V. Si vero contigerit, quod Capitulum alicui ex DD. Decano, canonicis, seu Vicarijs concederet residentiam aliqua ex causa; eaque non fuerit cum effectu pro necessarijs Capituli negotijs, sed aliquo quæsito colore pro commodo, et vtilitate particulari excogitata; tunc, et eo casu volumus, quod non possit dari, priueturque qui residentiam illam petierit, diebus viginti, qui fuerint adiuncti, et nihilominus subiaceat cæteris omnibus harum reformationum Capitulis, et conditionibus. Capitulum vero si concesserit, incurrat penam ducatorum quinquaginta auferendam à D. Vicario patriali, qui pro tempore fuerit, ac locis pijs applicandam.

VI. Quod si contigerit aliquem ex DD. Decano, Canonicis, Vel mansion

amittere residentiã aliquot dier, nõ possit talis ulla ratione admitti, seu rintegrari, vel restitui ad ipsam residentiam amissam, nisi monitis per edictum, vel literas omnibus canonicis absentibus; et tunc volumus, q ipsa residentia amissa, nisi õibus suffragijs sibi donata fuerit, per capitulũ applicet ornatui nr̃e Aquileien̄ Ecclesiæ absq; aliqua spe siue gratia restitutionis.

Q nõ audeat ullus ex p̃dcis DD. Dec. Canonicis, re, aut verbis impedire, ne suffragijs negotia per aliquẽ ex dcis DD. proponen̄ in Caplo terminent sub pena unius m̃s rsiden̄. .VII.

Q quilibet ex prædictis DD. Dec.o et canonicis, qui ex habitum clericalẽ capitulũ, siue locum Caplare ingredi ausus fuerit, nõ possit dare suffragium in aliqua deliberatione proposita, vel proponen̄; et si dederit, nullius sit valoris, et momenti tale suffragiũ; nec possit super propositis per eum iri in sententiam, et suffragia à DD. Canonicis. .VIII.

Q rõcinatores, qui pro tempor̃ fuerint, habeant iuramentum, nõ admittendi illos, ad lucrum residentiæ, quos, inuenerint perdentes; q q; singulis ãnis eligantur noui rõciatores; ita, q qui fuerit rõcinator ãno præcedenti non posit deputari subsequenti; et si tempore diuisionũ aliquod dubiũ occurret, q teneatur, et debeat illud in Capitulo deducere. .IX.

Q de cætero prastationes affictuũ siue liuellor pro domibus quoquo modo habitis à r̃do. Caplo, et pro terris, et braydis, r .X.

pratis ad incantú conductis à DD. Dec°, canonicis, vicariis seu mansionarijs, nō possint aliqua ratione diminuj.

XI. Q nullus de cætero habeatur pro pnti, et interessēti, nisi venerit in Patriam, et effectualr resederit, et nisi fuerit ei per nos concessa residentia, iux formā statuti de edicto affigen, et de uno contradicente.

QVARE humilr supplicari fecistis capla, et ordinationes huiusmodi per nos authate ordinaria nostra confirmari, et approbari, illisq; perpetuæ firmitatis robur addijci, ac nrę Patrialis authtis munimine roborari. NOS ITAQ. attendentes, q eis, quæ ad utilitatem, cōmodū, et honorem eiusdem nostræ Ecclæ Aquileien tendere dignoscunt, fauorabiles esse debemus, atq; benigni, Patriarchali authoritate nra, qua in pmissis fungimur, capitula, et ordinationes præinsertas, ac oia, et singula in eis contenta quæcūq; cōfirmanda duximus, prout tenore pntiū confirmamus, et approbamus, illisq; perpetuæ firmitatis robur addijcimus, et pntis scripti procynio cōmunimus, mandantes, per vos, successoresq; vestros in perpetuū in virtute s. obedientiæ oia, et singula contenta in caplis, et ordinationibus preinsertis perpetuis futuris temporibus firmiter, et inuiolabilr obseruari. Decernentes, quicquid con pmissa, et in eisdē caplis, et ordinationibus contenta actum, seu factū fuerit in futur nullius tenore roboris firmitatē. In quor pmissor omniū, et singulor fidem, et testimoniū pntes fierj,

et per cancellariũ nostrũ infrascriptum subscribi; sigilliq. nostri
iussimus, et fecimus appensione cõmuniri.
Datum et actum Venetijs in ædibus residentiæ nræ apud sanctã
MARIAM Formosam sub anno natiuitatis Domini
MDLXII. die vero sabati XXI. mensis martij, presentibus etc.

IOANES GRIMANUS PATRIARCHA.

Victor de Maphois curiæ Patriarchalis
Aquileien. canc. mandato subscripsit.

Joannes ep̄s servus servorum dei: dilecto in Xp̄o filio Poppori
S.ti Aug. ecclie Padue perpetuam salutem. Cum magna nobis solicitudine in:
sistit cum pro universis ecclesijs dei, ac pijs locis vigilare, ne aliquam
necessitatis incommodum sustineant, sed magis proprie utilitatis stipendia consequan:
tur. ideo convenit nos tota mentis aviditate eorum, tam (?) locorum sta:
bilitatem, ac integritatem maxime procurare, et sedule eorum utilitatem,
ac subsidia illis conferre, ut deo dño omnipotenti, id, quod pro eius
parentibus (?) nobis honore etiam, et laude, atq. gloria eius divina facultate (?) nostro:
rum nostro confirmare veteribus locis sit acceptabile. Nobisq. ab eius
locupletissima misericordia digna tuendi pij in sideris (?) confirma:
mur sedibus remuneratione. igitur quia postulasti a nobis, quatenus
Patarini S.ti Aug. ecclie cum omni suo honore, atq. suis pertinentijs
tota in unum nobis confirmaremus, sicuti olim a Beato Petro
Principe Apostolorum, necnon Eugenio, atq. Gregorio, ceterisq.

Praedecessoribus nris, huius App.ca Sedis epis, decretum est inclinati
itaq; precibus uestris Apostolica Auct.e concedimus, et per huius
nri Priuilegij paginam confirmamus uobis, uestrisq; Successo:
ribus Patriarcham S.ae Aql. Ecclie fore Caput, et Metropolim
super omnes Italie Ecclias, quoniam ante eas omnes consti:
tutam, et in fide Xpi fundatam fuisse cognoscimus. Itaq; uolu:
mus S.am Aquil. Ecclam in cunctis fidei rebus peculiarem, ac
Vicariam, et secundam esse post sacro Sanctam Romanam sedem,
sicut olim a Beato Petro Apostolo concessum fuisse uidetur.
Insuper aut Vobis, uestrisq; Successoribus App.ca auct.e
pallium concedimus, quo uos ad Missarum solemnia celebranda
uti uolumus in Natali Domini, ac solemnitate Epiphaniae, et
in quatuor S.ae Mariae festiuitatibus, et in eiusdem dedica:
tione Ecclie, et in die Natalitij tui, et in Cena Dni, et in die
S.ae Paschae, et in Ascensione Dni, et in die S.ae Pentecostes,
et in Natiuitate S.ti Jois Bapt., atq; in festiuitatibus omnium
Apostolorum, et in festiuitate omnium Sanctorum, et in ceteris
omnibus precipuis festiuitatibus, necnon in consecratione Epis:
coporum. De rationali aut id ipsum precipimus, ut in ceteris
festiuitatibus utamini, quemadmodum et de Pallio. Insuper aut
uobis, uestrisq; Successoribus Licentiam damus equitare super nac:
cam, et Crucem ante uos ferri, simulq; corroborantes confirma:
mus uobis, uestrisq; Successoribus App.ca Auct.e uniuersos Epos
S.ae Aql. Ecclie pertinentes, necnon Monasteria . . . atq;
etiam Parrochias cunctas eidem Ecclesiae pertinentes cum omnibus

Plebibus, titulis, ecclesijs, seu capellis, castellis, villis, terris, cultis, et in:
cultis, seu decimationibus eorum, cum exitibus, vel redditibus eorum, seu cum om:
nibus utensilibus eorum, et appendicijs, quesitis, vel inquirendis, quę dici,
vel nominari possunt, necnon confirmamus vobis, vestrisque successoribus
insulam, quę Gradus vocatur, cum omnibus suis Pertinentijs: quę Barba:
rico impetu a iure Aquil. ecclię subtracta fuerat, et falso Patriarchę
noie utebatur, de qua multi antecessores vri temporibus meorum
Antecessorum, et multorum Imperatorum per multas Synodos proclama:
verunt, ad quas Emulus tuus multociens Sinodali sententia, et imperiali
precepto vocatus venire renuit, Unde interventu, et petitione dilecti
filij nri Conradi Imperatoris Augti Synodum congregavimus, in qua multi
nostrates, et Longobardi, et Theutonici Epi, et Abbates interfuerunt
ad quam ipse canonice vocatus venire distulit. Unde judicio omnium
episcoporum, qui aderant, restituta est tibi eadem insula cum oibus
suis pertinentijs, ut, secundum Deum, ad votum vrm eam ordinare
vobis liceat, vel oia: quę sub iure, ac Dnio Patriarchatus pnti adiacere,
vel pertinere noscuntur. Quemadmodum Beatissimus Petrus Aplus
dnm suo Discipulo Marco Evangelistę, eiusque sequaci electo viro
Hermachorę commendavit, Statuentes igitur Aplica censura sub divini
judicij obtestatione, et Anathematis interdictu, interdicimus, ut
nullus umquam nostrorum Successorum Pontifex, nullusque Eps, nullaque
magna, parvaque Persona in tot finibus vri Patriarchatus, vel Epi:
scoporum vestrorum Dominio Pertinentium ordinationem quamlibet
facere presumat, nisi vestro, vestrorumque Successorum fuerit con

sensu

quaeque Ecclesiasticis ordines cum Dei Adiutorio sedule auxescant. Si quis autem, quod non optamus, temerario ausu huius nostri Apostolici Priuilegij transgressor extiterit, sciat se authoritate Dei omnipotentis, et Apostolorum Principis Petri, et Pauli; et nostra, qui eorum fungimur vice, Anathematis vinculo esse innodatum, et à Regno Dei esse alienum. Qui uero huius nostrae epistolae institutionis in omnibus observator extiterit, benedictionis gratiam, vitamque aeternam, et absolutionem omnium Peccatorum suorum consequi mereatur a Deo, qui uiuit, et regnat in secula seculorum Amen.

Scriptum per manus Joannis Cardinalis, et Cancellarij
Vice Petri Diaconi mense Octobris indictione octaua dat.
per manus Gastoni Episcopi, et Bibliothecarij Sanctae
Ro. ecclesiae in mense, indictione supradicta in sacratissima
sede Beati Petri Apostoli Anno iiij. Deo propitio
Pontificatus D. Joannis Summi Pontificis, et uniuersalis
noni Papae